ВАСИЛЬ МАРСЮК

П Р О М Е Т Е Є В А Е С Т А Ф Е Т А

Лірика, гумор, сатира

Київ – 2008 р.

Літературно – художнє видання

ВАСИЛЬ МАРСЮК. ПРОМЕТЕЄВА ЕСТАФЕТА. Лірика, гумор сатира. Київ. Видавець Карпенко В. М., 2008. – 272 с.

До книжки сучасного поета Василя Марсюка увійшли нові твори, написані протягом останніх років, а також створені раніше, проте не видані з огляду на цензурні утиски.

Вірші зібрані в окремі цикли, зокрема: «Київські фрески», «На донецьких вітрах», «Кримський берег», «Одеські настрої». Окремий розділ представляють вірші, написані автором російською мовою в юнацькі роки у Донбасі і досі ніде не надруковані.

Значну частину книжки складають твори, які є своєрідними, а часом незвичайними, портретами відомих зарубіжних літераторів і митців як минулих часів, так і наших днів.

Не обділені увагою і діячі із українського Парнасу, яким присвячено немало сміливо гострих епіграм, пародій і памфлетів. Це стосується і цілого ряду політичних постатей.

Головне для автора – це захист українських духовних цінностей від натиску космополітичної псевдокультури і її широко розрекламованих ідолів.

Ліриці Василя Марсюка притаманні тонкий психологізм і легкий гумор досвідченої людини, яка знає ціну і слову, і життю.

За редакцією автора

ISBN 978-966-1516-00-6 **© Марсюк В. А., 2008 р.**

а в а н т и т у л (дається перед основним текстом)

ПРОМЕТЕЄВА ЕСТАФЕТА

Коли вогонь, як естафету,
з Олімпу виніс Прометей,
він передав його поетам
нести по черзі до людей.

Титан відмучився на скелі,
але не каявсь, не ридав,
і всі страждання невеселі
поетам також передав.

Було, було їх за Уралом!
Було, було на Колимі!
Хоч і таких було немало,
які страждали у корчмі.

Томились інші під вінцями,
згинався хтось від нагород,
проте гордився лиш борцями
вогнем освячений народ.

І я, старий, ту іскру Божу
не за дзвінку несу платню
і розкажу, що тільки зможу,
про товариство по вогню.

Мої роки – тому спонука –
про всіх сказати без прикрас.

Заримувати – то не штука,
зігріти словом - в самий раз!
12.02. 2005 р.

К И Ї В С Ь К І Ф Р Е С К И

*** * ***

Блищать над Києвом в тумані,
немов гриби, церковні бані.
Дай, Боже, сил нам вознести
дух волі вище за хрести!

Тоді в столиці нашій славній
знов запанує рід наш давній.
А на золочених хрестах
ми розіпнем свій рабський страх!
2003 р.

*** * ***

А кого може довго тішити
підневільного блазня роль?
«Треба вижити! Треба вижити!» -
був девіз мій. І він же – пароль.
Світ змінився. Та до справжньої волі
українцям ще йти та йти.
Не змінилися наші паролі –
помінялися наші кати.
29.11. 2003 р.

МОЛИТВА

Господи, світу Отець,
ти незбагненний Творець:
глину узявши до рук,
дав ти їй розум і рух!

Господи, царю небес,
хто я у світі чудес?
Вічно схилятимусь ниць
біля твоїх таємниць!

Господи, я твій раб,
що від роботи ослаб,
що у життя на краю
ласку вчуває твою!

Господи, я твій боржник.
Хоч невідомий твій лик,
ти сповістив, що ти є,
знищив безвір'я моє!

Господи, я твій син,
в морі борюся один,
серед смертельних стихій
ти – порятунок мій!

Боже, благаю тебе,
втіш моє серце слабе,
страх перед смертю розвій:
я і по смерті – твій!

14.12. 1993 р.

ОДА ДНІПРОВІ

Спливають рікою останні льоди,
і човен на веслах від берега диба.
Для когось Дніпро – це багато води,
для когось – ковбаня, де ловиться риба.

Я рідко хвалився, що я – патріот,
ще рідше я скиглив, що гнаний, забутий.
Для мене Дніпро – український народ,
то скутий льодами, то греблями скутий.

Не раз я співав про вселенське добро
і кликав не раз довгождане скресання,
а наче уперше я бачу Дніпро,
його повеневе повстання.

Весна! І потокам нема загород,
немає сьогодні, не буде й вовіки.
Зливайтеся, люди, в єдиний народ!
Зливайтесь в одну, переповнені ріки!
28.10. 2000 р.

КИЇВСЬКА ВЕСНА

Відгули зимові сніговії,
і мороз минув, як переляк.

Над вечірнім золотом Софії
пропливає місяця байдак.

І льоди спливають по Дніпрові,
і картина наче не чужа…
Господи, у тиші вечеровій
чом така стривожена душа?

Світяться стоокі кам'яниці,
та у них не молиться ніхто.
Дух чужий панує у столиці,
ніби чад невидимий авто.

Земле, чужиною оповита,
твій наркоз, я знаю, промине!
Де ви всі, кого б я мав любити,
хто любити мав би і мене?

Чи усіх занесли сніговії?
Чи народить тільки ще весна?
А вечірнє золото Софії –
все-таки велика дивина!
26.03. 1994 р.

*** * ***

Скільки іще нестиму
думи свої до жнив?
Цю безкінечну зиму
ледве я пережив.

Мруть українські гасла
серед буржуйських афіш.
Злидні стискають, як астма,
душить безвладдя ще гірш.

Що, Україно, з тобою?
Де твоя незалеж…?
Із переможного бою
чом похилившись ідеш?

Де твої вої-гетьмани?
Де твоє право святе?
Блазні, купці, отамани –
не розбереш, хто де…

Скільки століть неволі!
Скільки було надій!
Господи, як поволі
час посувається мій!
28.03. 1994 р.

*** * ***

Усе у мене щось не так,
немов я сів не в той літак,
не в той літак, не в ту країну,
і народився не в ту годину,
не ту обрав собі дружину –
усе не так, усе не так!

Хоч не такий я вже дивак,
не просто в мене все однак.
Не так виховую дитину,
не так шаную Україну
і не сягнув якогось чину,
іду все натовпу навспак –
усе не так, не так, не так!
01.01. 1988 р.

*** * ***

Над Києвом в освітленому небі
літають і серед ночі граки.
Для всіх стерв'ятників тут вигідне життя!
21.12. 2007 р.

*** * ***

Було нам мало землетрусу,
щоб сонні душі потрясти.
Лиш Чорноволові і Стусу
сумні поставлено хрести.

Нам не хрестів – нам би свячених!
А ще ясної голови!
Щось мало толку від учених,
що з інкубаторів Москви.

Чи довго будуть вигнивати
в затерплих душах чиряки?

Кругом такі всі демократи!
А де ж мужі-чоловіки?

Вже так обсіли Україну
байстрята мляві, наче сплять.
У власну совість для починy
вжену я ніж по рукоять!
18.06. 2001 р.

*** * ***

Земля і небо в каламуті.
А де ж омріяний едем?
Ніхто не скаже нам по суті,
куди ми поночі ідем.
Уже святкуєм ювілеї,
як вийшли ми із кабали,
а в нас за спинами халдеї
добро все наше розтягли.
А в кого гроші, в того сила,
а в кого сила, той і пан.
Перевертаються в могилах,
напевно, Гонта і Богдан!
05.03. 2003 р.

НА СОФІЇВСЬКОМУ МАЙДАНІ

Щось я, мабуть, не так розумію,
віковічна якась канитель:

давні греки звели нам Софію,
турки зараз тут зводять готель.

Походжатимуть в ньому багаті
із-за моря приїжджі тузи,
ну, а ми в недовершеній хаті
ще затягнем свої пояси.

Повторяється сива історія
у лахмітті князівських незгод:
є столиця і є територія –
а такий невеселий народ.

Скільки вже подали нам уроків!
Скільки гуль нам набили при тім!
Може, ми хоч за тисячу років
добудуєм нарешті свій дім?!

І тоді нас не виморять голодом,
не подужає мова чужа,
і засяє соборним золотом
розкріпачена наша душа.

Досить гибіти нам поодинці
і молитися гопаку!
Українці, агов, українці,
поспішаймо на толоку!
15.10. 2000 р.

ПРО РЕЛІКВІЇ

На відновлення Михайлівського Золотоверхого собору.

До біди і до голоду звиклі,
відновили ми знищений храм,
а захоплені в ньому реліквії
із Москви не вертаються нам.
Десь валяється там у підвалах
і мозаїк, і фресок гора.
Все до крихти у нас відбирала,
навіть душу, сусідка-сестра.
Не в самих тих реліквіях справа,
не у бракові добрих манер:
то одна грабувала держава –
всі, хто хоче, грабують тепер.
05.11. 2000 р.

*** * ***

Хто ти мені, Україно?
Мати? - То чом же лиха?!
Може, сестра чи дружина? –
Щось ти до мене глуха!

Може, ти – прабабуся,
котра в уяві живе?
Скільки кругом не дивлюся –
де твоє плем'я нове?

Все якесь кручене, кволе,

де не поглянь – пустоцвіт.
Серце не ниє вже – коле:
що це за родовід?!

Господи, що це я? Що це!
Серед сліпих бунтарів
теж розплювався на сонце?
Мабуть, на старість здурів.

Нині здуріти не дивно:
в душах така крутія!
Хто ти мені, Україно?
-- Бідний, я – доля твоя!
19.12. 2001 р.

ОСТАННЯ ФРЕСКА

Миколі Луківу

Ще недавно платив я партвнески,
як данину державі старій,
а тепер вимальовую фрески
на стіні – штукатурці сирій.

Старомодна, звичайно, справа –
мародери тепер на виду.
Та собор мій – моя держава,
я за нього і в пекло піду.

А коли уженуть мені в спину
підлу кулю, як лосю в бору,

що ж, схилюся на храмову стіну
білу-білу і свіжо-сиру –
і картині своїй останній
я тепло до краплини віддам.
Хай хтось інший на риштуванні
домальовує сонячний храм.

В нас ніколи не вб'ють України,
хоч і випустять силу із вен:
пломенітимуть наші картини,
наче сотні її знамен!
10.11. 2000 р.

*** * ***

На старості мені близькими стали
і книги ці, що дивляться з полиць,
і це вікно із видом на каштани,
і жовте листя, вистелене ниць.

Я встиг у світі дещо зрозуміти,
бо вік такий, що вже не до химер.
Це в юності ще міг я прогриміти,
прошелестіти здатний вже тепер.

Отак впаду колись іржавим листом,
яке згребе докупи час-двірник
і вивезе на звалище за місто
подалі від каштанів і від книг.

Печально? Так! У світі все не ново,
але я долі дякую за дар:
іще з душі проб'ється часом слово,
як промінь несподіваний із хмар.
15.06. 2002 р.

У СЕЛІ

Хвороба і нужда – дві здружені сестриці –
мене із клунками прогнали із столиці.
Тепер живу в селі, копаюся в землі,
і книга рідко вже гостює на столі.

Тепер частіше я з граблями чи сапою
веду сім'ю свою, як військо, за собою.
Дружина трудиться, а син – мале хлоп'ятко –
вибрикує стежками, як лошатко.

А в лузі в заростях травневі солов'ї
ну так виспівують про радощі свої!
І я співав би теж і славив білий світ,
якби не чорний труд і не лихий бронхіт.

А так хриплю-скриплю, гуду в душі потроху,
що все ще світ люблю і все ще вдячний Богу!
25.05. 1995 р., с. Рудики.

*** * ***

Скінчився мій запал. Поезія минула.
Сідлав я жеребця – тепер сідлаю мула.
Колись і сам я ріс і все росло навколо.
Злітав мій дух до зір – тепер схилився кволо.
Я сам колись був Бог – тепер Творця благаю,
щоб мирно дав дійти моїй душі до краю.
Я не злукавлю вже ні в жестові, ні в слові,
помру не у злобі, а сповнений любові.
03.02. 1995 р.

*** * ***

Минають війни, голодомори,
роки минають, неначе мить.
Народ розлився, як синє море,
то завмирає, то заштормить.

Хто нас розтопче? Хто нас подужа?
Хто пророкує пустельні дні?
Кому здається, що ми – калюжа,
тих цілі орди лежать на дні!
13.09. 2003 р.

*** * ***

Книжки я більше любив, ніж гульби,
і літ немало прожив, а все ж
не вийшло з мене Тараса Бульби,
Тарас Шевченко не вийшов теж.

Чи мало прагнув я правди й волі?
Чи не розбуркав я вчасно крил?
Та дорікати не стану долі,
що день мій марно іде на схил.

Нехай під старість, а яснозорість
відшліфував я, мов ювелір,
і перед смерком така прозорість –
за межі світу сягає зір.

Нехай прямують стада галактик
у вічну темінь без меж і свят –
вечірнє сонце і лісу клаптик
в мені ясніють, бо я їм брат.

Усе, що маю, благословляю!
За дні минулі хвала судьбі!
Я не благаю по смерті раю,
я відчуваю його в собі.
21.01. 2003 р.

*** * ***

Я вже давно пішов у схиму,
обрав самотність чернеця
і в невідомості нестиму
тягар до смертного кінця.

А вже межа та недалечко,

ще кілька весен, кілька зим –
і глядь, урвалася вервечка
і синіх вен, і срібних рим.

Так і не встиг я пучку крихіт
зі столу слави доп'ясти,
бо заступили вхід і вихід
мої удачливі брати.

Хай грають ролі закулісні
і ділять почесті дрібні!
Літа, прожиті для Вітчизни,
є нагородою мені.

А це чернече безталання
перенесу я без жалю.
Тепер важливе не визнання,
а те потрібне, що люблю!
2001 р.

У ДОРОЗІ

Знову станція Шевченка,
знову Сміла вирина…
Ех, гукнути б здалеченька
Горбівненка й П'ятуна!
Як вам тут живеться, друзі?
Чи навідує ще вас

добре знаний в цій окрузі
незагнузданий Пегас?
З ним долати легше біди,
навіть старість не страшна.
Не вдалося знов зустріти
Горбівненка й П'ятуна.
Лиш на білому пероні
хтось із снігом на плечі
теплим помахом долоні
привітав мене вночі.
Буду згадувать до ранку
під колісний перестук
незнайому черкащанку,
наче Музу всіх розлук!
1996 р.

ГІРКА ЗАБАВА

Що з нами сталось, жінко ласкава?
Я про кохання думав: забава,
думав побавитись трохи з тобою –
тільки зустрівся я з гіркотою.

Радість коротка. Довга розлука.
Ти так далеко, ласкаворука!
Чи ти чаклуєш? Чи ти ворожиш?
Чи ти без мене жити не можеш?

Знаю тепер я, жінко ласкава,
що за отрута – мила забава.

Кинь чаклувати, кинь ворожити –
я й так без тебе не можу жити!
12.04. 1985 р.

*** * ***

Золота ця осінь, золота.
Молода ти, зовсім молода,
і ясніють руки молоді,
мов кленове листя на воді.

Золота остання золота
уплелася нить в мої літа,
уплелася в голову і в кров
молода і трепетна любов.

Опадає листя, опада.
За любов'ю ходить гіркота.
Золото вже світиться на дні.
Що було, ми знаємо одні.
17.09.1984 р.

РАНКОВЕ КУПАННЯ

Встати з ліжка рано-рано,
тихо вислизнути з хати,
над рікою, над туманом
яре сонце привітати,
слід свій берегом прокласти

по піску, як м’яз, тугому
і в обійми річки впасти,
пересиливши судому,
у воді пливти, як в небі,
доганяючи хмаринку
білошию, наче лебідь,
на знайому схожу жінку, -
що тобі ще молодому
в молодому світі треба?!
Рано вислизнути з дому
під рожеві крила неба!
17.12. 2001 р.

*** * ***

Під ногами ще тепла дорога,
а вгорі уже світиться Шлях.
Мабуть, моляться на ніч до Бога
перепілки у теплих житах.

Поміж ними простую в нікуди,
прикипівши очима до зір.
Здаленіли для мене люди,
і для них я чужий, як звір.

Під ногами холоне дорога,
яскравішає зоряний Шлях.
І рукою подати до Бога
серед поля у сонних житах.
22.12. 2007 р.

*** * ***

Благословивши голе поле,
в імлі розтали журавлі,
і сіло сонце охололе
за брили чорної ріллі.

Ніде ні вогника, ні слова,
як не напружуй зір і слух,
і тільки зірка вечорова
у душу дивиться, як друг.
26.05. 2004р.

*** * ***

Ця лагідна осінь, ця жінка осіння
і погляд її золотий
наслали на мене таке потрясіння,
немов я іще молодий.

Хай сиві тумани пливуть по долині
і гай покриває іржа –
не хоче, не хоче холонути в тіні
моя сонцелюбна душа!

Невже було мало їй теплого літа
і повних любові ночей?
Чого вона впала, як птиця несита,

на соняхи карих очей?

Не вірю я в казку про вічне спасіння,
про райські небесні краї.
Миліша для мене ця жінка осіння
і очі гріховні її.
10.09. 1984 р.

*** * ***

Вечір. Діброва, Багаття.
Жінка. Альтанка. Вино.
Рук твоїх сонне латаття.
Всесвіту зоряне дно.

Ось вона щастя містерія!
Ось найсолодша з утіх:
сліпить людська матерія
білістю рук і ніг.

Сяє душа кароока
глибше за Божі світи,
блиском щасливого ока
вічність замінюєш ти.

Знав я щасливі миті,
їм тільки смерть – межа.
Плине у плинному світі
здвоєна наша душа.

Сплетених рук латаття.
Всесвіту зоряне дно.
Вечір. Діброва. Багаття.
Жінка. Альтанка. Вино.
11.09. 1984 р.

*** * ***

І слава, і влада, і гроші
мені вже відомі на смак.
Звичайно, це штуки хороші.
Звичайно, звичайно! Однак…

Приємно долати вершини,
хапати найбільші зірки,
і все ж найдорожчі хвилини
мені дарували жінки.

Хтось виграв криваві битви,
уярмив мільйони людей…
А я найсвятіші молитви
шептав до жіночих грудей.

Кохані! Кохані рабині,
затоптані владою в грязь,
зі мною були ви княгині,
і я був із вами князь!

І хто з вас, мої господині,
за зраду мене прокляне?

Якби я був вірний єдиній,
то інші не знали б мене.

З нещасною пив її смуток,
щасливій навіював сни.
О. скільки очей-незабудок
у згадках моєї весни!

Дорожчих за них до загину
не буде ні справ, ні речей.
Пошли мені, Боже, кончину
при світлі любимих очей!
02.06. 1991 р.

*** * ***

О. Ш.

В безвісті потиху догораю
і живлюся спогадами я.
Жінко із Шевченкового краю,
ще звучить в мені твоє ім'я.
Ще дзвенить ім'я великокняже,
як тоді, у літо мандрівне.
Тільки блискавичне щастя наше
навпіл душу знов не розітне.
Не закружить нас приморський вихор,
не сп'янить усміхнене вино.
Щастя наймиттєвіше – не лихо,
лихо в тім, що згублене воно.
Від людей ховаючи у схроні,

ми й від себе свій сховали скарб.
А яке то щастя у полоні?!
І яку то волю має раб?!
Нащо, нащо людям на догоду
обікрали ми своє життя?
Жінко із Шевченківського роду,
Бог – нам свідок,
Бог нам – і суддя!
1983 р.

*** * ***

Коли попереду зима,
другого виходу нема,
як закохатись в теплу осінь,
у ці дерева безголосі,
у цю стежину золоту,
у жінку вже немолоду.
Під тихий шелест листопаду
знайти у спогадах розраду –
другого виходу нема,
коли попереду зима.
10.12. 2004 р.

ЛИСТ ІЗ ЧЕРКАС

Григорію Білоусу

Лист прилетів від Григорія
з милого міста Черкас.

Тут моя справжня історія,
тут мій коронний час.
Тут я не був Іудою,
хоч і пророком не став.
Так уже більше не буду я
інші любити міста!
Серед хімічних випарів,
біля зацвілих вод –
тут мені взнати випало,
хто є мій давній народ.
Щось мені, мабуть, пороблено:
чом би я так полюбив
цю Україну пригноблену,
цих напівсонних рабів?
Що це зі мною сповідником?
Друзів забув я невже?
Цей, бач, згадав про самітника,
інший в могилі уже.
Ось яка, браття, історія!
Ось мій теперішній час.
Лист прилетів від Григорія –
біла пташина з Черкас.
04.03. 1992 р.

*** * ***

Ніяк не йдуть мені із серця,
мов приросли у нім навік
стара верба біля озерця
і темний гай неподалік,

і дім задивлений на луки,
новозбудований мій дім,
і шкарубкі від праці руки,
і з димаря веселий дим.
Усе в мені, як сонце влітку –
хоч і за хмарами, а є –
й мужицькі думи напідпитку,
й пісні жіночі про своє.
Ще є десь там Козинка – річка,
і я згадаю без зусиль,
як на Трипілля електричка
гуде за лісом, наче джміль.
Було й нема. Яка турбота?!
Це міражі вже, міражі.
Ну що поробиш? Маю фото
не на папері – на душі.
21. 07. 1997 р., с. Рудики

ОСІННЯ КАРТИНА

Дрозди пригостилися глодом,
і вечір погнав їх у даль.
Дуплиста верба за городом
туман приміряє, мов шаль.
Така вже стара і кістлява –
а хочеться гарною буть,
і навіть на маківці ґава
здається їй бантом, мабуть.
А білій березі аж смішно:
навіщо комедія ця?

Хай зелено буде чи сніжно –
білявці усе до лиця!
І все ж золотистого плаття
берізоньці жалко до сліз,
порвав його вітер на шмаття
і разом з дроздами поніс.
І сонячний промінь останній
летить за дроздами услід.
І тонуть поволі в тумані
береза з вербою і глід.
05.12. 2000 р.

*** * ***

Для старості шкідлива і краса:
цвітуть сади – а тисне алергія,
і серце мре, коли гримить гроза,
не краще – і туман коли сивіє.

Ну, часом, погляд спиниш на ногах,
струнких ногах, грайливих, як форелі…
Миліше все ж стрілять по ворогах,
ніж добувати в серці ніжні трелі.

Життя – вогонь, а спогади – то дим.
Частіше друзів заміняє книга.
Весняний цвіт хвилює молодих,
осінні дні – для старості утіха.
2007 р.

*** * ***

Я до романтики не схильний,
такий сезон уже не мій,
коли із хати в морозильник
виходиш саме в буревій.
Це значить, що підкралась старість
і в серце стукає ціпком.
Тепер весна – для мене радість,
але, по правді, не цілком.

Ось влітку – з тихою ходою
у прохолодному саду,
який не дружить з духотою,
я насолоду віднайду.
Але не повну. Тільки осінь,
мене у прийми беручи,
зігріє в сонячному просі,
в якому грілись на печі.

Хоч піч – це вигадка красива,
що любить лізти у вірші,
але осіння сонце-злива –
то справжнє свято для душі.
В саду збираєш квіт останній,
всі найдозріліші плоди.
В такому сонячному стані
ну хоч куди не страшно йти!
03.01. 2008 р.

ПЕНСІЙНА ЕЛЕГІЯ

Одна тепер у мене слава:
живу у місті Ярослава
біля Софії, де Богдан
державно в'їхав на майдан.
Здоров'я вже мені бракує,
ніхто мене вже не друкує.
І навіть приязний Гоян,
солодкомовний, як Боян,
затис у себе мій рукопис,
неначе то злодійський допис
(а це казки дитячі є!),
і …надцять літ не видає.
Зате писаннячко своє
і вуйка рідного, і жінки,
аби було навперемінки,
в державній фірмі множить так,
що не вжахнеться лиш дивак.
А я плече колись підставив,
щоб він, мов князь книжковий, правив.
Хто ж міг подумати тоді,
що все так зміниться в житті,
що комуніст спливе буржуєм
і гордо так зарозкошує!?

Ось і донецькі земляки,
набивши золотом мішки,
до меценатства неохочі,
а витріщають тільки очі:

– Ну, вот еще поэт-хохол!
Зачем стихи, когда ты гол?
Ты врежь, земеля, по-донецки!
Чтоб отзывалось по-советски!..
(А я колись писав і так,
в Донецьку живши, як чужак.
Читач знайде тих віршів низку,
як погортає далі книжку).

А похвалю я не чужинську
нову «Газету українську» -
редактор Орос Ярослав –
друкує (Бог його послав!)
мої замітки полемічні
на гострі теми політичні
про український наш Олімп,
де кожний злодій носить німб,
а журналістики продажні
і патріоти громогласні
їм п'яти лижуть, наче блазні.
А то б чого старий поет
за зброю брався – за памфлет,
хоч ні для кого не секрет,
що краще здався б кулемет.
Йому б сидіти в теплій нірці
та догоджати вірній жінці –
так не сидиться, бачте, ні!
А ще мої пенсійні дні
так-сяк наповнюють мені
читання, хворості, дієта,
ходьба по воду до бювета,

хоча у кожного поета
у віршах стільки є води –
і до бювета не ходи!

А ще під Києвом на дачі
я з бур'яном борюсь терпляче.
Заняття нібито й воляче,
зате я маю гарний сад
і (не для рими) виноград,
і склянку власного напою
хоч зараз випив би з тобою,
читачу мій. Віват вину!
Але куди я вірша гну,
свою забувши сивину?
Ото і вся у мене слава:
блукаю в місті Ярослава
і все ловлю щасливу мить,
коли натхнення прилетить
і змінить всі мої манери,
прив'яже, наче до галери,
до столу місяців на два.
Але це тема вже нова…
21.12. 2007 р.

РОЗМОВА З ТЕЛЕВІЗОРОМ

Привіт тобі, мій телевізоре –
моє вікно у білий світ!
Хай і на Місяць мене виселять –
не мав би я з тобою бід!

На жаль, в моє віконце лізуть,
немов господаря нема,
такі розбійницькі мармизи,
яких заждалася тюрма.
Такі зарослі і пейсаті,
такі нахабні і блатні –
що просто хочеться із хати
втекти світ за очі мені.
Втечу, мабуть, на скромну дачу,
де навіть радіоприймач,
який купив я в дні юначі,
включаю тихо, як втікач,
лиш для музичних передач.
Пробач, мій телеку, пробач!

Якби ж то ті чужі мармизи
залізли тільки в телевізор!
Із України вже народ
від них тікає, як від орд,
і не на дачі, а у найми –
від Апеннін аж до Панами.
Біжить світ за очі, як я.
Така із нами крутія!
05.01. 2008 р.

ДРУГ МІЙ САД
Поема з пелюсток

1
Три дні я вдома,

три – на дачі,
Мов між коханками,
ревнивими до того ж,
моє поділено життя.

2
Не сподіваючись на райський,
я сад земний собі зростив,
як Хтось зростив для себе Всесвіт.

3
Якщо існує рай небесний,
то він нагадує мій сад,
хоча й без ангелів і гурій*.

4
Навіть мій скромний будинок
серед квітучого саду –
палац!

5
Над хвірткою звисає
сливова гілка низько.
Вклоняюсь – не зрізаю!

6
Я роздивляюся кругом:
ну хто до пари їй,
такій розквітлій вишні?!

7

Невже так само божевільно
мій сад цвістиме і тоді,
коли мене не стане?!

8
А хто б дивився
на цю дуплисту грушу –
але цвіте, і як цвіте!

9
Хай що б там не було,
а вмерти я не зможу
в травневому саду!

10
Навіть злодій нічний
не наважиться вдертись на дачу
при світлі квітучих дерев!

11
Сумно!
Другий рік поспіль
яблуня чогось не плодоносить.
І я за десять років
ані книжчини видати не зміг.

12
Мовчазні мої дерева,
вас я краще розумію,
аніж київський Парнас.

13
Мабуть, на дачі я
нагадую ченця.
Але сповідую бунтарство!

14
Що це за дика мода?!
Зранку горланять на дачах,
наче граки, гучномовці.

15
Гай-гай! І ви, шпаки,
за довгу зиму розучились
по-українськи розмовлять?

16
Як збідніло українське небо –
жодного птаха високого лету!
Всі по кущах.

17
Сходило сонце –
я низько йому поклонився
і знову розправив плечі:
хтось і від мене чекає
сонячних справ!

18
Лиш під вечір слухаю новини:
хай за день підросте Україна,

наче сад молодий!

19
В юнацькі дні
мене так вабив скит –
від світу я втікав.
Тепер я маю скит,
а манить білий світ.

20
Я вже старий,
а сад ще молодий.
Приглядаємось,
жаліємо один одного,
як близькі люди.

21
Про причину моєї смерті
можете говорити:
«Він помер від любові!»
Не питайте: «До кого?»
До всіх!

22
Двоє гарних шовковиць
завів я на дачі:
посеред городу – для себе,
на вулиці – для людей.

23
Ура! Черешні патичок

прийнявся і росте!
Ще б до плодів дожити.

24
Хіба я посадив би коло дому
кизил у найтеплішому кутку,
якби колись не рвав його
у горах Криму?!

25
Кругом такі жоржини зацвіли!
А ви, джмелі, чого обсіли так
ехінацею – гостю із Америки?

26
Обсіла вершечки черешні,
спотворила листя на сливі
і сік із калини п'є
інтернаціональна тля…
Як схожа на людей!

27
Я із безжальною любов'ю
облагороджую дерева у саду.
Перещепити б ще
здичавілі гілки
на древі України!

28
Старого ви питаєте мене,
навіщо вірші я пишу,

навіщо сад новий саджу?
То заодно уже спитайте:
а нащо в світі я живу?

29
А ще я посаджу
і кущик бузини:
зроблю колись сопілку!

30
Молодий посадивши сад,
я ходжу як закоханий
в юну жінку!

31
Ще вишня не одквітла,
а яблуня вже біла,
весна ще не минула,
а я по ній жалкую,
за юністю неначе.

32
Квітучий сад,
немов жіноче тіло,
біля ріки біліє.
Впірнуть би в нього
з висоти, як птах!

33
Вишневий цвіт

гойдали дві бджоли.
О карі очі,
я не стомлюся пити
ваш нектар!

34
Дощ і запах матіоли,
і твого волосся злива.
Мить була така щаслива,
що живуть в мені відколи
дощ і запах матіоли!

35
Хай за мільярди літ,
а долетів би я
до тих далеких зір!
Тебе, що йдеш за крок,
не досягти повік!

36
Гроші – спокуса,
жінки – спокуса.
А без них життя – не життя!

37
А в юну жінку закохатись
у дачному містечку неможливо:
кругом старі ровесниці мої.

38
На схилі віку закохатись –

значить накликати бурю
на свій постарілий сад.

39
Себе я почуваю гультяєм,
коли дивлюся, як щодня
свої вилизують городи
старенькі дачниці –
колишні вчительки.

40
Я тим і сим
продовжую життя
деревам у саду.
Можливо, це вони
продовжують моє?

41
Ще трохи потерпи,
бездомна пташко!
Вже отвір я роблю
в новій шпаківні.

42
Гей, вуже, що живеш
у заростях малини,
стережися!
Вона поспіла –
ми йдемо збирати!

43

Усі сусіди борються з кротами,
лиш я дивлюсь щоранку невороже
на свіжі кротовини-териконі
і мимоволі згадую Донбас.

44
Місяць тому
мій брат помер у Донецьку –
а гілка черешні в саду
під Києвом
в мене засохла.

45
А перед вікнами на дачі
я сині півники найперше посадив –
мого дитинства квіти.

46
Кого ми любимо –
найбільш нам ятрить душу,
як ця смородина –
не родить, коверзує.
У кого тут вона набралась примх?

47
Моя дружина знов
не приїжджає довго так на дачу –
бур'ян, і той,
уже засумував!

48

Сапаючи город,
я обминаю кущик лободи:
допомагала вижити в дитинстві.

49
Такий плечистий вимахав будяк –
немов козак стоїть серед городу –
ну як я підніму на нього серп?!

50
І сивенький полин,
наче долю чиюсь,
полючи, я також обминаю.
Чи моя сивина розучилась
розрізняти добро і зло?

51
Хух! Нарешті на городі
покінчив я з бур'янами.
От би ще на Україні
так вчинити з ворогами!

52
Годжу горіхові,
як вередливій жінці.
Рости не хоче,
наче вивіряє
мою довго терплячу доброту.

53
Навіщо такий милозвучний

голос дано зозулі?
Можливо, щоб чули діти:
і в них є десь рідна мати.

54
Я знаю, ти брешеш, зозуле,
віщуючи віку без ліку,
а слухати все ж приємно!

55
Ех, добре влітку спати б на мансарді!
Та я ніяк її не обладнаю:
ні грошей, ні сили нема.

56
За літо краще тільки літо.
Теплом, як медом, все залито.
І кожна віть спішить сповна
напитись сонця, як вина!

57
Невже в цю спеку ходять в гастрономи?
Мені в саду й амброзії не треба,
коли є хліб, цибуля і кисляк!

58
Господи, поспіли абрикоси!
Скільки одразу сонць
просяться з неба упасти!

59
Хай у сливи цвіт бліденький –
а які плоди медові
і наливка, як нектар!

60
Нарешті перші персики вродили.
Рум'яні, пишні –
аж зривати жаль!

61
Ми задоволені обоє,
мій друже винограде:
ти – гронами тугими,
я – думками!

62
Як рясно нині груша плодоносить!
Так само рясно віршами моїми
усіяв у Криму свою газету
мій щедрий друг
Данило Кононенко.

63
Бувають восени
такі ласкаві дні,
як очі люблячої жінки!

64
Таємний в'язень є в моїм підвалі –
усе ніяк не вирветься на волю

трирічне мною зроблене вино!

65
Я так немилосердно
обрізаю лозу виноградну,
наче правлю
свій довгий вчорашній вірш!

66
Вибачай – прощавай, винограде старий!
Ріжу стовбур – як роги оленя.
Наді мною також ніж заносить кривий
невблаганна година оновлення.

67
Яка вдалась розкішна обліпиха!
Стоїть руда від ягід,
як лисиця.

68
Не всі червоні кетяги, не всі
я восени зрізаю на калині.
А чим тоді поласують узимку
червоногруді снігурі?!

69
Кого я не люблю – так це мишей!
І все ж качанчик кукурудзи на городі
на зиму я поганцям залишив.

70

Як журавлі неохоче
звивають прощальний вінок
в осінньому небі!

71
Листопаду услід
розвели дерева голі руки:
отак знову ні з чим
треба у зиму йти!

72
Обережно, із ваганням
обрізаю кущ троянди,
наче синові своєму
я стрижу юнацький чуб.

73
Старенька грушо-сестро,
ти вже засинаєш?
Дай, Боже, нам зустрітись навесні!

74
Вдень і вночі мимо дачі
пролітають кудись електрички,
як хвилини мого життя.

75
Як не крути, приходить час
із тим, що любиш, попрощатись.
Дозрілий плід зірвати слід
і ждати нового цвітіння.

76
На безлюднім пероні
хтось доганяє очима
швидкі вагони.
Колись не встигну і я
на потяг життя.

77
Не зважають на іній –
цвітуть безстрашні хризантеми.
Вчися, душе моя!

78
За дачами
під гаєм,
де хазяї вигулюють собак,
на ланцюгові роздумів і я
прогулюю себе.

79
За стіною снігопаду
видно тільки, як на гілці
грак дрімає в білій шапці.

80
О молодість!
Горить, як полум'я,
калина на морозі
і вітрові радіє,

і снігам.

81
Який мінливий сад!
То він квітчає землю,
то сніг – його.
Щодня я мимо йду,
минаю разом з ним.
2005 – 2007 р.

**** Гурія – вічно юна райська діва.***

Н А А Р Е Н І І С Т О Р І Ї

ОСМИСЛЕННЯ СВІТУ

Питання вічне: хто і нащо
зродив і виняньчив наш світ?
Звичайно, не якесь ледащо
і не космічний троглодит.

А ми на сонячній планеті
куди мчимо, як на таксі?
І що примушує поетів
служити правді і красі?

Щось провістили нам пророки,
проте пороки – люди теж,
і в них також минущі строки –
куди від вічності втечеш?

Я віддаю авторитетам
за їхній труд низький поклон,
але для мене, для поета,
лиш Бог незвіданий – закон!
22.01.2005 р.

І НАС КРІПИТИСЯ УЧИ!

Владиці Філарету (Денисенку), землякові.

На Україні благодать
така настала – не дай, Боже!
У церкві матір відспівать
і Патріарх уже не може.
Бо це московський, бачте, храм
(у нас, у нас на Україні!).
Останній раб, останній хам
поспівчував би тут людині!
Та тільки не московський піп
з посоловілими очима –
такий собі у рясі сніп,
що носить чорта за плечима
і кличе знов нас до тюрми,
з якої вирвалися ми.
Отак, владико Філарете,
вас у родимому селі
дістали мстиві москалі,
хоч відправляй до лазарету.
Як український патріот
ви воскрешаєте народ,
а темні браття-односельці
холодний камінь носять в серці,
чужого слухають попа.
Яка біда! Яка ганьба!
Чого навчилась у Христоса
юрба донецька безголоса?
Лише любить чуже ярмо?
Лише читать чуже письмо?

Повчилася б у ляха-пана
любити Папу Іоанна!
Та де там! Школа в нас не та!
І досі гаспидська орда
у нашім полі виє дико.
Кріпися, праведний Владико,
і нас кріпитися учи!
Освячуй нам слова-мечі!
23.06. 2002 р.

ПОВЕРНЕННЯ

Миколі Плав'юку – останньому Президенту УНР у вигнанні.

Владу рідко віддають без бою,
а тим більш – гетьманську булаву.
Президенте, я горджусь тобою
за козацьку вдачу бойову!
В час, коли Вітчизну грабували,
і тікав хто міг за рубежі,
в час, коли невольничі підвали
вітер волі ще не освіжив,
ти вернувсь, як лицар, в Україну
і сказав їй бідній: «Я – твій син,
і з тобою буду до загину,
хоч блукав світами до сивин!»
І віддав ти Києву клейноди,
щоб у ньому княжий дух воскрес,
щоб великі лицарі свободи
нас благословили із небес.

Важко, важко зняти з рук кайдани,
а ще важче зняти із душі!
Ще кругом жирують отамани,
з ґендлярами ділять бариші.
Ще свинцем вітри московські дишуть –
та блакиттю прапор наш сія!
Хай на ньому золотом напишуть
і твоє державницьке ім'я!
07.03.2006 р.

ДО УКРАЇНСЬКОЇ БРАТІЇ

Ми ждали свободи, ідилії…
Діждались, панове-брати?!
Із нір виповзають рептилії
і гріють масні животи.
Усе кривороте й покручене,
гаркаве і окобліде
веде Україну заручену,
в пітьму попід руки веде.

Один – із зорею Давида,
другий – з двоголовим орлом
ведуть віковічну сновиду
до щастя під свіжим ярмом.

І кревні п'явками нависли,
жирують на ній, будь здоров!
Червоно-брунатним намистом
з-під серця висмоктують кров.

Спинись, Україно, оглянься! –
Чого там волає поет?
Вітчизно моя, не піддайся,
візьми замість квітки багнет!

Від сну стрепенися, як птиця,
змахни гостролезим крилом,
із себе струсни нечестивців,
умийся священним Дніпром!

Свободу виборює сила
і гнів, а не квола сльоза.
Гуртуймося, братіє мила,
бо єдність творить чудеса!
1993 р.

ДО В'ЯЧЕСЛАВА ЧОРНОВОЛА

О Чорноволе, о Чорноволе,
тобі у гробі у бік не коле?
Твої нащадки Андрій з Тарасом
твоїм убивцям здалися разом,
здалися дружно і ревно служать.
Тож воріженьки твої не тужать.

Не прокидайся, бо гнів твій був би,
як у старого Тараса Бульби!
Пішов ти вчасно із круговерті:

синівська зрада страшніша смерті.
03.10.2004 р.

УКРАЇНСЬКА АРИФМЕТИКА

Народ у нас якийсь невдачний:
ведуть його такі уми –
то Каганович, то Табачник,
а люди мруть, як від чуми.
Чого тікати за кордони?
Нікого щастя там не жде.
А що старців у нас мільйони –
так мільярдери є зате!
17.11. 2003 р.

ХТО Є ХТО

Українські – парламент і уряд,
українські – банкіри і суд…
Українські?! Нехай нас не дурять!
Подивіться, як брови хмурять
українці – принижений люд!

Брови хмурять, а все ж не понурі.
Воля гріє, та дуже димить.
Є у кожному з нас по Петлюрі,
і Хмельницький у декому спить!
09.11.2000 р.

ГЛАДІАТОРИ ДОБИ
(Сонетна поема)
Присвячую Віталію і Володимиру Кличкам і …

1
Мені байдужі всі очки,
що вигра́ються у футболі,
де м'яч гуртом ганяють в полі,
але коли брати Клички,

як гладіатори, виходять
на ринг тісний і сам на сам
юрбі голодній кров'ю годять –
я лиш молюся небесам!

Поет також на рингу сам
воює з вічністю як може,
і хто в цій битві переможе,
відомо тільки небесам.
Брова розсічена Кличкова
жертв вимагає і від слова.

2
Сонет і бокс – такі далекі речі,
бо вірш – тонка поетова душа,
боксер же покладається на плечі,
але борня обом їм не чужа.

Не всім борцям до ніг лягають квіти,
немало їх конає на кону.

Я теж лежав, нема де правди діти,
і ледве виринав із туману.

Я бій люблю справдешній, як на рингу,
хоч і старий, а вчуся у Кличків.
Слова мої, не йдіть на балачки –
вкладайтесь, як удари, в кожну книгу!
Про славу скаже кожний чемпіон:
вона минає скоро, наче сон.

3
Минає слава скоро, наче сон,
та не минає поклик перемоги.
Хто за життя лиш пише некрологи,
не вартий слави – просто епігон.

Спартак був на арені чемпіон,
та рабська слава – то іще не воля.
Він не забув, з якого виріс поля,
за волю вмерти – ось людський закон!

Тому мені не дивно, що Кличко,
на цілий світ відомий гладіатор,
у казино не ріжеться в очко,
в банкетах час не спалює затято.
Звільнити Київ від хозарських лап
лиш вільний лицар зможе, а не раб.

4
Хто для Вітчизни стане Спартаком?
Ні, не пани-банкіри-ліберали,

які народ до нитки обібрали
і бавлять нас словесним гопаком!

Повірю швидше тим, хто кулаком
навчився захищати власні груди.
За лицарем скучають спраглі люди,
як ринг уже скучає за Кличком.

Пів-України нині за кордоном
шукає долі, наче козаки.
Роз'їхались і хлопці, і жінки –
не кожний з них повернеться з мільйоном.
Та тільки із такого козака
ми діждемось нарешті Спартака!

5
Ми діждемось, звичайно, Спартака,
якого не підкуплять за мільйони.
А за кордоном наші батальйони
так важко заробляють п'ятака.

Кому вони виборюють свободу?
Не там, а тут потрібна їх рука:
уже земля від Заходу до Сходу
стомилася чекати Спартака.

А воїн і один у полі – воїн,
якщо такий він воїн, як Кличко,
який влучати звик не в молочко
і розпочав свою найбільшу з воєн,
і Київ – це його найбільший ринг –

набридли в ньому оргії бариг!

6

Чого я про Кличків та про Кличків?
Невже героїв інших в нас немає?
Та що ви?! Що! Хай Бог мене скарає –
героїв тих, як влітку світлячків!

У Раді он геройствує Звягільський,
що з кодлом заковтнув увесь Донбас.
А он Павличко рикає весь час,
неначе лев, але занадто свійський.

Що є такі герої – що нема…
А справжні леви тільки на підході,
вони вже дозрівають у народі,
ось тільки повивальників чортма.
У повивальниках сьогодні – лжегерої.
А без героїв – начебто без зброї.

7

В моїх сонетах лірики нема,
бо схожі більше на боксерські джеби*,
які рятують радше від халепи,
і ними бій не виграєш дарма.

Хтось із трибун словами б’є, як хуком*,
і нас, мов рибу, ловить на макуху
(цей образ вперше вжив Борис Ілліч –
отож, йому від мене могорич!).

Лиш захистом тут ради не даси.
Погляньте, як Клички носи ламають –
і славу, і до слави дещо мають.
Ми ж під пахву ховаємо носи.

Коли із нами бій ведуть без правил
і хочуть нас зрубати, наче явір –
забудьмо про сопливий етикет –
нехай не в нас, не в нас тріщить хребет!

P.S.
Я цей сонет розширив понад норму,
старий уже – утратив добру форму.
І все ж я невиправний оптиміст,
бо форма не важливіша за зміст!

Джеб, хук – різні способи нанесення ударів.

8
А ви скажіть мені, шановні браття,
навіщо Бог дає таке завзяття,
як дав мені у ці святкові дні,
щоб не сидів, як пень, в самотині?

Навіщо вивів раптом на арену
зі звірами, але без глядачів?
Це значить – дух ще в нас не зледачів,
раз і мені старому дав знамено!

А будь я повносилий, як боксер,
та не простий, а з розмахом Кличковим –
я б запалив вас духом гарячковим,
що від часів Богданових завмер.
Як потрясти ще треба наші душі
такі слухняні і такі байдужі!

9

Слухняні йдуть, звичайно, в козачки,
туди, де бенкетують бусурмени,
слухняним і не сняться ті арени,
де левами розгулюють Клички.
Їм, тихим, сняться ніжні балички,
бо не смакує, бачте, наше сало.
Слухняні вже й самі пообростали
свинячим жиром – хоч на шашлички!

Бог не скупий – сповняє вільним духом
усяку плоть – і сильну, і слабу.
А хто холуйським вражений недугом,
той, як хробак, і за життя - в гробу.
У нас другого вибору нема:
або ми – Божий храм, або тюрма.

10

Не нами це придумано, не нами,
що гладіатори завжди були рабами,
свободу мали тільки у бою.
А ми де здобуваємо свою?

Всіма земними благами багаті,

ми ладу не дамо у рідній хаті.
Он Святослав ходив аж за Дунай –
а печеніг випалював наш край.

І ті, що нині світом володіють –
своїм нащадкам раю не посіють.
І раковій пухлині є межа,
коли доходить справа до ножа.
Та не біжіть в крамниці по ножі –
вони в душі виблискують, в душі!

P.S.
І цей мій вірш попахує памфлетом.
Нічого! Ще порадую сонетом.
І нащо я обрав складну цю форму?
Поб'ють іще колеги за реформу!

11
Нікого не цікавить, скільки поту
проллє боксер до рокових змагань.
Трибуни люблять лиш його роботу –
і хоч помри, а бийся і тарань!
Ніхто не бачить і моїх старань
за чесне слово і за Україну,
бо читачеві дай лиш філігрань
добірних слів – не просто писанину.

Мене не всякий сприйме інтурист,
Кличків не сприйме, може, хтось на Кубі,
але в мистецтва є великий –
ладнати між людьми надійний міст.

Борімося, мої братове любі –
перемагає тільки оптиміст!

12
Нехай ми – гладіатори доби,
хай для чужих розваг ми на арені –
та в нас бунтують корені недремні
і не дають заснути від ганьби.

Які уже імперії пропали –
а ми ще стоїмо – ану зігни!
Хай для Європи ми – провінціали,
та в наших душах пахнуть полини.

–А звідки славні браття Аполлони? –
хотів би я спитати ворогів. –
Хіба не із козацьких берегів?
Авжеж не з Риму і не з Барселони.
Братове, в світі правда лиш одна:
у нас є Бог і рідна сторона!

13
Ми не такі гартовані, як німці,
серед яких жили - були Клички,
а Україні кланялись, як тітці,
що кликала в село на шашлички.
Не до лиця красиві балачки,
коли уже за обрієм Вітчизна.
Та у Кличків, хоч і рука залізна,
не виросли у душах колючки.

І не пишу я солодко і слізно,
що українці рідні всі украй
і хоч усіх до серця пригортай –
але усім нам рано або пізно
наскучить чи Канада, чи Алтай –
і серце полетить у рідний край.

14
В минуле оглядаючись, я знаю:
моя хатина не стояла скраю,
у ній за більшовицької доби
тулились розкуркулені раби.

Весь рід мій бився в шахтному забої,
немов боксер спітнілий у двобої.
(– Знов не сонет?! – кольне мене естет,
і справедливо, бо пишу памфлет).

Пишу – грішу – пишу, бо добре знаю,
що Україна не стояла скраю.
А ще хтось сумнівається хіба?
Вона була і нині є раба.
Із добрими селянськими руками
стоїть серед Європи вже віками,
несе туди і хліб, і сталь, і мед –
і тільки поглядає на бенкет,
і тільки поглядає… А завзяті
хозари порядкують в нашій хаті
і хитро потирають кулачки.
До них ще не добралися Клички!

15

Поет і гладіатор – як брати,
(їх мало, але можна ще зустріти)
їм на арену мужньо треба йти,
***«але про це не треба говорити»* –**

слова Костенко Ліни повторю,
пригадуючи їх не випадково,
бо дороге мені бійцівське слово.
А бій за волю я боготворю!

Люблю я східну й західну зорю,
неначе кряж Донецький і Карпати.
Яким їх словом можна об'єднати?
Лиш словом « в о л я» – твердо повторю!
Моя земля одвіку – поле бою –
вже час із бою вийти не рабою!

16

Європа ще показує нам дулю,
і ми від неї сховані у тінь,
їй не до наших жалібних квилінь,
бо ми граблями знов набили гулю.

Що подвигає Юлю, нашу Юлю
без українських видимих корінь
обрати ринг і долю героїнь,
не боячись, що в серце всадять кулю?!
Ви кажете: «Немає таємниць –
вона про славу думає, про гроші…»
Ні, брешете, знавці мої хороші –

земля іще народжує орлиць!
Чужак не стане підставляти спину,
виходячи на бій за Україну!

17
Земля іще дарує нам орлиць –
сестер по духу, рідних і чужинок –
прекрасних Чураївен, Українок
й Олен Теліг – безсмертних наших птиць.

Чого ж ми, хлопці, хилимося ниць?
Орлів у нас, можливо, малувато?
Так, так, було їх вибито багато,
але ж орли походять від орлиць.

Орлице Україно, випрям крила!
Нових орлят ти знову народила.
Зігрій їх, мати, випести й доглянь,
не викидай з гнізда в чужинську твань!
Вони, злетівши високо у небо,
зі славою вертаються до тебе.
1 – 7 січня 2008 р.

*** * ***

Православіє. Славословіє.
Вже комп'ютери в світі кругом,
а з кущів визирає Московія
на чолі із кошлатим попом.

Цю залиту горілкою бороду
не обскуб навіть цар Петро.
І мольба ні к селу, ні к городу
переплутала зло і добро.
14.11.2000 р.

ПЕЧЕРСЬКА ЛАВРА

Ах, яка в нас відома святиня!
І печери, й нетлінні гроби…
А чия це, скажіть, твердиня?
Що тут роблять московські попи?

Та у них же земель – до Аляски!
Від Таймиру молись до Чечні!
Е, без нашого хліба й ковбаски
і молитви для них не смачні.

Ми звели їм і церкву Успенську
за рахунок обідраних хат…
Хай співають нам пісню чеченську!
Хай нам дзвонять під гул канонад!
09.11.2000 р.

ДО РОСІЙСЬКОЇ МОВИ

Ти всіх перемогла. Нема нікому спуску.
Все на лопатках покотом лежить.

Ти перегризла горло білоруській,
і українська ледве вже хрипить.

З тобою на губах останній злидень
гарчить тепер на наш козацький дух.
мовчать Сибір, Поволжя, тільки Південь
ще ріже неприємно *«русский слух».*

Ти всіх перемогла. Віват тобі і слава!
Ех, жаль, що світ увесь – ще не твоя держава!
22.09.1987 р.

ДО ЗНАЙОМОЇ ЧЕРКАЩАНКИ

Я полюбив би тебе,
одну із 11 мільйонів 472 тисяч росіян,
що живуть на Україні *(за статистикою),*
полюбив би за проникливий погляд,
за щиру усмішку, добру вдачу
і за твою любов до мене,
полюбив би,
як би за твоєю спиною не стояло
отих 11 мільйонів 472 тисяч росіян,
що живуть на Україні *(за статистикою)*
і зневажають її!
1982 р.

КАТАСТРОФА

Куди із Києва поділися автобуси?
Чом перекриті всі дороги до Чорнобиля?
Чому у Польщі східний вітер сіє паніку,
а в Швеції дощі радіаційні випали?

А що твориться поряд в Білорусії?
Що у Литві з моїм солдатом-сином сталося?
Про що старі євреї в Києві шепочуться?
Чом бадьоряться так газетні повідомлення?

А ми з дружиною вже до Дніпра не підемо,
не можна їй, вагітній, з дому геть виходити,
бо мертві голуби кругом валяються
і горобці із міста десь поділися.

Так страшно ні про що за крок від нас не відати,
бо вісті долітають тільки здалеку.
І так неважко уявить трагедію,
якби на всі міста упали бомби атомні.
30.04.1986 р.

ОДА ГЕНЕРАЛОВІ

На призначення нового командувача Київського військового округу.

Новина лунає громом
із кварталу у квартал:
в наше місто їде Громов –
героїчний генерал!

Радуйся, о, радуйся, Київ!
Буде сон твій берегти
генерал із києм!

Як тікав він із Кабула
від народної грози,
опускали танки дула,
як хвости шкодливі пси.
А тепер в новому чині
випнув пузо «патріот»
і готов на Україні
у крові топить народ.
Під рукою все у нього –
і солдати, і броня,
ще й скликає на підмогу
все афганське вороння.

Радуйся, о радуйся, Київ!
Буде сон твій берегти
генерал із києм!
01.10.1989 р.

МАРШ КГБ

Сьогодні ми не на параді,
бо не туди наш вождь гребе,
бо розвелося демократів.
Але не вмерло КГБ!

Ми все живе берем на мушку,

нове гуляє до пори,
занадто вчених – у психушку,
дурніших – в тюрми-табори.

Іще ми тужимо не дуже,
народ – то кури, ми – орли.
Усім вождям ми вірно служим –
Микиту, правда, підвели.

І віра в нас міцніша сталі,
і ум гостріший від меча,
скував таких нас мудрий Сталін
по заповітах Ілліча!

Сьогодні ми не на параді,
бо не туди наш вождь гребе,
бо розвелося демократів.
Але не вмерло КГБ!
24.12.1988 р.

НА ДЕМОНСТРАЦІЇ

Давно вже звик до праці я,
як віл той до ярма,
та знову демонстрація
з барлоги підійма.
Пливтиме по Хрещатику
стривожена юрба,
і я в гурті кричатиму:
- Ганьба! Ганьба! Ганьба!

І руку підніматиму
тризубом догори,
де птахами крилатими
блакитні прапори
скидають із прокляттями
дводзьобого орла.
Усім, хто впав за ґратами,
хвала, хвала, хвала!
03.03.1990 р.

КИЇВСЬКА БАТИЄВА ГОРА
(Цикл)

1

Далеко видно київські горби,
але не видно нашої ганьби.
А ми ж одвіку ходимо з торбами
під цими хрестоносними горбами.

2

Я не люблю вас, київські висоти,
у променях чужої позолоти!
Із вас ще й досі не зійшов Батий.
Іще не наш ти, Києве святий!

3

Відомо всім, яке було добро,
коли Батий поставив тут шатро.
Тепер буржуї зводять вже шатрища.
Невже це знак, що Київ знову знищать!?

4

Вся Україна бідна й невесела –
зате ростуть розкішні «царські села».
Свого царя нема. Чиї ж то царенята
похрюкують у панських тих палатах?

5

Ще не пішла від нас одна орда,
а вже нова з-за моря вигляда.
Ви знаєте, що вабить тут чужинців?
Так, так, покірні шиї українців!

6

Ми віддали Москві свої ракети,
а замість них будуємо церкви,
і так уже охляли від дієти, -
позбутись навіть ладні й булави!

7

Хтось і життя своє віддасть за волю,
а дехто й за сухар бреде в неволю.
Тому-то ми, брати пролетарі,

весь вік їмо тюремні сухарі!

8

Орда, хай Золота, а все ж орда,
стоптала нас на многії літа.
І золотого долара навала
вже стільки доль бездушно розтоптала!

9

Із ворогів найгірший – кровний брат,
вже як осилить – гризтиме до згуби.
Росіє, забери скоріш назад
свою любов до нас і гострі зуби!

10

Ні, ми не німці і не галли,
не та у нас державна стать:
ми ледь одних панів прогнали,
нові на шиї вже сидять.

11

У Києві не чути українців:
всі рядяться під золотоординців.
Ех, маскарад, стара холопська гра!
Сміється з нас Батиєва гора.

12

І ця орда, і та орда
наш край очима поїда…
Були, були уже охочі –
та покосило їхні очі!
21.01.2002 р.

НОВО-СТАРО-КОЗАЦЬКА ЗАСТОЛЬНА
(Іронічна)

Гей, за волю піднімаймо чари!
Хай гуде банкет на цілий світ!
Що для нас червоні яничари?!
Що тепер для нас москаль і жид?!

Ех, допались ми до оковитки,
аж двоїтись стала булава!
Пропили ми за ніч все до нитки,
і тріщить нещасна голова.

Щось не видно волі – тільки чвари,
у тумані весь немилий світ,
і сміються кляті яничари,
і бариш гребують москаль і жид.

Де взялась така лиха година –
вже продати нічого навкруг?!
Лиш стоїть край шляху Україна
і стримить в землі іржавий плуг.
10.12.2001 р.

У КИЇВСЬКОМУ СКВЕРІ

Діди п’яненькі з криком грають в карти,
не помічаючи ні неба голубого,
ні кленів у вечірній позолоті,
ні легкокрилих в леті ластівок.
Від них неподалік старі жінки
співають молодими голосами,
співають, склавши руки під серцями,
як їхні матері колись співали.
До пісні нижче прихилялось небо,
і ластів’ята ближче підлітали,
і дітвора в пісочниці примовкла,
лиш п’яні лихословили діди.

Отак у нашім краї споконвіку
ці голоси і руки українок
серед біди і вічної неволі,
на віддалі від чоловічих ігрищ
оберігали наш духовний світ.
07.07.2004 р.

ПРО ДРУЖБУ НАРОДІВ

В моїй критичній галереї
усе вигулькують євреї.
Іще з глухої давнини

із нами чубляться вони.
Я закликаю два народи
іти по сходинках до згоди,
щоб грошовиті Мошко й Гірш
в нас шанувались хоч на гріш
та не дивилися спідлоба
на мій народ, як на холопа.
Від куль у спину і гризні –
лиш крок до давньої різні.
Нам краще з Гейне хліб ділити,
ніж Кагановичів терпіти,
та тільки Гейне в нас нема,
а кровопивців – тьмуща тьма.
04.11.2003 р.

ЗЕЛЕНИЙ КИЛИМ БАБИНОГО ЯРУ
Цикл

1
Де тут лежать українці?
А де євреї?
Над усіма – зелений теплий килим.

2
У світі богообраних нема –
і за надмірну велич
жде розплата.

3
О смерч війни!

Загнав в одну могилу і героїв,
і тих, хто навіть Богом ґендлював.

4
Ще перед тим, як німці у Яру
стріляли неєвреїв і євреїв,
єврейські комісари двадцять літ
встеляли землю українським трупом.

5
У тридцять-голодному році
вся Україна була
схожа на Бабин яр.

6
Хоч глибоко в землі
порозумійтесь між собою,
несхожі людські черепи!

7
Дерева обнімаються гілками,
а корені зчепилися в землі
не на життя – на смерть!

8
Мабуть, у попередньому житті
ви не були лукавими людьми,
стрункі тополі!

9
Згадуючи Олену Телігу

О, не топчіть, не топчіть
яскраві ці квіти в росі!
Можливо, це очі Олени…

10
На перетині вулиць Олени Теліги
і Олега Ольжича подумалось мені:

Перед героями безсила навіть смерть,
бо їхній дух
живе у наших душах!

11
Усім, усім полеглим у Яру
хай буде спокій!
А героям слава!

12
О, як тут ясно видно, що планета –
наш спільний дім,
могила спільна теж!

13
З приводу поминальних урочистостей

Оратори, не торохтіть словами,
немов кістками,
що лежать в землі!

14

Ви поклонились бронзовій Мінорі.
А цій землі ви поклонились,
заїжджі гордії?!

15
Я розумію, чому
чорне гілля похилив
дуб – очевидець війни.

16
Невже і тут вигулюють собак?!
Ні, не пускав би я сюди вівчарок!
Нагадують ці звірі про конвой.

17
Пам'яті розстріляних динамівців

Гей, хлопчаки!
Не гупайте так голосно м'ячем
на черепах колишніх футболістів!

18
Ви хочете знати,
скільки людей тут забито?
Тоді у гаю полічіть
листя зелених дерев!

19
Щовечора спалахує над Яром
найвища телевежа,
як свіча!

20

Здавалося б – простий дубовий хрест!
А перед ним і сонце
зняло свій бриль!
1997 – 2002 р. р.

КИЇВСЬКА АПОСТОЛІАДА

«І зійшов він на гори сі, і благословив їх, і поставив хреста».
«Повість минулих літ».

Йдучи Андріївським узвозом,
я розмишляв, немов філософ.
Бувають, бачте, диваки,
яких навідують думки,
можливо, і не дуже путні,
а часом просто баламутні,
як ось навідали мене
у надвечір'я весняне.

Вже тихло торжище дрібне.
Братва художницька голодна
ховала вже свої полотна,
і сувенірний довгий ряд
також закінчував парад.
Хрести на дітищі Растреллі
пливли в небесній акварелі,
до Бога кликали мій дух,
та до краси я геть оглух.

Неподалік у цій окрузі
від мене ждали давні друзі
думок із перцем. А раз так,
то мав би я, старий дивак,
нести гостинців повну сумку,
щоб підігріти спільну думку.
Та ніс я тільки записник,
бо від грошей уже відвик.
І тут під церквою Андрія
постояв трохи та помріяв.
Давно питаннячко одне
не раз тривожило мене.

А ким до Києва був званий
Андрій-апостол Первозваний –
той християнський неофіт
із давнини двох тисяч літ?
Кого шукав в ярах хрещатих,
де нині сяє наш Хрещатик?
Тоді вже був, напевно, Кий,
завжди на спомини легкий,
і вже варяг своє весло
сушив, бувало, всім на зло.
Так, тут було вже не село,
а жваве місто, і чимале,
бо і євреї сновигали,
припливши здалеку сюди
скупляти хутра і меди,
і раб дешевим був товаром –
жиди тут кублились недаром.
Андрій до них мережив путь,

щоб до Христа їх навернуть,
тоді у перші християни
ішли якраз юдейські клани.

Та суть не в тім. Тут город був,
наш рід у ньому роєм гув,
і наші предки не без Бога
орали землю. Їх дорога
вела тоді не до церков,
а до святих гаїв-дібров,
до вод священного Славути –
ми всі були Дажбожі люди!
І хто до славного Дніпра
приходив вісником добра,
знаходив тут і хліб, і славу.
Пізніш здобув її по праву
Андрій-апостол. А кагал*
не визнав тут нових начал
і не пішов Христовим шляхом.
Ті дні давно покрились прахом.
Але не стали прахом ми
і не розтали між людьми.

Мине іще тисячоліття –
як розів'є церковне віття
понад Дніпром Христовий дух.
Пережили ми сто недуг,
перебули ми сто наруг,
вже час зітхнути б легко «хух!»,
та душить нас старий ланцюг.
Нас, терпеливих українців,

так обезкровили чужинці,
що ми вже – як безмовний скот,
а не згуртований народ.
І москалю, і вірменину,
і греку, й турку, і грузину
в нас легше жити, аніж нам
опісля всіх народних драм.
А всіх попереду – євреї
та їхні давні привілеї:
ґешефти, гроші, свій канон.
Нехай жили б, як є резон,
та не робили в нас притон,
де править шулерський закон.
Заводи наші, надра й банки
уже в руках цієї банди,
і нас усіх, мов капітал,
до рук своїх прибрав кагал.

І мав би вже другий апостол
прийти з юдейської землі
і заявить собраттям просто:
«Ви й досі ходите в імлі,
в серцях не маєте любові!
Ви з українців стільки крові
вже попили, як упирі,
як не пили із них царі.
Ще й клянете їх. Бійтесь Бога!
Ви ще не мучили нікого
так довго. Благ вам треба, благ!
Ваш кожний раб – найперший враг.
Задумайсь, кублище діляг!

Вже майже півтисячоліття
ви об'їдаєте все квіття
цього народу, наче тля.
І як тримає вас земля?!
На ній такі голодомори,
такий смертельний людокіс
вчинив єврейський ленінізм,
що світ лиш пошепки говорить.
Ніхто не хоче зачіпать
всю сіоністську вашу рать.
Ви так тут гоїв приморили –
в них вистачає тільки сили,
щоб животіти. Ви ж самі
тут розплодились, як в корчмі
улітку мухи, й розлетілись
із України по Землі,
злобою платячи за милість.
Проклянете й мою ви щирість
через свою зарозумілість.

Хоч ваші бізнес-королі
свій лад наводять на землі,
та світ рабом не схоче стати,
як мріють ваші психопати,
а стане ворогом. Ні Штати,
ні хитромудрі адвокати,
ані продажні депутати
вас не спасуть ні тут , ні скрізь.
Ізраїль, ти зарозумівсь
і вже осліпнув од гордині!
Тобі нагадую я нині,

чого навчав тебе Андрій:
«Живи, шануйсь, не лиходій!
Конечна в світі всяка сила,
яка із себе зла не змила.
І є всьому своя межа,
як кров на кінчику ножа».
Вже час спинитися, братове,
допоки терпить вас Єгова!
Та Бог потерпить, він *зер ґут*.**
А чи такий терплячий люд,
що не читає ваш Талмуд?
Прийшов до вас я з Божим духом,
щоб гнаний гой став вашим другом.
За вас веду я з вами бій,
як бився тут колись Андрій!»

Так розмишляв я, як філософ,
йдучи Андріївським узвозом,
бо філософський факультет
колись скінчив. А як поет,
я мав би дати інший лет
своїм думкам: причепурити
та одягти їх в оксамити,
зло приховати, лжу прикрити…
Ми ж люди смирні, не бандити –
навіщо злодія гнівити?
Нас приучив жорстокий час,
щоб хтось комусь сказав за нас.
Тож ми на київських висотах
ждемо чужого донкіхота,
у нього буде тут робота

серед духовного болота!

Так, так! з'явився б ще один

хоч до великих роковин!

18.01. 2004 р.

***Кагал – єврейська община, громада.**

****Зер ґут (німецьке) - дуже добрий.**

ЕПІЛОГ

«Це я – єврей Едуард Ходос, уже 14 років очолюю общину харківських євреїв, викликаю вогонь на себе і відкрито говорю про єврейський фашизм».

«В 1994 році … я намагався переконати …, що над Україною нависла загроза іудейо-нацистської окупації».

«Захват влади в Україні, про необхідність якого так довго говорили іудейо-нацисти, завершився».

Едуард Ходос. «Увага! Увага! В Україні – Рабинович!» (Газета «Сільські вісті» від 27 лютого 2004 р.)

ДО ЕДУАРДА ХОДОСА

Я записав свій щирий роздум

і не прибрав ще зі стола,

як раптом думу суголосну

мені газета принесла.

Це іудея мужній голос

до українців б'є в набат,

що сонних нас оплутав полоз –

удав невидимий Хабад*.

Він взяв уже в тісні обійми

наш княжий двір і воєвод.

Якщо не станемо на бій ми –

цей гад задушить весь народ.

Ще Бог і Правда є на світі!
І не помер ще Божий дух!
Коли із нас глумляться ситі –
і серед них знайшовся друг.

Хвала тобі, великий Жиде,
що будиш наш охлялий люд!
Допоки край наш буде жити,
ми не забудемо твій труд!
Як прийде час твій помирати
(не дай Бог смертію Христа!),
моя земля в годину втрати
тебе обійме, наче мати,
навік цілуючи в уста!
06.03.2004 р.
Хабад (за визначенням Е. Ходоса) – законспірована сіоністська організація, яка прагне будь-якими засобами захопити владу в різних країнах, зокрема, в пострадянських.

АМЕРИКАНСЬКА ТРАГІКОМЕДІЯ

Ах, в Америці
всі в істериці!
В Білий Дім впустив розпусту
і скубе, як цап капусту,
там дівчаток містер Білл*,
сам здоровий, наче віл.

Кохатися орально –

це дуже аморально,
тим більший прецедент,
коли це – президент.
Це просто ненормально,
це навіть кримінально,
хоча й оригінально,
принаймні, не банально,
напевно, сексуально,
мабуть, універсально,
і все ж не ідеально,
бо дуже вже легально,
а головне, скандально,
по-справжньому глобально,
базарно-розважально,
фінансово-хапально,
по-вовчому безжально,
без сумніву – фатально,
можливо, і прощально,
для нації повчально.
Ах, в Америці
всі в істериці!

Радіють претенденти
в майбутні президенти,
сивенькі дідусі –
в сметані карасі.
Їм можна довіряти
всім світом заправляти,
бо що їх спокусить,
коли усе висить?!
Ах, в Америці

всі в істериці!
28.01. 1998 р.
Йдеться про скандал з Біллом Клінтоном – екс-президентом США.

ДО ВЕЛИКИХ КРИКУНІВ

О, скільки вас небоязливих
тепер кричить на цілий світ!
Якби ж то ваші інвективи
гули раніш на тридцять літ.
Ну, хоч на двадцять, як Москва ще
від землетрусів не тряслась.
Тепер останнє лиш ледащо
ще не покрикує на власть.
А влади вам якої треба,
якої треба булави?
Щоб підняла і вас до неба,
щоб у вінцях сіяли ви?
Чого беззубому собаці
тепер розігрувати сказ?
Тому, хто вік служив клоаці,
є тронне місце – унітаз!
03.01. 2008 р.

Н А Д О Н Е Ц Ь К И Х В І Т Р А Х

*** * ***

Тепер мені не часто пише
сестра моя немолода.
А все частіше, все частіше
душа в Донбас мене верта.
Туди, за низку териконів,
де мла долиною снує,
де у степу, як на долоні,
біліє селище моє,
де ніжним цвітом абрикоси
тепер вздовж вулиць розлились,
де я любив дівочі коси
і сам любимий був колись.
Як швидко, швидко все минуло!
Як мало друзів я зберіг!
Напевно, всі мене забули,
та я не всіх забув, не всіх.
Я ще вернуся. Все залишу.
Душа, назад все погляда.
Хоч із Донбасу рідко пише
сестра моя немолода.
23.10. 1997 р.

СТЕПОВА МАСЛИНА

І знов у край задимлений
експрес мене верта,
і знову я задивлений
у молоді літа.
Посадки покалічені
стоять, як вартові,
димлять міста зросійщені
і села ледь живі.

О земле неприкаяна –
Донеччино моя!
Це ти, моя Україно,
це ти, це ти. Це я.
Це я колись дитиною
тут шастав по ярах,
і ось тепер маслиною
сивію на вітрах.
Кругом поля розорані,
схололо все тепер,
та чують мої корені
тепло земних джерел.
Я не піддамся страхові,
коли порину в тінь:
проб'ються юні пагони
з моїх старих корінь.
Хай буйною маслиною
ця поросль зацвіте!

Хай стане Україною!
А інше все пусте.
10.10. 2000 р.

*** * ***

Знайомий шлях: стовпи, поля
і на маслинах сиві шалі,
немов ніколи відсіля
я не втікав у дальні далі.

Мене п'янив великий світ,
а скільки світу, стільки й дива:
ось і маслині – літ і літ,
а, як і я, стоїть щаслива.

І пізній сонях на бугрі
себе порівнює із сонцем,
і низка птахів угорі
бринить осіннім волоконцем.

Чому так затишно мені
під жовтим соняхом заграви?
Згадав дитинство на стерні,
і давніх друзів, і забави.

Якою доля не була,
а нас тут ждали і любили,
і ждуть мене біля села
дві дорогі мені могили.

І сам уже не молодий,
я вріс по серце в поле чорне.
Як пізній сонях золотий,
тут і мене рілля пригорне.
30.11. 2001 р.

ВИШНЕВА БАЛАДА

Ось і травень. Так я хочу нині
у Донбасі вдома побувать!
Там у теплій пригорщі-долині
на сади упала благодать.
Білий кипень – в кожнім палісаді,
все містечко – білий хоровод.
Хто тепер засидиться у хаті,
коли є хоч крихітний город?!
Вигріває сонце голі плечі,
і блищать лопати, як щити.
А під вечір, малиновий вечір
буде гріх до клубу не піти.
Там лунає музика на крузі.
А із ким же я туди піду?
Розлетілись давні мої друзі,
лиш біліє вишенька в саду.

Здрастуй, цвіте юності моєї!
Поцілую в щічку – прихились!
Може, ти із ягоди тієї,
що зривав я дівчині колись?

Спілі вишні і вишневі губи.
Я спивав із них солодкий сік...
Крим і Рим пройду я, й мідні труби –
не забуду дівчину повік.
Прощавай, квітуй, вишневе диво!
Вже пливе до саду місяць-князь.
Спалахнула вишенька щаслива
і з небесним другом обнялась.

Будь благословен, травневий вечір,
і душі цвітіння майове!
Обійнявши вишеньку за плечі,
місяць з нею в небо попливе.
А моя сестра вже стіл накриє,
жде мене, щоб юність пом'януть...
Знову травень. Знову Київ, Київ...
Все ще я збираюся у путь.

Кажуть, всі шляхи ведуть до Риму,
інші в Мекку чи в Єрусалим.
Я завжди молитися ітиму
в рідний край, де був я молодим!
20.11. 2000 р.

*** * ***

У годину веселого жнива
я під вечір піду за село,
де рожева заграва, як злива,
зарум'янила кожне стебло.

Я сьогодні помер би удома,
не зустрівши вечірню зорю,
і журба перепілок знайома
не засмучує душу мою.

Перша зірка, мов око дівоче,
подає мені радісний знак,
що цієї короткої ночі
я згорю, як закоханий мак.

Відцвіте моя юність убога,
лиш білітиме в полі димок,
наче постать чиясь босонога,
що і досі не йде із думок.

У годину веселого жнива
не один я ходив за село.
Тільки знатиме скошена нива,
що було і чого не було.
05.12. 2001 р.

*** * ***

Таких уже не буде див:
і ясночоле, і шовкове…
Ніхто із нас не завинив,
моя усміхнена любове.

Був теплий травень. Цвів бузок,
як передгроззя вечорове.
До раю був нам тільки крок,
моя схвильована любове.

Та час гукнув: «Лети і дій!»
І вже побачення письмове…
Ні клятв, ні скарги, ні надій,
моя віддалена любове.

Нове життя. Нові часи.
І зустріч – диво випадкове.
Ти знов у відблисках грози,
але руки не подаси,
вже не моя моя любове!
14.11. 2000 р.

*** * ***

Як півоній радісні бутони,
розцвіла вечірня далина,
де стоять обнявшись терикони,
де ходив я п'яний без вина.

Плаває косарка по люцерні,
наче це озерна голубінь,
а на стерні, золотисті стерні
вже виходить місяць-білокінь.
Юності далекої картини,
що вас воскрешає знов і знов?

І в шахтарські мазанки-хатини
молода заходила любов.

Почуття мої, страждання перші!
Маєво зелене весняне!
Наче рибка впіймана у верші,
билось серце горде і сумне.

Важко нам змиритись із законом,
що любов буває без крила.
Не для мене радісним бутоном
усмішка дівоча відцвіла.

І не треба смутку чи іроній!
Щось цвіте під осінь, щось – в маю.
Ось чому при спалахах півоній
я вертаюсь в молодість мою!
12.12. 1999 р.

*** * ***

Стоїть калина біля ґанку
уся в барвистому вбранні.
Я зустрічав таку циганку
колись у рідній стороні.
Я зустрічав і був щасливий,
хоч не спинив її: «Зажди!»
І тільки очі-тернослив
запали в душу назавжди.
16.01. 2000 р.

НА ПОЛІ ВІЧНОЇ ПЕЧАЛІ

І

За крок від курного Донецька
сивіє містечко моє.
Кругом далина половецька
спочити очам не дає.
Отут на долонях рівнини,
де йдуть чередою горби,
колись давньоруські дружини
зазнали страшної ганьби*.
Здаля виглядає із балки
тополя, як зламаний спис.
Загачене річище Калки
нагадує озеро сліз...

О степе, на теплій долоні
зрости б і мені колоском!
Нехай шоломи териконів
синіють за дальнім ліском.
Хай довгі дими над заводом
летять, наче кінські хвости.
Мені із пшеничним народом
до жнив треба думу нести.

Звелися тонкими списами
хліба від Дунаю по Дін,
і птаство всіма голосами

в єдиний зливається дзвін.
І сонячна злива золотить
колоссям усіяну твердь.
Пора жнивування підходить,
і смерть серед степу - не смерть.

Йдеться про першу битву руських князів із ордами Чінгізхана біля річки Калки в 1223 році.

2

І цей струмок – осколок Калки,
і придорожні валуни,
і ковила на схилі балки –
все диха духом давнини.

І чорний ворон – внук поганий
щось чув, напевно, про бенкет,
коли хмільні монгольські хани
ламали русичам хребет.

О дике поле! Рабський спадок.
Рубець довічний на душі.
Чи не тому вали посадок –
як оборонні рубежі?

Кого ховають тут кургани,
низькі нахмуривши лоби?
Чому дими, немов аркани,
летять із міста на степи?

А це знамено запорожців,
а чи заграва зацвіла?
Я поклонюся, як ворожці,
старій тополі край села.

І чиста правда, як молитва,
прошелестить мені в імлі:
у світі йде одвічна битва
за кожну грудочку землі.

3

Закривавилось небо загравою.
Палять стерні. Я довго дивлюсь.
Розминулась колись зі славою
у степах цих шоломна Русь.

Повели її десь на аркані,
і за Доном згубився слід.
Переможні пожарища ханів
спопелили наш ранішній світ.

Що з тобою, сьогоднішній степе?!
На тобі ні лиця, ні хреста.
Із вугіллям і душу із тебе
вириває сучасна орда.

Я, Донбасе, не гість безшабашний,
не турист у твоїй стороні:
цей задимлений людний мурашник
дав життя тут колись і мені.

Мир вам, білі саманні оселі!
Вічний мир тобі, шахто стара!
Солов'їної юності трелі
заміняв мені гуркіт копра.

У погоні за мрією-павою
я навіки покинув степи.
Розминувся і я зі славою
на розбитих дорогах доби.

Не тужу, що догнати вже пізно,
що згоряю на стернях і я.
Полинова моя Вітчизно,
хай святиться твоє ім'я!

4

Я жив, як міг. Був сонцю рад.
Любив іти все далі й далі.
Та повертався я назад
до поля вічної печалі.

Це тут мій степ, це тут мій світ
було розтоптано ордою,
і вісім сотень чорних літ
моя земля була рабою.

Ми виживали, як могли,
чужій корилися навалі.
Самотні падали орли

над полем вічної печалі.

Ніхто не знав, коли і як
над рідним краєм зійде воля,
та я не ріс, немов будяк,
на тілі згорбленого поля.

Наш день іде! Глухі степи
вже чують сурми небувалі,
і розгинаються раби
на полі давньої печалі!

5

Пожнив'я. Пожив я. Спочинути час.
Притихла душа – наче зорана нива.
Над нею громи прокотились не раз,
не раз шаленіла розхристана злива.

Знайомий мені непроглядний туман,
знайома неволя, знайомі чужинці.
А це листопад, чи новий Чінгісхан
збирати іде черепи і червінці?

Усе я віддав. Вже безлистий стою.
І місяць поволі здіймає шаблюку.
Що хочте беріть! Тільки землю мою
я вам не віддам на розправу, на муку!

Герої за неї всю кров віддали.
Хитріші у ній познаходили нори.

А я залишу тільки жменю золи –
єдиний дарунок для рідної флори.

А ще, може, слів моїх плинний косяк
комусь прокурличе в осінньому полі.
Нехай у неволі – а був я козак!
І це вже мені подарунок від долі.
1999-2001 р.р.

МАР'ЇНСЬКІ ПОРТРЕТИ
(Цикл)

ШИБАЙ-ГОЛОВА

Ну що із Сашка можна взяти?
Не хлопець – шибай-голова!
А стежку до нашої хати
він топче, аж сохне трава.

Сама вже я сохнути стала,
та виду йому не подам.
Чи довго йому дати драла,
коли согрішить, як Адам?

Ех, нащо я милим крутила?!
Настала година тяжка,
бо шахта, як чорна могила,
в забої накрила Сашка.

Я ледве впізнала в лікарні

ту мумію в білих бинтах…
А де ж його кучері гарні?
Лежить, відлітався мій птах.

Підходжу близенько до нього
і світу не бачу від сліз…
А мрець уже звівся на ноги
і враз обніматись поліз!

Ну що із Сашка можна взяти?
Безсилі мої всі слова.
Ви, мамо, вже звіть його зятем!
Я також шибай-голова!
21.11.2000 р.

ПРИЙМАК

Я шахтар, двадцяти ще не маю,
та не стану на стежку криву.
Маю милу дружиноньку Раю
і у неї у приймах живу,
всім на диво щасливий живу!

Є у Раї і мама, і тато –
він шахтар, чоловік без химер.
Ще у Раї – малесенька хата
і дитсад із братів і сестер,
всі веселі – а щоб я не вмер!

Мій же батько – начальник у місті,

не давав одружитись – і квит!
Ходить Рая в червонім намисті,
ніжно гладить кругленький живіт –
скоро батько мій буде вже дід.

Розживусь і зведу собі хату,
щоб гасав мій маленький синок,
поселю в ній, звичайно, по блату
і веселий увесь дитсадок.
Тестю й тещі – найкращий куток!

Хай стоїть моя хата не скраю!
Хай сімейство росте і росте!
А за що я люблю свою Раю,
і вона мене любить за те.
Я шахтар, моє слово просте!
21.11.2000 р.

РАДІСТЬ ЖИТТЯ

У нас на кутку є пивничка
із назвою «Радість життя»,
за стойкою тут молодичка
підносить веселе пиття.
Що жінка ця трохи горбата,
не бачу я, тільки нап'юсь.
А ще вона, кажуть, багата,
і ось я вже, хлопці, женюсь!
Нехай вибачає Галинка,
котру я не танцях кружив!

Тепер є у мене жінка,
і з нею я паном зажив.
У нас уже виросла хата
і в хаті усе до пуття.
А що трохи жінка горбата –
та поруч є «Радість життя».
Там інша тепер молодичка –
моя пелюшки вже пере.
Я, хлопці, шахтар – не п'яничка,
горілка мене не бере!
А вже коли добре уп'юся,
на стіл свого чуба схилю:
-- Пробач, моя мила Галюся,
любив я тебе і люблю!
Та хто я тепер для Галинки?
У неї свій дім і сім'я…
Налийте ще, хлопці, горілки!
Щось дуже розбабився я!
24.11.2000 р.

ЛАСИЙ СУДДЯ

В містечку нашому суддя
до справи небайдужий,
закони знає до пуття
і тим законам служить.
Ще полюбляє він дівчат,
що служать з ним під боком,
і ті дівчата всі підряд
товстіють ненароком.

Одна пішла, друга прийшла –
і всі кінці у воду.
А наш суддя, немов мітла,
гріхи зміта з народу.
Вже лисий став, а справу знав,
як знає кішка сало.
І в місті дивний час настав:
дівчат, хоч плач, не стало.
А це я здалеку почув:
в нас радісна утрата:
суддя у пекло вже загув,
зате вже є дівчата!
24.11.2000 р.

ГОЛУБ'ЯТНИК

Ніхто його ніколи не любив:
у школі вчителі – за нетямущість,
за лінощі удома батько бив,
і серед хлопців він, сумирний, мучився.
А я, малий, дивитися любив,
як він у небо кидав голубів…
Підріс він – став на шахті плитовим,
став матері приносити зарплату,
стовбичив біля клубу вартовим,
бо не умів красиво танцювати.

І як буває кожному із нас,
йому зустрілась дівчина по ньому,
ходив за нею, все очима пас,

і як судьбу, привів колись додому.
А я тоді іще не розумів,
навіщо він попродав голубів…

Недовго щастя пестило його
через жіночі вибрики і зраду.
Вона пішла. І сивий алкоголь
невдасі дарував глуху розраду.
Вже й постарів. Та зграї голубів
ганяє він, випрямлюючи плечі.
Ніхто його ніколи не любив,
ніхто, окрім сусідської малечі.
1980 р.

ЗОЛОТА ТЕЩА

Хай люди що хочуть плещуть,
мовляв, не туди я хилю,
а я свою рідну тещу
по-справжньому ніжно люблю.
А чом би її не любити?
І добра, і мудра вона.
У кого ж навчилась сваритись
моя благовірна жона?
Хоч теща моя не ледача,
до праці така беручка,
одна мене мучить задача:
а в кого вдалася дочка?

Я також не в ангелах значусь,

це знає і світ, і сім'я,
однак не кляне мою вдачу
лиш віддана теща моя.
Вона й докоряє не грубо,
із ревнощів коси не рве.
І тим іще зятеві люба,
що в іншому місті живе!
23. 12. 1980 р.

ПОГОНЯ

Миколі Хижняку

Птах білокрилий, небачений птах,
де ти узявся у наших степах?
Сів за селом на осінній ріллі.
Бігли дивитись ми , хлопці малі.
Ти все злітав і сідав віддаля,
наче заманював нас у поля.
Хлопці вернулись, а я усе біг,
доки на пагорби морок не ліг.

Роки минули. І знов серед поля
птах білокрилий з'явився, як доля.
Птах білосніжний рідного слова
манить і манить мене птахолова.
Друзі розтали вже, поле вже темне,
тільки попереду сяєво тепле.
Вже й постарів я, щасливий невдаха,
ловлячи птаха, вічного птаха.
15.12. 2000 р.

*** * ***

Знов іду я в задумі полями,
золотиться дорогою пил.
Перепілок скупі телеграми
за рожевий летять небосхил.

А вже сонце, мов квітка на мальві,
над стернею поволі згаса.
І в душі – суверенній державі –
пломеніє вечірня краса.

Хай сумує рівнина голчаста,
у мільйони сопілок гуде.
Я колись тут зазнав, мабуть, щастя,
бо тепер не співав би про те.

Не беріг я себе, як у касі
зберігає копійку бідняк.
Тому юність моя у Донбасі
прогула, як нічний товарняк.

Прокотилась дзвінкою монетою,
розмінялась на дріб'язок-мідь.
Тільки згадка блідою кометою
над нічними полями димить.

Я не чую ще в серці розлуки,
хоч для неї підходить строк.

Хтось прийдешній підніме з пилюки
золотих моїх днів колосок.
03.10. 1999 р.

ВЕЧЕРЯ

Виїжджає з переярку
привид-місяць на коні,
перепілок сіру хмарку
сполошивши на стерні.

В полі ватра вечорова
кличе вогником-димком,
а заграва, мов корова,
пахне теплим молоком.

Ось і місячну хлібину
ніч несе віддалеки.
На небесну скатертину
впали крихтами зірки.
27.12. 2000 р.

*** * ***

І серпень, і місячний серп,
і синя дзвінка прохолода
знов кличуть мене у степ,
де літня спада позолота.

З дитинства я знав ці горби,
і ниви ці чорно-смолисті,
і білого диму гриби,
які виростають у місті.

І нині все в полі без змін,
та в ньому не стало загадки.
У балці сивіє полин,
темніють валами посадки.

Донеччино, доле моя!
Край шляху нескошений колос!
Моє призабуте ім'я
пташиний видзвонює голос.

Ні, серце, себе не дури:
ніхто нас не згадує в полі.
Зливаються всі кольори
в єдиний смерковий колір.

І меркне в душі моїй степ,
іржавіє плугом забутим,
а ще над полями серп
музейним висить атрибутом.
22.09. 1999 р.

*** * ***

Вийду в степ – і нічого не треба,
вийду сам, а здається – удвох.

Васильковою балкою неба
десь іде наді мною Бог.

Я люблю цю осінню пустелю,
і вона мене знає давно.
Прийде час – і в розорану землю
я впаду, як дозріле зерно.

Забуяє тут знову весною
різнотрав'я від сонця хмільне.
Тільки Т о й, Х т о ішов наді мною,
серед трав упізнає мене.

Всі ми станемо попелом світу,
кожний дійде колись до межі…
Не шукайте в степу мого сліду,
пошукайте його у душі!
25. 01. 2002 р.

СТЕПОВИЙ БЕНКЕТ

Оголились посадки осінні,
їх не гріє вже сонячний плед.
А дрозди на сріблистій маслині
учинили варязький бенкет.

Перелітні, і мало їм горя,
що кругом почорніли поля,
полетять, полетять за три моря,
де зелена і тепла земля.

А мені покидати не просто
це роздолля, сповите у креп,
хоч і сам я зальотним гостем
ненадовго прибився у степ.

Чом радіє душа бунтівлива?
Адже знала і райські краї…
Прошуміла тут юності злива,
продзвеніли її ручаї.

Був колись я і босим, і голим,
відлітаючи теж за моря.
Що приніс я цим зораним долам,
коли вік мій уже догоря?

Ех, які вже ми, степе, осінні!
А ще й місяць зійшов, як аскет.
Ні, недаром на срібній маслині
юне птаство справляє бенкет!
15.08. 2000 р.

*** * ***

Я так полюбляю осінні поля,
поля охололі, поля опустілі!
Розмокне дорога, розкисне рілля,
а духові тісно у стихлому тілі.

Посадки спалили червоні плащі

і ребрами світять, немов на рентгені.
Миліші мені безкінечні дощі,
аніж безкінечні міські теревені.

Ніщо не тривожить ні очі, ні слух,
простую полями по волі господній.
Мабуть, на землі мій готується дух
до вічних блукань у небесній безодні.
27.01. 1994 р.

ОСІННЄ ОСОННЯ

Ще купається степ в золотому теплі,
а прозорість така, наче степ на долоні,
ще спокійно снують бур'янами джмелі,
де панує будяк у червоній короні.

Та пожовкла уже кукурудза суха,
чорний сонях кудись закотив капелюха.
Значить, скоро сюди приведе жениха
білокоса й метка молода завірюха.

Всіх приспить і скує невидимка-мороз,
потемніє будяк у колючій короні,
заховає джмеля до весни, аж до гроз,
у цупкому листку, в королівській долоні.

А сьогодні ще степ розкошує в теплі,
догріває будяк своє листя лапате.
Біля мене гудуть золотисті джмелі

і жаліють усіх, хто не може літати.
01.12. 2001 р.

ПАМОРОЗЬ

Побілила паморозь поля
і в полях посадки побілила.
Так вони нагадують здаля
для польоту випростані крила!

Навіть кожний степовий будяк
празникує в білій кожушині,
і лижню прокреслює літак
у дзвінкій небесній голубіні.

І велике сонце без тепла
засіває блиском всю рівнину,
і димок далекого села
теж мазком доповнює картину.

А яких таких іще прикрас
я в степу шукаю, мов сновида?
Власне, це я згадую Донбас,
що в мені втонув, як Атлантида.

Пам'ятаю паморозі хруст,
у повітрі теплий холод м'яти…
Я сюди ніколи не вернусь,
ось хіба що, може, помирати.
2003 р.

БУРАН

У степ, як завжди, самотою
пішов я топтати бур'ян.
Під вечір наскочив ордою
курний приазовський буран.

Знялися і пил, і полова,
далеко тепер до краси!
І соняхів рать безголова
наставила гострі списи.

Довкола степовисько голе,
даремно шукати барліг.
І раптом перекотиполе
звірятком прибилось до ніг.

Від кого ти, друже, тікаєш?
Я також бродяга, як ти.
Колись мене з рідного краю
погнали завії-хорти.

Носило мене, як пір'їну,
та серце питало не раз:
- А ти не забув Україну?
А ти пам'ятаєш Донбас?

Іще одним, бачиш, бураном
змітає мене із землі,
де мати моя під курганом

уже дотліває в імлі.

Ну, досить нам, друже, блукати!
У полі згущається тьма.
Ходімо до рідної хати,
якої давно вже нема!
30.12.2000 р.

ІНІЙ

Усе нам помріяти ніколи,
усе у нас часу нема.
А юність мине, мов канікули,
і ось на порозі – зима.
А снігу кругом, а інею!
Намистом звисають дроти.
І я серед світу сивію,
як дим, як дахи, як сади.
Дивлюся здивовано: де це я?
Не вулиця – чистий кришталь!
І біла іде старушенція,
по очі закутана в шаль.
Іде від криниці з водою,
і небо над нею скляне.
Невже це вона молодою
колись хвилювала мене?
І коси її смолянисті,
і в чорних очах ненасить…
В маленькому нашому місті
не просто заміжню любить.
Вона не єдина в Донбасі,

чий погляд я залюбки пив,
та ми розминулись у часі,
і всіх я давно розгубив.
І дивно у зрілому віці
іще пам'ятати про все!
А жінка іде від криниці
і сонце у відрах несе.
10.10. 2000 р.

*** * ***

Бузковий сніг, бузкові небо й далеч,
бузковіють дерева й навіть галич,
лиш місячний поблискує жовток
крізь крижаний туманистий бузок.

Та не холодна синь душею править,
а пригадавсь бузковий теплий травень,
і зустрічі у вечори бузкові,
і аромат у погляді і слові,
і білосніжне в сутінках плече –
усе ще раз в душі перетече.
29.12. 2007 р.

ДО ПОДРУГИ ЮНОСТІ

Ні, я не знехтував тобою,
хоч відхилив любов твою.
Літа пройшли уже юрбою

по тих стежках, де ми з тобою
колись ходили у гаю.

Я гаю вже не впізнаю:
він опустів, як після бою.
І нам зустрітися з тобою
вже краще в пеклі чи в раю,
та тільки юними, в маю,
а не тепер – журба з журбою…
Ні, я не знехтував тобою!
29.09. 1990 р.

НОВОРІЧНЕ ПОСЛАННЯ

Що сталось в нашенській окрузі?
Неначе там спинився час:
чогось замовкли давні друзі
і занімів увесь Донбас.
Невже моє злякало слово?
Чи зачепив чиюсь я честь?
Ні, хлопці, чесність – не обнова,
всім до лиця, у кого єсть!
Невже усі ми стали гірші
і духом стали вже старі?
З душі я рву останні вірші,
як ті листки в календарі.
На зло московському морозу,
на зло цим гіпсовим снігам
я розучився писати прозу
і уклонятись ворогам!

У хворобливу цю погоду
я календар новий купив.
За долю нашого народу
святкову чарку п'ю, як пив.
Через пітьму лівобережну,
нічні вогні і гул копра
я подаю вам, друзі, клешню
з крутого берега Дніпра!
05.01. 2004 р.

СТАРІ ДЕРЕВА

Мар'їнським друзям

Чого ви похилились біля хати?
Чого у вікна дивитесь здаля?
Старі дерева, трудно вам стояти
під тягарем обмерзлого гілля.
Вам тільки б перестояти морози
в засніжених шапках із омели…
Хіба вже відгули всі ваші грози?
Хіба всі ваші весни відцвіли?
Я вийду в сад з натопленої хати
неподалік від шахтної гори.
Як хочеться тут кожного обняти,
пригрітися корою до кори!
Ех, не проста це штука – зимна старість!
І віхола не та, що у маю.
І все ж ми не приховуємо радість,
пригадуючи молодість свою.
Коріння наше не сиділо в приймах,

а намертво вростало у Донбас.
Як землю ми тримаємо в обіймах,
так на собі вона тримає нас.
Тримайтеся, старі мої дерева!
Іти на дрова рано ще, братва!
Вас любить навіть сніжна королева,
раз білим хутром плечі обвива.
07.01. 2001 р.

В И Р О Б Л Е Н И Й П Л А С Т

(Російськомовні і українські вірші 1963 – 67 років)

Шахту закривають тоді, коли виробляються вугільні пласти,

а мова відмирає, коли не користуються її глибинними пластами.

Спомином про шахту тільки бовваніє руда порода терикону, а згадкою про мою молодість є низка віршів того часу. Назвати їх просто відпрацьованою породою було б необачно, бо це було роботою душі ще несвідомого українця, який однак не задовольнявся середовищем свого перебування, постійно роз'їжджаючи Донеччиною, як того вимагали службові обов'язки.

Подобаються комусь старі терикони, чи ні, але вони стоять і нагадують про чийсь каторжний труд. І не тільки під землею.

Поряд із низкою російськомовних віршів я включив і кілька українських переламного періоду, щоб передати психологічний стан душі «блудного сина».

І

ДЕКЛАРАЦИЯ

Всем паяцам и странным привет!

Всем истерикам и сумасшедшим!

Ибо лучшее в мире – бред,

в рамки лбов большинства не вошедший.

Вам, нормальным, вовек не понять
мысли тех, кто обозван шутами,
отчего моя темная мать
милосерднее светской дамы,
отчего голосистый петух
своей плотской и грубой трелью
мне милей соловьиных потуг
графоманов из певчей артели,
отчего благородный порыв
залечить вековые раны –
прорывается, как нарыв,
обдающий зловонной дрянью.
Не учите меня стать другим,
я и сам изменяюсь мгновенно.
Я казался вам чёртом одним –
через миг я другой уж, наверно!
1963 г., Донецк

*** * ***

Не утешай меня, рассудок,
предназначением моим.
Я знаю, бедностью томим,
что жизнь моя – лишь только ссуда.

Предвидя свой удел и срок,
я не спешу идти к гадалке:
уж очень, очень одинок
цветок, явившийся на свалке.

Пустырь у шахты воспою,
грязь непролазную, бараки,
блатной жаргон, ночные драки –
всю юность бледную свою.

Не утешай меня, рассудок,
что в люди выведешь меня.
Своих кореньев не браня,
я знаю: жизнь моя – лишь ссуда.
1964 г., Донецк

СОМНАМБУЛА

Ничего не желаю, не вижу,
не считаю побед и потерь.
Всеми фибрами жизнь ненавижу,
средь людей спотыкаясь, как зверь!

Люди, люди, вы тоже не Боги!
У меня с вами общий конец.
Вот навстречу идет кривоногий
мой сосед, всем известный подлец.
Знаю, ждёт его где-то другая
(ведь законная в тягость давно),
ждёт, похотливость подогревая,
приготовив плохое вино.

Где-то плавят металл для ракеты,
над заводом белёсый гриб.
Человек, ты чужой на планете,

всё готово, чтоб ты погиб!
Ах, да ты ведь толпою скалишься:
алкоголика хмель свалил.
Негр от белого в мыслях пятится,
слабый к сильному злость затаил.

Нет желанья и спелого месяца,
расколов, пожевать зерно.
Хорошо бы на нём повеситься
(луч веревкой свисает давно),
и болтаясь над миром призраком,
еженощно хрипеть бы средь звёзд:
«Люди, вижу я чёрные признаки,
захлестнул вас бессилья дождь!
Вы в страстях своих мелких мечетесь,
силе вашей не видя венца,
от простуды и триппера лечитесь…
Кто лечить будет ваши сердца?!
Я стеблом облунённого тела
над Землёй, как над гробом, кричу.
Всех хотел бы я вас переделать,
всех я лучшими видеть хочу!»

Если вдруг голубые веки
завтра миру закроет ночь,
я оставшейся каждой калеке
рад бы зачать чудесную дочь.
Чудных женщин! Рожали б которые
только добрых и светлых душой –
не убийцу, стяжателя, вора –
вот тогда бы обрёл я покой!

1963 г., Донецк

К СВЕТУ

Я вышел один в ночную
туманную тишину
и скрипку зовущую чую,
к чьему-то приблизясь окну,
тревожную скрипку ночную.

Меня потянуло к людям,
мне страшно от крепких стен, -
пускай не поймут иль осудят,
пускай не заметят совсем –
меня потянуло к людям.

Иду инстинктивно к свету,
бреду на гудущий вокзал,
другого желания нету:
знакомые встретить глаза, -
иду инстинктивно к свету.

Вам тоже не спится, люди,
вам в городе этом тесно,
хоть путь ваш неблизок и труден,
вы ждете улыбок и слов, -
я вас понимаю, люди.

Я тоже куда-то уеду
однажды в подобную ночь,

исчезну без зова и следа,
возникнуть на Марсе не прочь.
Я тоже, конечно, уеду.

И кто-то бессонный, как свет,
пошлет мне прощальный привет.
Меня не страшит, что будет:
меня потянуло к людям.
1963 г., Донецк

ЗАВЕЩАТЕЛЬНОЕ

Владимиру Герастовскому с сочуствием.

Друг мой, друг мой, когда умру я,
не отдай меня слёзным старухам,
чтоб они надо мною воркуя,
не томили уснувшего слуха.

Друг мой, друг мой, прикрой глаза мне,
чтоб врагов затаённых не видеть,
их тяжёлые взгляды, как камни,
даже мёртвого могут обидеть.

Друг мой, друг мой, лишь старенькой маме
дай присесть на скамеечке рядом,
пусть склонится, как ива ветвями,
над своим успокоенным чадом.
Друг мой милый, не надо печали,
не зови, не моли – не отвечу.
В синеве за твоими плечами

я предчувствую новую встречу.
1964 г., Донецк

НОЧНОЕ СЕЛЕНИЕ

В безмолвное селенье
дорога привела.
Укрыла населенье
ночная полумгла.
Кругом одни заборы,
остры и высоки,
на воротах запоры –
озябнешь от тоски.
Стучу, но безответно
молчат дома-гробы,
лишь пёс мне вторит медной
протяжностью трубы.
Да что это с деревней?
В какой случилось год?
Неужто это древний
любимый мой народ?
На свете всё не просто,
не просто без родни…
Теплее светят звёзды,
чем редкие огни.
1964 г., Мариуполь

ЖЕНЩИНЕ

Вы, распустившийся цветок,

дыханья ветра ждали, ждали…
Мои глаза не разгадали
многозначительный намёк.

Мой сон, наивен и глубок,
Вам стал понятен без печали.
Я помню, помню: Вы сказали,
что сон наивный – не упрёк.
1964 г., Мариуполь

У МОРЯ

Гордая походка,
броская краса,
и глядят не кротко
синие глаза.
Скалы глухо спорят,
волны входят в раж:
не царевна ль моря
ослепляет пляж?
Рассыпает брызги
молодым крылом,
в море, словно в призме,
линий перелом.

Коль она – царевна,
я – подводный бес.
Пусть плывет манерно
вдаль за волнорез.
Только мяч головки

обогнет косу,
я дельфином ловким
в море унесу.
1964 г., Сочи

НА ЛЫЖАХ

Воздух свеж, как зубной порошок.
Впереди – ни дымка, ни крыш.
Как за городом хорошо
с парой легких березовых лыж!
Я иду вдоль посадки степной.
Все деревья – в рубашках со льда.
Увлечённый древесной игрой,
не бросаю чьего-то следа.

А следов жидковато у нас,
на квадратах донецких полей,
ведь охотников больше сейчас,
чем запуганных мелких зверей.
Редко встретишься с зайцем, с лисой
даже в самой полынной глуши.
Ах! Не к слову сорвался косой,
от испуга не чуя души.

Да не бойся зайчишка меня!
Я ведь, право, тебя не лютей,
убежал-то и сам на полдня
от винтовочных взглядов людей.
Дорога мне любая жизнь,

никого не сотру в порошок.
С парой прочных березовых лыж
как за городом хорошо!
1965 г., Донецк

НА ТРОПЕ

Я шел навстречу свету,
а ты от солнца шла,
в его лучи одета,
слепила ты и жгла.

Я заболел в то утро
от близости твоей,
так вылепленной мудро
из бликов и теней.

На тонком коромысле
на узенькой тропе
ты взвешивала мысли,
подобная судьбе.

Под трепет спелых бедер,
под легкие броски
выплескивались с ведер
живой воды куски.

Мне видеть было мало,
мне мало слышать речь…
И солнце вырастало

из-за горящих плеч.
1964 г., Шахтерск

ЗИМОВКА

Где-то по-весеннему легка
пыльцой трусила пчелка,
теперь стоит совсем нага
озябшая зимовка.

Стоит она темна-темна,
дрожит звоночком-зябликом,
обледенелая луна –
единственное яблоко.

И строг пейзаж, и строг февраль,
и сердце чует вьюгу,
и вечер опускает шаль
на яблоню-подругу.
1966 г., Марьинка

НА КРЫЛЕЧКЕ

Наконец-то хлынул свет
из-за туч в оконце.
На крылечко вышел дед
греть усы на солнце.
Словно вата – борода,
руки – корка хлеба.

С синей проруби вода
разлилась по небу.
Жирный линь по дну плывет,
ослепляя блеском,
как грузило, самолет
тянет в небе леску.
Этот теплый вешний рай
славят даже куры.
Слышишь, дедушка, давай
подымим-покурим!
1966 г., Марьинка

У ГОРЯЩЕГО ПНЯ

На крутом берегу у горящего пня
мы сошлись в ожиданьи грядущего дня.

Над рекою дымился туман до утра,
золотились колени твои у костра.

Мы с тобой не одни в ночи вырвали свет:
в небе жгутся костры, мчась к нам тысячи лет.

Кто их столько зажег у дымящихся рек?
Или, может, средь них одинок человек?

Мы – две искры с тобой во вселенском костре,
пролетая, столкнулись в короткой игре.

Все минувшее – в нас, все грядущее – в нас.
У горящего пня – мотыльков перепляс.
1966 г., Марьинка

НА ДНЕПРЕ

Медленно к морю струится
ржаво-седая река,
вновь покидают птицы
жёлтые берега.
Маленький-маленький катер
под барабанный марш
тянет на толстом канате
черные рыбины барж.
Кажется мне, кто-то близкий
тянет галерную цепь.
Снятся морские бризы,
снится казацкая степь.
1965 г., Киев

ДВА НАСТРОЕНИЯ

1

В ночных глазницах улицы –
два маленьких огня.
Домишко мой сутулится,
но радует меня.
Вздохнет певучей дверью

знакомый теплый дух,
и сумрачному зверю
берлога – лучший друг.
А мне-то и подавно,
натружен я, как вол,
к тому же в дом недавно
я золушку привел.
Я для нее – кудесник,
я – принц ее души,
и для меня чудесней
нет радости в глуши.

2

В пустых глазницах улицы
ни одного огня.
Домишко мой сутулится,
не радует меня.
За астматичной дверью –
сырой и прелый дух,
лишь сумрачному зверю
берлога – лучший друг.
А мне вредна подавно:
дышу, как старый вол.
Зачем сюда недавно
я женщину привел?
Не вор я, не чинуша,
зарплата – лишь на чох.
А ей-то, знаю, нужен
хрустальный башмачок.
1967 г., Черкассы

ЖАЛОБА

Работа грубая за хлеб.
Режим. Безденежье. Супруга.
Времянка низкая, как склеп.
За сотни верст – живого друга.

Так и живу. Коль это – жизнь.
И только книги пламень синий
еще тащит меня, кажись,
из заколдованной трясины.
1966 г., Черкассы

*** * ***

А Дон-Жуана наказали ведь,
женив на девке без гроша,
дав на себе изведать заповедь:
терпи – очистится душа!
1966 г., Черкассы

ДВОЙНИК

То ли двойник, то ли сексот
за мной петляет круглый год.
Ему кричу я: «Отвяжись!

Ты портишь кровь, ты портишь жизнь!»
И он, оскалясь тонкогубо,
тотчас скрывается за угол.
Но вот я прихожу в кино –
и он у кассы ждёт давно,
брожу по книжным магазинам,
и он – за мною, рот разинув,
иль улыбается с витрины
такой лояльный и безвинный.
И на работе, как общественник,
ведёт он запись дел существенных,
а проводив меня домой,
влезает нагло в угол мой.
Садится на скрипящем стуле
и плечи острые сутулит.
Берет записки из кармана,
обрывки фраз довольно странных
то ли на спичечной коробке,
то ли на пачке сигарет –
слова, вопросы, недомолвки
и стихотворный нервный бред…
Согрев на печке кружку чая
и скорости переключая,
как на извилистом пути,
он пишет, пишет. Не шути!
«И что он пишет? – строго спросит
читатель, длинный стих браня.
Увы! Он пишет, друг, доносы
и в них по косточкам разносит,
понятно, грешного меня.
Поносит он мою работу,

и сослуживцев, и друзей
и под особую заботу
(с такой предвзятостью – злодей!)
берет бухгалтершу-супругу,
и вымышляет мне подругу
и к сердцу ближе, и по духу,
бранит меня за суету
и за стихи в полубреду.

Ну, и дела! В насмешку, что ли,
мы с двойником меняем роли:
теперь уж я слежу за ним –
что пишет он, как аноним.
И признаюсь, он правду пишет
и от того неровно дышит,
в сыром углу нажив болезнь
(всегда за песнь расплата есть!).

Бог с ним, пускай себе скрипит,
имея писчий аппетит,
пускай строчит свои доносы –
перо, бумага есть не просят.
Возможно, в этих донесеньях,
в ночном осмысливаньи дел –
вся жизнь моя и утешенье,
моё начало и предел.
1967 г., Черкассы

*** * ***

Я не юный, я не старый,
я в ударе, я в угаре –
бодр и молод.
В общем, я – звенящий молот.
Ну, не молот – молоток,
бью по стали звонких строк!
1967 г., Черкассы

II

*** * ***

Пустеля марить про дощі,
а виноградник жде проміння.
Чого, чого в моїй душі
така печаль, таке горіння?

Покою скільки не моли,
потонуть в небі наші крики.
Страждаю я, бо світ малий,
радію я, бо світ великий!

Куди б мене не занесло –
у прірву десь чи на висоти –
моє розбурхане єство,
ти пам'ятай: ізвідки, хто ти,
які джерела ти пило,
з якої виросло оселі –

твій сад вбиратиме тепло,
заплідниться дощ твої пустелі.
16.06. 1967 р., Черкаси

*** * ***

Тяжко даються рядочки,
наче пишу для когось,
наче просить відстрочки
мій переломлений голос.
Що це? Душі змертвіння?
Може шукання нової?
Боже, твоє насіння
кров'ю я ще не угноїв!
25.06. 1967 р., Черкаси

*** * ***

Забув свою мову, зневажив, покинув.
Для чого я мучився, молився і гинув?

У мене був батько, ще є в мене мати –
а що своїм дітям від них передати?

Грошей я не маю, ні чину, ні дому –
одну тільки втому…

Чого ти сумуєш, мій другий Василю?
Я просто не здамся, я все пересилю!

22.06. 1967 р., Черкаси

*** * ***

Драматична ситуація:
стало серце моє роздвоєним,
необхідна операція
пошматованому воїну.

Перша рана – осколок облуди,
що сушив родове джерельце,
друга рана: зуміли люди
дух чужий прищепити у серці.

Як нам лячно буває і слізно
крові втратити й кілька крапель.
Рідна мово, подай-но скальпель!
Дай сьогодні, доки не пізно!

Може, схиблю – маленька втрата
для такого кривавого віку.
Не тремти, моє серце розтяте,
гострий ніж – то найкращі ліки!
Не каліки ми ще, не каліки…

Хай рубці на тобі накарбують
фразу трепетну і залізну:
« Серця в того не пограбують,
хто у ньому несе Вітчизну!»
Червень 1967 р., Черкаси

*** * ***

Свій обов'язок воїн виконав.
Ворон воїну очі виклював.

Серце трепетне орли вирвали,
ще гарячу кров звірі випили.

Став у ворона ще гостріший зір,
став жорстокішим обережний звір.

Звивсь орел стрімкіш до висот ясних.
Неньку воїна обсипає сніг.
09.07. 1967 р., Черкаси

*** * ***

Ми ще йдемо, а тому – геть тріумфи!
Ми у путі – прогнози зайві тут.
Ганебно із словес викохувати клумби,
гадаючи, що люди зацвітуть.

Ми сторожкі: ще є в Дніпрі пороги
і острах є – в чиїх руках кермо?
Шляхи круті. Та з кожної дороги
ми владніші, свідоміші йдемо!
28.07. 1967 р., Черкаси

*** * ***

Так давно це, давно відбулося,
що живий лиш єдиний спомин:
золотіло твоє волосся,
наче спалах сухої соломи.

Я наповнював ним долоні,
мружив очі від теплого блиску.
Билось гаряче і близько
голубе джерело на скроні.

О, не клич в недалеке минуле:
погрубішали спалені руки,
ми про небо у зорях забули
під холодним туманом розлуки.

Так давно це, давно відбулося,
що живе лиш єдиний спомин:
я розсипав твоє волосся
в тихий шерех сухої соломи.
25.06. 1967 р., Черкаси

*** * ***

Я не кляну своє минуле,
бо і тепер є що клясти:
моє русло заносить мулом
і не дає до зір рости.

Не всі святі, хто вірить в Бога,
не всі Боги, хто вище нас.
Кляну я рай, куди дорога –
німим рабам. Кляну той час,
коли засне надія хвора,
коли під'їсть мене покора,
як шахтні вибої – Донбас.

Я не кляну своє минуле,
над ним вночі не ворожу,
старих могил не ворушу,
а ворушу в душі заснуле.
Я не кляну своє минуле!
09.11. 1967 р.

ПЕРЕД ЗАПОВІТОМ

Підходить вже й до мене вік Христа,
коли він хрест виносив на Голгофу.
Що зроблено? Душа моя проста,
хоча вогонь і жевріє потроху.

Я заповідей людям не приніс,
у мене послідовників не густо,
тримав за вітром часом хибний ніс,
любив жінок, вино, як цап капусту.

Оце і все? Та ні! Іще додам,
хоч самовпевнено, можливо:
носив в собі я жах народних драм

і радощів його нечасті зливи.

Я вболівав як за своє дитя,
за зламане гілля всього народу.
В минуле вже немає вороття,
але в майбутнє ще шукаю броду.

За бороду я Бога не вхопив –
у кого крил позичити для неба?
Та крила виростають і в рабів.
Кріпися, душе! Нам ще жити треба!
02.08. 1967 р., Черкаси

К Р И М С Ь К И Й Б Е Р Е Г

*** * ***

Здрастуй, сонячна Алушто!
Русь неначе – і не Русь…
Звідси вже мене не руште,
міцно тут заякорюсь!

Хоч тісна у мене пристань,
та козак до скрути звик,
і живу, як років з триста
жив тут пращур-січовик.

Ну, звичайно, без кайданів,
з волі власної жилець.
Є тут навіть на майдані
жовто-синій прапорець.

Значить, все це Україна –
море, гори, сніп тепла!?
Ось хоча б одна людина
українцем ще була!

Бач, один я вже з'явився,
ще й везу свою рідню…

Гей, хто в горах, озовися!
Разом викрешем вогню!
03.03.1996 р., Алушта

ДОРОГА ДО ЯЛТИ

Ох, ця тролейбусна дорога –
не зайвим був би парашут!
А раз поїдеш – просиш Бога,
щоб повторив колись маршрут!
До перевалу погляд скаче
з горба на горб, мов карий кінь.
А звідки лагідність теляча?
А звідки вже курортна лінь?

Як добре видно з колісниці
внизу тісний салгірський діл!
Нові татарські кам'яниці
на ньому туляться довкіл.
І як мені вас не вітати,
ознаки свіжої доби –
ракушнякові білі хати,
повсталі з чорної судьби!

Вже й перевал. Спочиньмо трохи!
Як м'яч покотимося вниз…
А чий на скелі видно профіль?
Чи то монах, чи кипарис?
Усе вже близько, все вже скоро,
уяву тільки не тринож!

Хай пропливуть знайомі гори –
і Аю-Даг, і Роман-Кош…

Ах, заморочливі зигзаги!
А ще й безодня, Боже мій!
Як нагорода за відвагу,
вже біля ніг шумить прибій.
28.01.1998 р.

*** * ***

Данилові Кононенку

Ніяк не звикну я, та й годі,
що всі ці гори, весь цей Крим
не просто є собі в природі,
а що віднині це – мій дім.

У чому річ, яка причина,
чому все давнє на умі?
І Чатир-Дагова вершина
мені здається у чалмі.

І серед хвиль русалок сплески,
і у шоломі Демерджі,
і каравели генуезькі
у неба й моря на межі…

Чому такі тут злі п'яниці
і очі в них, як дим, смутні?
Чому татарські круглі лиця

такі приємні тут мені?

І сам себе приблудним птахом
не почуватиму коли?
Кістки мої під Чатир-Дагом
колись клюватимуть орли.
05.03.1996 р., Алушта

ПЛОДОВЕ ЛІТО

У червні будьте обережні:
Крим окуповують черешні!
Від Перекопа до Алушти
від здивування очі мружте!
Уздовж дороги все – базар,
і всюди ягоди, як жар.
Йди розберись, які вам милі –
рожеві, чорні, жовті, білі…
На щастя, в них короткий вік,
а то пропав би чоловік!

І в липні є свої загрози,
бо достигають абрикоси,
від них земля аж золота.
А смакота! А смакота!
І з абрикосами все ясно,
бо їхнє сонце швидко гасне.

А в серпні – персиків парад,

і наступає виноград.
А тут чи хочеш, чи не хочеш
стають у всіх кругліші очі
від круглих цін і розмаїття –
святкує літо повноліття!

Але до справжньої війни
доводять дині й кавуни.
Оце вже маємо халепу!
Пливуть вони з усього степу,
а їх і так уже надмір,
бо купи вищі Кримських гір,
нема де стати від товару,
що повний свіжого нектару.

Це диво, Господи, твоє,
що гір цих згодом не стає!
Чи тепле море їх злизало,
коли ночами людство спало,
чи розповзлись поміж людьми,
ніхто не знає, навіть ми.
І хоч душа до краю сита,
а жде уже нового літа!
05.01.1998 р., Одеса

КИЗИЛОВИЙ РАЙ

Угору йшли – забракло сил.
І як сюди забравсь кизил?!
З плечей, як птах, злетів тягар.

Кругом – рубін, кругом – янтар.
Чиє це небо? Чий це сад?
Чи тут пройшов червоний град,
чи на кущі посеред скель
Господь розсипав карамель?

Рожеві руки, щоки, рот…
Куди несе нас парус-грот?
Ми й так за крок від білих хмар,
і кошик наш пашить, як жар.
І в тілі мліє кожний хрящ,
і клен під ноги стелить плащ.

Веселий рай і без вина!
І все – кизилова вина.
Чи буде ще одне з чудес –
аби спуститися з небес?!
01.01.1998 р.

КРИМСЬКЕ ВИНО

А живучи під винзаводом,
я, мабуть, друзі, мав би гріх,
не розказавши, як заходив
я на масандрівський поріг.
У скромну лавку-комірчину
приходив я, нечастий гість,
не просто випити чарчину,
а подивитися на вміст,
як то вивчають в книжці .

А тут такі знайомі назви!
Хіба чужий для вас «Мускат»?
«Портвейн» і «Херес» теж не раз ви
читали, певно, серед свят.

Порозглядаєш і прихопиш
додому «Кокур» чи «Токай»,
не той, привезений з Європи,
а наш. По-нашому читай!
Хоч і за морем добрі вина,
болгарські взяти б. Я ж однак
не дегустатор, а людина
проста, хоч зовсім не простак.

І на балконі в рідним колі
вивчаєш довго той напій.
А красне сонце тоне в морі,
і чути здалеку прибій.
І добре в сутінках читати
так по ковточку, по слівцю…
О, є в Криму таки мускати!
За що і вдячні ми Творцю!
08.01.1998 р.

НА АЙ-ПЕТРІ

А ви бували на Ай-Петрі?
Дарма, дарма! Така краса!
Мов богатир в зеленім светрі,
він підпирає небеса.

Та не вагайтесь, наче равлик,
один к м – не висота!
І білий бриль, немов журавлик
аж вилітає із авта.
Сам біс нас крутить по спіралі,
неначе дзиґа заводна –
то море нам відкриє далі,
то знову хаща кам'яна.

Ні це сама дияволиця
під хмари тягне нас без крил!
Тут скеля – нібито орлиця,
а там валун, мов крокодил.
І страх, як чорт, усівся поруч –
безодня справа – не дивись!
А брила капосна ліворуч
нависла хижо, наче рись.

Ура! Ура! Позаду нетрі!
А простір – наче на столі.
Це значить: ми вже на Ай-Петрі,
за морем видно край землі.
Минулі страхи – вже дрібниці,
майбутні клопоти – малі.
Весь світ десь глибоко в криниці.
Вертатись нащо взагалі?!
27.01.1998 р.

У ГАЮ

У глибині дитячих літ,
коли збирав я первоцвіт,
мене конвалія благала:
- О, не займай!
О, не займай!
Квітує гай,
кругом розмай –
а я ще квіткою не стала!

Настали юності літа,
коли нестерпна самота,
для мене дівчина співала:
- Дай руку, дай!
Ходімо в гай!
Кохаю я,
і ти кохай,
щоб королевою я стала!

Коли в осінньому теплі
пливли останні журавлі,
мені дружина прошептала:
- Не поспішай,
не поспішай
покинуть гай,
покинуть рай –
ще наша осінь не настала!
15.05.1996 р., Алушта

КРАБЕНЯ

Чап – чалап! Чап – чалап!
У воді лізе краб.
Лізе краб не один,
бо у краба є син.
Ну й малесенький хлоп –
хоч бери мікроскоп!

У прозорій воді
видно ніжки худі
і очиці, як мак.
Хоч і крихта, а рак!
Не боїться, бреде –
поряд тато іде.
Поздоровкались ми,
як буває з людьми!
1997 р.

КУРОРТНА ЗАСТОЛЬНА

Нас на свято скликав санаторій
під казкову гору Кара-Даг.
Всі турботи змиємо у морі,
щоб душа літала, наче птах!

Є вино, то знайдеться і чарка,
буде пісня – знайдеться і друг.
З піни моря випливе русалка,
як найкращі ліки від недуг.

Не сумуйте, друзі, хто самотній –
двадцять днів попереду, як вік!
Може, хвиля винесе сьогодні
вам любовний камінь сердолік.

Хтось любов шукає, як розвагу,
а когось навік єднає страсть.
Синє море біля Кара-Дагу
мріям нашим скиснути не дасть!

Гори справ нас ждуть за перевалом,
жде когось жона чи чоловік.
Ми курорт їм нехотя позвалим,
а душі засяє сердолік!

Є вино, то знайдеться і чарка,
буде пісня – знайдеться і друг.
З піни моря випливе русалка,
як найкращі ліки від недуг.
08.02.2003 р.

*** * ***

Я Крим любив, як ясен день,
тепер і згадувать боюсь:
край моря тісно від людей,
а в морі тісно від медуз.
1978 р.

*** * ***

Давно роз'їхались курортники
за Чатир-Даг, за перевал,
пропали модниці і модники,
неначе змив їх пінний вал.
Лишилась публіка буденна:
одні торгують, інші п'ють…
Якась із Драбова блаженна
верзе в порту безтямну муть.
А звеселяти хтось же мусить
безлюдний парк, безмовний пляж,
де бомжі, наче сажотруси,
морський доповнюють пейзаж.
Про них давно усі забули,
а їм давно начхать на все,
допоки вітер із Стамбула
тепло до Таврії несе.
І доки сонце скелі гріє,
ще вірять у спекотний рай
і пальми-підлітки-повії,
і серед парку водограй.
Я крихти літа теж збираю
на кипарисових стежках
і все частіше поглядаю
на перевал, на Чатир-Даг.
27.11.1996 р., Алушта

ДО ПАЛЬМИ

Висока дівчино із віялом,
куди ідеш, як пілігрим?
Які вітри тебе завіяли
сюди із тропіків у Крим?
Худенька пальмо, дочко літа,
хіба для тебе ці сади?
Поглянь, які холодні квіти
летять з Московії сюди!
Стоїш під віялом промерзла
у кожушку із рогози.
Сідай у човен мій за весла
та в Бога долі попроси!
Хай не круті ми корабели,
та що нам хвилі і туман,
коли гукають Дарданелли
і кличе теплий океан!
Попливемо, вітрами гнані,
бездонній безвісті на зло,
і десь на березі Гавани
сушити будемо весло!
12.11.1997 р.

*** * ***

Я так і не зійшов не Чатир-Даг
і по кефаль у море не виходив.
Чи вік не той, щоб дертися на дах,
чи романтичний дух відколобродив.

Не раз над морем проводжав я ніч,
коли шуміла хвиля гордовита,
але ні разу вже мені навстріч
не вийшла з піни біла Афродіта.

Все рідше я допитуюсь: чого?
Здогадуюсь про все, чого не знаю.
А що це з гір сповзає, мов чохол –
туман рожевий, чи завіса з раю?

Хто до життя був жадний, той страждав.
Хіба жар-птиць впіймаєш цілу зграю?
Раніше я страждав, бо мало мав,
тепер нова печаль: багато знаю.

Та не від знань самих моя печаль:
чим більше пізнаю, тим менше можу –
і в море я не вийшов по кефаль,
і лиш у снах на Чатир-Даг виходжу.
21.01.1998 р.

*** * ***

Вже час прощатися із морем.
нема ні персня, ні монет…
Ці береги забудуть скоро,
як тут колись блукав поет.

Забуде галька тихий шерех

моїх зітертих підошов.
І хвилі мають рідний берег,
а я свого ще не знайшов.

Ну, що мені принади Криму,
коли я тут один, як перст?!
Ось допишу останню риму
і ставлю крапку,
ставлю хрест.
25.11.1996 р., Алушта

ПОПУТНИК

Мій зір наситився кримським видом,
обміряв небо голубе.
Ну що ж, тарган, удвох поїдем
тепер у теплому купе!
Ти цим заїжденим маршрутом
ще зробиш не один кінець,
а я втомився тутешнім людом,
і вже, напевно, не їздець.
Нехай тебе годують інші,
хто любить більше кримський рай.
О, тут місця найкрасивіші –
на Україні пошукай!

Але ж яка тут Україна –
така розгублена й німа!
А що краса? Краса не винна,
що в душах аж сичить зима,

зима московська, хуртовинна,
із трупним запахом царів.
Сама краса ніяк не винна,
що тут москалик геть здурів!

Ось із татарами я жив би!
Так настраждався цей народ –
шукає вдома правди й хліба,
не помічаючи красот.
Ще й закохався б у татарку –
через дорогу, віддалік –
і випивав би зразу чарку
валеріанки. Вік є вік!
Так оставайсь, комахо, з ними,
бо все одно, кому служить.
Як доживати між чужими…
Ти що там шепчеш? Дурню, цить!
Іще, вусатенький дружочок,
я склав не всі свої пісні!
Я знаю, знайдеться куточок,
де легше дишеться мені.
Я ще провідаю Карпати
і до Одеси ззаверну.
Усе! Пора, сусіде, спати.
Лізь під полицю! Чуєш? Ну!!
01.11.1997 р., Алушта

О Д Е С Ь К І Н А С Т Р О Ї

*** * ***

Одеса. Літо. Ні хмарини.
Базари стогнуть від тепла.
Снує, мабуть, пів-України
серед чужого барахла.

А де тут, власне, Україна?
Не зустрічали ви, бува?
Можливо – юнка безневинна,
що бризки в морі розсіва.
А може, ця, що між рядами
збуває бульбу й виноград?
Чи ця, обвішана грибами –
аж із самісіньких Карпат?
А тій цибуляче намисто,
бач, на базарі до лиця…
Напівєврейське вчора місто
мене пригріло мандрівця.
Та й не Одеса це, по суті –
бетонні вулики в степу,
такий собі висотний хутір,
сповитий в далеч голубу.

Блукаю хмарищем народу,
сховавши в серці самоту.

За місто з возиком по воду
повз кладовище знову йду.
Минаю поле, виноградник,
хрести, надгробки кам'яні.
Дух степовий мені соратник –
тут легше дишеться мені.
Немов по той бік океану –
театр і яхти на воді,
і дорогого ресторану
вітрини – зуби золоті.

Живу як можу. Я одроду
не дуже кланяюсь судьбі.
Вожу здаля джерельну воду
дружині, синові й собі.
23.11.1999 р., Одеса

ОДЕСЬКІ НАСТРОЇ
Диптих

І. В ПОХМУРИЙ ДЕНЬ

Тут є і море, і акації,
і кожна вулиця – базар.
Якась столиця еміграції
не то слов'ян, не то татар.
Якісь розмови про перлину,
про страсті Кості-моряка.
А ось знайти свою людину,
звичайно, справа нелегка.

Що не кажіть – морські ворота,
все їде, нишпорить, снує.
Якась гендляра криворота
розбитий глобус продає.
Де наші книги? Де газети?
Кругом чужинське барахло.
Жили тут, кажуть, і поети,
але коли то це було було!
Я від Одеси не в екстазі,
бо місто справді не моє.
Нехай собі на унітазі
босяцьку «Мурку» награє!
22.02. 2000 р.

2. В ПОГОЖИЙ ДЕНЬ

Я радий сонцю, радий літу
і повний сили, як боксер.
Живу в Одесі без бронхіту –
це все одно, що мільйонер.
Які на морі сині хвилі!
Який сліпучо білий порт!
Які жінки довкола милі!
Ось тільки я старий, як чорт.

Однак вдягну морську тільняшку
і мексиканського бриля,
наймусь матросом, як не важко,
на борт крутого корабля.

Об'їду всі солоні плеса,
тужавий стану, мов канат,
однак вернуся до Одеси
і обніму її, як брат!
27.02. 2000 р., Одеса

*** * ***

Все менше літо я люблю,
бо в червні пух летить з тополі –
і я то чхаю, то хриплю
і вдома нуджусь у неволі.

Хоч влітку маєш на столі
усяку ягоду червону,
та липень варить нас в котлі,
неначе курку для бульйону.

Ну, серпень, правда, десь на Спас
осяє нас такою синню,
яка згадається не раз
у непогодину осінню.

І лиш зимовий буревій
і заметіль несамовита
розвіють врешті скепсис мій,
і я захочу літа, літа!
1999 р., Одеса

ЛІТНЯ ГРОЗА

Застогнали сади, як при родах,
забілів пелюшками туман.
- Ну й плодюча ця дивна природа! –
буркотів собі грім-дідуган. –
Нащо зелені стільки і сяйва!?
Нащо стільки блакиті кругом!?
Навіть райдуга дідові зайва,
блиснув-цвьохнув по ній батогом.

Та й погнав сиві хмари поволі,
тільки гуркіт лунає здаля.
На єдиній хмариночці-льолі
усміхається сонце-маля.
11.01.2000 р., Одеса

МЕДИТАЦІЯ

Теплом переповнене літо
в саду розливає дурман.
Прозорого меду налито
для мене повнісінький дзбан.

В густому солодкому клеї
заснула бджола у меду.
О, як же я схожий на неї
у більшому дзбані – в саду!

Тону в запашному дурмані

цвітіння і тихих речей,
тону в білорукім капкані
під поглядом теплих очей.

І жаль мені райдужну бджілку,
що глибоко спить у меду.
З червоними вишнями гілку
тобі прихиляю в саду.
2000 р.

ДОМАШНЄ ВИНО

Хотілось мені вже давно
зробити домашнє вино.
А нині в Одесі й подавно
зайнятися ним забавно.

Приніс винограду з базару,
для соку вже маючи тару:
ще в Києві бутля купив,
бо там він дешевий. Згубив,
звичайно я часу немало,
та маю об'ємисту тару.
І вдало купив виноград
також найдешевший, бо ряд
сходив не один на базарі.
Був клопіт дружині Тамарі:
удвох ми давили сік,
і він аж по ліктях тік
червоною кров'ю, такою,

що нині спливає рікою
в нещасній далекій Чечні.
Далекій? Та зовсім ні!
Вже завтра московські «герої»
із тої убивчої зброї
стрілятимуть, може, й по нас,
коли упокоять Кавказ.

І як там не є, а соку
набрали ми миску глибоку,
у київський бутель злили,
хай грає на кухні. Коли
надійде зима-холоднеча
і думи надавлять на плечі,
наллєм у мережане скло
настояне з літа тепло.

Згадаємо Київ престольний,
і звідки наш бутлик пристойний,
згадаємо друзів, которі
далекі, як риби у морі,
одеський похвалимо сад,
де виріс п'янкий виноград
із гарним ім'ям Ізабелла.
Здається, і вся вже новела.
Ах, слід ще згадати Кавказ,
що б'ється за нас і без нас!
23.09.1999 р., Одеса

****

Кавказ, Кавказ! Давно у гості
мене манив крутий Казбек.
Мій дід тут склав столітні кості –
з Волині висланий абрек.
Десь біля Терека в долині
мій корінь тліє родовий
і височіє на камінні
над ним будяк, як вартовий.

Ніхто у горах сивочолих
сюди не прийде, не зітхне,
дороги звивисті ніколи
не привели сюди й мене.
Така вже доля в нас прогіркла
і времена такі скрутні.
Спи, діду мій, волинська гілко,
тепер продовжена в мені!

Я знаю, зараз не спокійно
тобі лежати у землі:
усе тут нищать градобійно
в метал закуті москалі.
Тополі никнуть, мов каліки,
і люд під танками – як хмиз,
біжать із гір не срібні ріки,
а ріки крові, ріки сліз.

Але не вічний цей порядок.
Мій діду, жди. Настане час:
від ката звільниться Кавказ,

до тебе прийде твій нащадок,
погладить камені, як спадок.
Нам не чужа найменша п'ядь,
де кості пращурів лежать!
07.10.1999 р., Одеса

ПОТОП

1
Нічних зірок вже повний кузов
насипав Вічний Світлороб.
А за московським землетрусом –
над Україною потоп.
Втонули села з кріпаками
і з безробітними – міста,
гаї із сонними граками,
церкви з хрестами й без хреста.

У болотистому ефірі –
котів і відьом перегук.
Де Солов'яненки і Гмирі?
Де голос Ольги Басистюк?
Усе під шапку-невидимку
нічна сховала каламуть,
лиш Гривня з Доларом в обнімку
із ресторану п'яні йдуть.

Та блідий місяць кров'ю харка,
пливуть авто, мов карасі,
і чорна ряса патріарха

всія і всяческой Русі.
02.10. 1999 р.

2
Вже цілить сутінь вечорова
у мене кулями зірок.
І точать тишу паперову
глибокі шашелі думок.
І хатня келія з бетону,
немов ковчег мене несе.
Усе святе і безборонне –
усе затоплене, усе.

За під'яремними віками
прийшли болотяні часи.
І сонце, й місяць небесами
з імли пливуть, як гарбузи.
Життя все стислось. Лиш уява
гризе з безвиході ходи.
А ніч хихоче, як проява,
набравши в чорний рот води.
30.09. 1999 р., Одеса

*** * ***

Дві хати збудував я в різний час,
два сади посадити я спромігся,
один вже постарів біля Черкас,
а другий біля Києва розрісся.
Та інші люди в них давно живуть.

Прощайте, гнізда, створені руками!
Я зрозумів свого багатства суть:
це час, коли душа цвіте думками.

Ніхто його не купить, не продасть,
один Господь над ним лиш має владу.
І звідки в мене ця любов-напасть
де просто саду, до земного саду?

Мене із міста в місто, наче м'яч,
перекидає доля норовиста.
І ось уже в Одесі я, блукач,
вживаюся у роль контрабандиста.
Я ввіз сюди диковинний товар
із назвою «Любов до України»,
і хоч кричи тепер на весь базар,
чи в келії дурій від самотини.

Хай у думках – а матиму я сад
і дім над морем, схожий так на яхту!
Хай родить тут словесний виноград
і творчий дух летить сюди на вахту!
В осінній день осінній вже поет
ітиме брати із дерев данину,
і жовтобоке сонце, як ранет,
впаде йому зненацька у корзину.
25.10.1999 р., Одеса

БОМЖІ

Живуть два халамидники,
два друга Льоха й Лох,
обходять в місті смітники
і ділять все на двох.
З сумками габаритними
в дворах ведуть обхід,
де двірники із мітлами
плюються їм услід.
Находяться, поснідають,
що їм дала ходьба,
і на десерт повідають,
яка у них судьба.
Життя не завжди блимало –
горіло наче спирт,
але похмілля вимело
їх на смітник – і квит!
Та, дякуючи Богові,
кругом весна і цвіт,
і легше Льосі й Лохові
дивитися на світ.
Про щастя жити з жінкою
міркує сивий Лох,
про пироги з печінкою,
про внуків, як горох.
А Льосі інше мріється,
натура вже така:
ось скоро він дориється
у смітті до мішка.
Мішок зелених доларів!
Ех, заживе усмак!
В готелі, в люксі-номері

він питиме коньяк!
Здрімнули друзі в скверику,
де все цвіло, гуло…
Один летів в Америку,
а другий у село.
2001 р.

*** * ***

В найдовшу ніч найдовше я не спав.
Дзвеніла тиша в домі, як сирена,
і місяця старенький пароплав
заякорився під вікном у мене.

Нехай пожде! Я мислю, я живу,
гортаю згадки – написи затерті.
А прийде час – у безвість попливу,
як лист у безадресному конверті.

Я за своїм минулим не тужу,
що тринькав дні, зневаживши роботу.
Єдине, чим тепер я дорожу –
це воля, що явилася народу.

В житті найголовніше відбулось.
І що кому до того, що поету
узяти всі висоти не вдалось?
Все тільки готувався він до злету.

Що не кажіть, а щастя – дивна річ:

тому дай хліба, іншому – афішу,
один проспить найдовшу в році ніч,
а другий переслухає всю тишу.

Без мене відпливає пароплав,
ховається за темні кам'яниці…
Я всіх думок іще не перебрав,
як всіх книжок у себе на полиці.
25.12. 1999 р., Одеса

*** * ***

Я колись боявся постаріння,
вмерти юним думалось мені,
та вмирати не дає горіння
десь у генетичній глибині.

А для чого, душе, і для кого
ти ростиш запізнені плоди?
Змолоду хапати треба Бога
за казкову хмару бороди!

Я стаю романтиком під старість,
може, навіть просто диваком:
у душі плекаю кожну парость,
що не зміг доглянуть юнаком.

Юність. Бідність. Звивиста дорога
в морі знеособлених людей.
Де та борода? Якого Бога?

Божий дух відправили в музей!

Я тепер боюся не старіння,
а вертання в мертву ту добу,
де волають цілі покоління,
заживо поховані в гробу.

Хай прозрів я пізно, хай поволі,
та тепер я бачу наяву:
жити – значить чути подих волі.
Тільки зараз, власне, я й живу!
17.12. 1999 р., Одеса

*** * ***

А зима на півдні в нас не строга,
погуде, поплаче та й мине.
Пластівців на землю кине трохи
і крупи перлової сипне.
Хоч вона загається на старті –
фініш перетне раніше всіх,
весняні калюжі на асфальті –
то її сліди від босих ніг.

Затуманить часом голі ниви,
наче їх покриє ковила.
А над морем глиняні обриви
в лютому вже мліють від тепла.
Тільки чайка біла, як сніжинка,
пада в море, ніби на ріллю.

Не зима – а благодушна жінка,
саме та, яку я і люблю!
16.12. 1999 р., Одеса

ХОЛОДНОЯРСЬКА ОСІНЬ

Туман розлився, як мідний купорос…
І косогір синіє, і дорога,
і пізні квіти з назвою «мороз»
синіють теж від хвіртки до порога.

Село в яру скучає без новин,
прив'язане дорогою до світу:
один кінець веде на Чигирин,
а другий – до Мотроніного скиту.

Холодноярська осінь. Ще одна
у пам'яті записана сторінка:
і ця діброва тиха і грибна,
і поряд молода зі мною жінка.

А білий день стоїть, як боровик,
рудим брилем вітаючи людину,
і видуває вітер-верховик
туман з ярів на тясминську долину.

Дубове листя пахне, як наркоз,
а сонце вже освічує поволі
і яр, і квіти з назвою «мороз»,
мене і жінку із очима долі.

04.12. 1999 р., Одеса

*** * ***

Тамарі

Я зрілих літ своїх не гаю,
мій сад іще дає плоди,
коханку Музу навіть маю,
та над усе є в мене ти!

Я не надбав собі достатку
і діамантових зірок,
хоч розгадав трудну загадку
і розв'язав складний урок.

Простіше світ завоювати
і поділити бариші,
аніж в єдину поєднати
дві неприкаяні душі.

Яка в ній краща половинка –
питання надто вже просте.
Є в мене ти, найкраща жінка,
а інше, інше все – пусте!

Перехрещусь! А то зурочу,
якусь накликавши біду.
Я щастя більшого не хочу,
я щастя іншого не жду!

17.01. 2000 р., Одеса

*** * ***

Це не сніги. Це тісто місить
по всій землі різдвяна ніч.
Так ясно, ясно! А ще й місяць
горить, як сто церковних свіч!

Гори, гори! Висвітлюй душі!
Мани в небесну висоту!
Дарма грачині чорні груші
нависли хмарою в саду.

Всьому своя є противага,
і нині сумно не мені.
Мороз, настояний як брага,
малює пальму на вікні.

А біля пальми фея ніжна
вже замальована в альбом.
Ні, ні! Жива і білосніжна
ясніє жінка за вікном.

Зайду, зайду колядувати!
Я не чужим їй був і є.
Єдиний білий слід до хати –
гаряче дихання моє.
04.01.2000 р., Одеса

ШАХОВИЙ КЛУБ

Я загубився в місті між людьми,
у сквері в шахи граю із дідами.
Тут влітку рай. А от серед зими
зігрітись важко навіть матюками.
Той був матросом. Є і генерал,
що вже відвик командувати строєм.
Ще ходить кок – п'яненький зубоскал –
і як засяде грати, то запоєм.

А ось колишній, видно, кагебіст –
ач, ловко як на дошці ставить пастку!
А лицемір з газети «Комуніст»
усе міняє тактику-окраску.
Поразок цей дует не визнає,
реваншу прагне, аж літає слина…
А в мене тут свої партнери є:
сивенький лікар – совісна людина,
і відставний майор з ракетних військ,
і сторож Дядя Коля з коцюбою.
Ех, я люблю у грі веселий риск!
В ім'я мети пожертвую собою!

Та тут моїх не знають устремлінь,
ну, бачать: українець, грає вміло,
а що Пегас – його любимий кінь –
яке кому, скажіть, до того діло?!
Він гетьманом взиває короля,

а козаками – лаву пішакову,
і тішиться, буває, як маля,
коли в гурті почує рідну мову.
А де її в Одесі можна чуть?
Хіба що на селянському базарі.
Дебют ми виграли. Вгамуйте, чорні, лють!
Цвістиме наше слово й на бульварі!
Століттями була не наша гра,
ми за чужі корони йшли на мури.
Вже вигравати нам прийшла пора:
є гетьман свій, є поле, є фігури.

Я пішаком згубився між людьми,
втішаюсь тим, що пішаків багато.
І знов у сквер іду серед зими,
де за столами навіть тіснувато!
10.12.1999 р., Одеса

*** * ***

Світ і до мене був і після мене буде.
З пітьми я зблиснув, в неї й повернувсь.
Я не журюсь, що світ мене забуде:
як в морі сіль, я в ньому розчинюсь.
2006 р.

Л І Т Е Р А Т У Р Н А Г А Л Е Р Е Я

Портрети, памфлети, епіграми

ЗВЕРТАННЯ ДО УЧАСНИКІВ – ПОМЕРЛИХ І СУЧАСНИКІВ

Ми всі служили, друзі,
одній любимій Музі,
хоч дехто з кількома
дружив не жартома,
а хоч і жартома,
біди також нема,
аби рождались діти –
а це вже треба вміти!

Увівши в галерею,
я дурнів з вас не клею.
Якщо й підмітив ґандж –
він стільки ж мій, як ваш.
Їх доста в мене є!
Ви – дзеркало моє.

Я не приношу жертви
ані живим, ні мертвим.
Великі чи малі –
всі в мене на столі,

а дехто на полиці
вже порохом припав,
а інших до крамниці
за безцінь я віддав.
Читач – не дурень з лика,
людина він велика,
а, може, навіть князь!
Та гордощі – то грязь.

Не Бог, не вищі сили –
це ви мене зліпили
таким, як нині є,
на лишенько своє.
Віддячую вам, милі,
в легкому, бачте, стилі,
як хист мені дає!
11.11. 2003 р.

ПОБАЧЕННЯ З ЛЕСЕЮ УКРАЇНКОЮ

1
Якби десь під Одесою
зустрілись ми із Лесею,
або в Криму на морі –
про що б ми, люди хворі,
поговорили з нею
у затінку алеї?

Мабуть, я без єлею
поцілував би руку –

її довічну муку,
заглянув би в пророчі,
як Світязь, чисті очі,
де в сонячних зіницях
дух Мавки промениться.

Хай не жахає декого
із хутора далекого,
мовляв, я нищу браму
до Лесиного храму!
В її духовний світ
усім є вільний вхід.

Я Лесі розповів би,
які ми вели битви
за волю України,
випростуючи спини;
як більшовицька пошесть
нам влаштувала почесть
небаченим терором,
страшним голодомором;
як у фашистську ніч
звелась Повстанська Січ
і першою з твердинь
була її Волинь.
Наш не настав би день
без Лесиних пісень.

Зустрітись з нею, звісно,
для кожного корисно.
До рук узявши книгу,

святкуйте радість тиху
у Києві чи в Луцьку,
якщо вам їздить трусько.
Але якщо ви спритні,
заможні, ще й амбітні –
зустріньтесь у Єгипті,
де Леся в холоди
ховалась від біди.

А нас звели дороги
на землях ближчих трохи,
рятує від халеп
і наш приморський степ.

Ішли ми узбережжям
у думах про прийдешнє,
дивилися на море,
де хвиля хвилю боре,
де золоте вітрило
до раю нас манило.
А тільки де той рай?
Америка? Сінай?

Помріяли ми з Лесею
та й розійшлися весело
за різними адресами
ще й по століттях різних
однако буревісних.
Сто літ – не перешкода,
була б духовна згода!
23.01. 2005 р.

2

Якби з ребра цієї жінки
Бог українців сотворив,
ми не зникали б, наче інки,
не стали б кастою рабів.
Як блякнуть всі ті магдалини –
сліпі прибічниці Христа,
коли у небі України
нам сяє Леся, як свята!

Не ангелиця, не царівна,
не найщасливіша з людей –
вона по духу – богорівна,
як полум'яний Прометей!
22.12. 2003 р.

ХТО ТИ, ГОГОЛЮ?

Без лукавства, без прикрас –
хто ти, Гоголю, для нас?
Кажуть: ти – чужинець,
кажуть: українець.
Я ж гадаю: ти – козак,
що поїхав із Полтави
на Неві шукати слави.
І знайшов . І мовив так:
«Ох Росіє, ти, Росіє,
много жнеш, а мало сієш!

Краю мертвих душ,
козаків не руш!
Ще зростуть онуки Бульби
і почнуть геройські гульби…
Побратимський дух
вище царських слуг!
Чи ти чуєш, Україно,
неприкаяного сина?
Твій воскреслий рід
ще здивує світ!»

На Московію-чужину
із туману голос лине:
--Чую, сину! Чую, сину!
Повертайся додомоньку,
змию тобі головоньку!
06.11. 2003 р.

КНЯГИНЯ ПОЕЗІЇ

Ахматова, Ахматова,
задумо листопадова,
близька мені, Ахматова,
печаль твоя агатова.

В ночах біліших інею
томилась ти княгинею,
княгинею-рабинею
величності поезії –
то слава, то репресії.

А що, крім слави, радує?
А що те серце згадує?

Зійшла ось, наче квіточка,
Ганнуся-одеситочка
і біля моря змалечку
нагадує русалочку.

Ось в платтячку школярському
вона в Селі у Царському
віршує вже, спокушена
пером і тінню Пушкіна.

А ось вона - кияночка,
іще Горенко Ганночка,
струнка, граційна панночка,
погордлива дворяночка.

І скоро стане Анною,
на всю Росію знаною,
за ту Росію гнаною,
в Поезії княгинею,
вся в сумові, вся в інею.
11.11.2003 р.

МАНДРІВКА З МІЦКЕВИЧЕМ

(Після читання «Кримських сонетів» у перекладі Максима Рильського).

Хоч всім нам родич пра-Адам,
я шану ближньому віддам:
полякові за родом.
І хоч з його народом
народ мій бився – ух! –
Адам – мій добрий друг.

Ми, завдяки Максиму,
блукали з ним по Криму,
здиралися на дах,
що зветься Кара-Даг,
було нам теж незле
і на Чуфут-Кале,
й до ханського гарему
ми вдерлись, як нечеми,
та звідти всіх дружин
давно вже вигнав джин –
Москви зловредний син.

Де терли ми штиблети,
Адам в своїх сонетах
все гарно описав,
але не все сказав.
Які ми пили вина
в підвалі вірменина!
Яких ми пишних дам…
Та змовчу, бо Адам
ще скаже, що я – хам.

Згадаймо про дорожче:
про вмиту кров'ю Польщу,

про в’ярмлену Вкраїну,
куди думками линув
в печалі кожний з нас.
Не наш був день і час.

Але печаль – на потім!
Прощались ми у гроті
знайомця вірменина
в компанії рабина,
а також муедзина,
текла у котрих слина
при погляді на вина.
Ще караїм і грек
ділили наш чурек.

Адам пив повну чарку
за Єву-джан татарку.
І на коня ми з ним
пили за райський Крим,
за дружбу наших рим!
Які були ми фати –
не дасть мені збрехати
наш спільний друг Максим.
17.11.2003 р.

ПРО РОБЕРТА БЕРНСА

Я прочитав, напевно, вп’яте
його письмо просте й багате.
Який джерельний в нього сміх!

Який невинний в нього гріх!

А ми все плачемо. Хіба
була ласкава з ним доба?!
Хоча у нас за комунізму
не поминув би й він трагізму.
Поет – це завжди Робін Гуд,
і світлий хист, і чорний труд!
29.10.2003 р.

СПІВЕЦЬ АНДАЛУЗІЇ

Гарсіа Лорка. «Лірика». Переклав Микола Лукаш.

Пісенним поезіям Лорки
повік не складу я ціни:
колись від словесної хлорки
мене рятували вони.

Оливи, гітари, гетери,
жандарми, хрести, мінарет,
вогнистий танок Петенери
і цокіт копит-кастаньєт,
і груді святої відтяті
у прожилках синіх небес,
і співи нічні гіркуваті
циганок із ликом грандес…

І більше нічого не треба –
до серця і так є ключі.
Іще хіба – ніж серед неба

і смерть від ножа уночі.

А ще – Лукашева робота –
іспанських рядків позолота.
О, як він уміло, без шворки
мене прихилив до Лорки!
09.01. 2004 р.

УКЛІН ЧЕХОВУ

Хтось, може, молиться на книжку чекову,
а я вклоняюся Антону Чехову.
Поїдь в Італію, злітай в Японію –
він скрізь розсіяв свою іронію.

Відлуння волі дзвенить у Чехові,
як у козацькому моєму степові.
Це він з усмішкою в очах печальною
раба із себе весь вік вичавлював.

Уся Росія зійшлася в Чехові –
перед потопом – як у ковчегові.
11.11. 2004 р.

ПОЕТ СВІТОВОЇ ПЕЧАЛІ

Іще поетом – піонером
я захворів колись Бодлером.
Побачив я потворність світу,

печаль у ньому скрізь розлиту,
нетривкість нашого життя:
вже при народженні – гниття.

Я і тепер ще наче бачу
в степу недавно здохлу клячу,
а біля неї Шарль Бодлер,
як дуже мудрий кавалер,
про смисл життя торочить милій,
знайшовши місце для ідилій.
Я теж писав у цьому стилі,
бо жив в імперії гнилій,
що з нас робила перегній,
і як бодлерівський мудрій,
я в думах про світобудову
втрачати став свою основу
і забувати рідну мову.

Та ось прозрів – і смерті чар
для мене згас, як вдень ліхтар.
Раб мусить думать про свободу,
про волю рідного народу,
співати думи, як кобзар.
- О ревуар!
- О ревуар! –
я попрощався із Бодлером –
своїм наставником-партнером,
але завжди вітати рад
його при зустрічі, як брат.
10.01. 2004 р.

ОРЛИНА ЛЮБОВ

«Тричі мені являлася любов». Іван Франко. Збірка «Зів'яле листя».

Карпатський беркуте Іване,
віддав ти серце полум'яне
не красним дівам, хоч каравсь
в любовнім полум'ї не раз,
як на пекельній сковорідці.
Оввa! Жінки завжди призвідці
як наших злетів, так і мук.
На те Амур і носить лук!

Карпатський беркуте стосилий,
ти полюбив народ безкрилий
і, взявши під своє крило,
поцілував його в чоло,
у руки дав топір і молот,
і вже ні недруги, ні голод –
ніщо душі його не вб'є.
Ось де коханнячко твоє,
ширококрилий наш титане!
Воно ніколи не зів'яне!
29.12. 2003 р.

ДОВЖЕНКОВА РІКА

Ані його майстерні фільми,
ні режисерська новизна

так не взяли мене в обійми,
як «Зачарована Десна».

Хоч де ті чари? Бідні хати,
суворий батько, древній дід…
А як він тепло змалювати
зумів цей світ, первісний світ!
І повінь – кривдницю велику,
що в села лізла, наче гадь,
і рідну бабу злоязику –
енциклопедію проклять…
З такою ревною любов'ю
писати можна тільки кров'ю!

Через просторище зелене,
де сонце гріє все живе,
Десна пливе в душі у мене,
з човном Довженковим пливе.
20.11. 2004 р.

НА БЕРЕГАХ

«И очи синие бездонные
цветут на дальнем берегу». Олександр Блок. «Незнакомка».

Ріка така широка,
що вже й не видно Блока
на березі на дальньому,
де в мареві криштальному
темніє тополина,
як траурна пір'їна

в жіночім капелюсі…

Я Блока взяв у друзі
іще в юнацькім крузі,
і ось тепер не видно –
і так мені обидно,
і одиноко, й рідно
на березі життя.
Дружив без каяття!
12.11. 2003 р.

ДО ПУШКІНА

«Не торговал мой дед блинами…
В князья не прыгал из хохлов».
О. Пушкін. «Моя родословная».

Так, так, славетний Олександре,
хохли робили дивні мандри,
і дуже рідко – у князі,
частіш тонули у грязі.
А ти, щасливчик, із арапів
потрапив теж до роду графів
і так підніс московський дух ,
що й досі п'яний від потуг!

Ну, правда, ще Микола Гоголь
Москву прославив, як нікого,
хоч сам хохлом був. Тож хохли
теж, бачиш, варті похвали!
І як без них тепер Росія

усі поля свої засіє?
І ким заселить всю Сибір,
і той Алтай, і той Таймир?
Нам українцям вже доволі
в чужому горбитися полі!

Це наші репані князьки
в Москву ще їздять по цяцьки,
хоча вони такі вже наші,
як і князьки на вашій паші.
Неначе коні у вівсі,
ділки пасуться на Русі.
Для них, завваж собі, поете,
вже не потрібні еполети,
ні наших віршів філігрань,
ні висота дворянських звань,
бо нині важать не погони,
а награбовані мільйони.
Такі-то нинішні барони!
Ці не дадуть вже на Русі
хохлам стрибати у князі!

Що, Олександре, маєш втіху?
Ми теж радіємо потиху:
державу маєм, як-не-як
та ґендлярів тих, як собак.
12.01.2004 р.

ЛЮБОВ Т. ШЕВЧЕНКА

Хоч відчиняла доля двері
йому й до наймички Ликері,
і до князівни у альков,
Тарас там щастя не знайшов.
Його зігріла, наче сина,
любов довічна – Україна.
1978 р.

СХОДЖЕННЯ НА ТАРАСОВУ ГОРУ
Поема

Три сотні із гаком сходинок
до серця до кобзаревого.
Ми кожний по-своєму сходимо
до нього попід деревами.
Як ріки вливаються в море,
так і людські потоки
течуть на Тарасову гору,
немов школярі на уроки.

Я чую – бурчить хтось : «Треба
сюди вже фунікулера!
Видряпуйся пішки до неба –
взяла б те начальство холера!»
А бабця, як східець, скрипуча
із вузликом за плечима
повзе, наче равлик, на кручу,
цілуючи всіх очима.

А нащо мені машина,

яку тут зладнають люди?
Мене підіймає пружина –
одне запитання: «Чи бути?»
Зійшов, та заклякли ноги,
і землю цілують коліна.
«Учителю, я із дороги,
якою блукає Вкраїна!
Прийшов я з донецького степу
напитися снаги твоєї,
щоб думка злітала в небо,
а не повзла змією.
Стомився я вже від облуди,
я мучусь: «Нам буть, чи не бути?»

На камінь могильний дивлюся –
аж тут біля мене поруч,
зітхнувши, уклякла бабуся,
що з вузликом йшла на гору.
Схилилась стара у поклоні
і на гранітне озерце
поклала червоні-червоні
два яблука, як два серця.
«Одна я осталась
у білому світі,
рідня перемерла,
роз'їхались діти.
Одне у Донбасі
друге на Кавказі,
а третє могилу
знайшло у Сибіру.
З усьої родини

остався «Кобзар» лиш –
моєї хатини
єдиний товариш.
З ним лихо – не лихо,
з ним ясно в негоду.
Гортаю не книгу,
а долю народу.
Мені вже не довго
в цім світі тулитись.
Прийшла я, Тарасе,
тобі помолитись!»

*** * ***

Ой, летів чорний крук над Дніпром
понад кручами понад крутими,
покружляв він широким крилом
та й присів на поетовім тім'ї.
Клюнув двічі в гранітне чоло,
подивився в очниці суворо,
ще такого із ним не було:
помилився старезний ворон.

А колись він клював козаків
і татарами пасся охоче,
гайдамаків також не жалів,
ще з живих випиваючи очі.
За веселе і довге життя
слухав сурми він, слухав бандури.
Видирав він чуби, як сміття,
у стрільців отамана Петлюри.

А який був розкішний рік
двадцять… тридцять… кар-кар!..
тридцять третій!
На землі цій плодючій повік
крук ніколи не був на дієті.
Та ідуть усе важчі роки,
над Дніпром усе менше поживи.
І подавсь чорний крук вздовж ріки,
золоті оглядаючи ниви.

*** * ***

А над горами чи з неба,
з гучномовця, може,
до Дніпра гуло і степу
горде і тривожне:
«Як понесе з України
у синєє море
кров ворожу… отоді я
і лани, і гори –
все покину і полину
до самого Бога
молитися… а до того
я не знаю Бога.».

І мені здалося, ніби
вже летіти ладен
наш Тарас туди, де німби,
де куриться ладан.
Чуєш, батьку, кажуть люди,
що немає Бога!
Чи із ним, а чи без нього –

а земля убога.
Не іди молитись: рано!
Каятись заставлять!
За твої пекучі рани
тебе ж і ославлять.
І ярлик дадуть на груди,
що ти – від вовчиці,
і радітимуть іуди
із тавром на пиці.
Нам рідніший ти похмурий
навіть серед раю –
гнівом рушиш хитрі мури
від краю до краю!

*** * ***

У всіх є своя Палестина –
твердиня народного духу.
Ніяка лиха година
не спинить до неї руху.

Йдемо ми, йдемо ми, сіроми,
по сходах-століттях угору.
Що винні ми світу старому?
Чому в нас так мало мажору?

Невже в нас найменші ріки?
Тополі хіба не статурні?
Хіба ми – найгірші каліки?
Невже ми – найбільші дурні?

У всіх є своя Палестина,

не завжди помітна на карті.
У нас це могила, властиво,
з поетом-дозорцем на варті.

*** * ***

Якщо Україна – яхта,
то круча з Тарасом – вітрило.
Віками в болоті стояти
набридло нам, ой, набридло!
А вітер повіює з лугу –
із краю козацької волі,
в очах розганяє тугу
і гне аж додолу тополі.
А вітер роздмухує душі
і тисне на горде вітрило –
і світ скам'янілий рушив,
гойднувши зелені схили,
потягши усе за собою –
і гору з людською юрбою,
Дніпро, і степи, і долини,
гігантські міста і країни.

У ширші і ширші кола
рух втягує все довкола:
і Землю в блакитнім халатику,
і нашу Чумацьку галактику,
і ближні сузір'я-черешні,
і хмурі світи нетутешні –
усю неосяжну безмежність
пітьми і палаючих твердей,
усе таємниче й відверте,

живе, неживе й проміжне,
щасливе, нещасне і грішне.

Пливло все, ставало дибки,
то зойкало голосом скрипки,
то громом стогнало від болю,
тікало із тюрем на волю,
в спіраль завивалося гадом,
ставало рабом чи катом
і билося атом об атом –
безмежно далеко і рядом.

І я, стоячи під гранітом,
до генів пройнявся цим світом,
пройнявся і духом, і тілом –
аж кров у мені гуділа
і думка пульсуюча билась,
що в мене душа оновилась
і після очищення-гарту
готова ставати на варту.

****

Спускався з гори я надвечір,
коли пурпуровий Ярило
сідав на поетові плечі,
на дужі гранітні крила.
Сталеві лелеки на ГЕС-і
трудились у водах дніпрових.
Синіли і небо, і плесо,
і дальні туманні діброви.
І думка в мені ясніла,

що скоро тут буде море,
Дніпром накопичена сила
в людей переллється скоро.
Спускався я в думу закутий,
вирішував вічне питання,
і раптом натруджене «б у т и!»
з ріки донеслось, як вітання.
07.09.1967 р.

ВИШНЕВИЙ АРОМАТ

1
Читаю стародавнього поета,
японського до того ж, а мені,
він видається ближчим за мільйони
моїх сучасників.
Всесильний Божий дар!

2
Японіє, поезія твоя
мені сія,
як зорі вріднім краї!

3
Землі японської поети,
ви – кореневий дух її,
і тим прекрасні!

4
Свій місяць – в Ісси*,

і свій – у Басьо*,
а сяють в обох по-японськи!

5
В цей час не тільки в нас,
і в Японії вишні цвітуть –
на весь світ аромат!
03.01. 2004 р.

**** Великі поети, які жили у різних століттях.***

СОНЕТНИЙ РОМАН

«Прийшли мені на горе і на страх
Любові дві в супутниці щоденні.
Юнак блакитноокий – добрий геній,
І жінка – демон з мороком в очах».
Вільям Шекспір. Сонет 144. Переклав Д. Паламарчук.

Моя скромненька ліра
спіткнулась об Шекспіра.
Його відомі драми –
такі вельможні дами –
не зважуся ніяк
подать любові знак.

А ось його сонети –
то золоті браслети.
Він щедрою рукою
гірляндою дзвінкою
обвив-озолотив

одну із гарних дів.

Хоч перед цим якийсь юнак
точив і пестив, мов хробак,
поета душу. Цю загадку
я відкладу, мабуть, в шухлядку,
а разом з нею – і розгадку,
та повернусь до *міс,*
яку Шекспір возніс.

Гай-гай! В гріхах ця жінка,
як в іграшках ялинка.
Красуню жалко аж –
несе такий вантаж!
Та й красень – друг поета –
не схожий на аскета.
В коханні до обох,
ох, і зазнав тривог
такий двоїстий Віллі!

Але сонети милі
і майже зрозумілі!
15.01. 2004 р.

СЕРГІЙ ЄСЕНІН

Над цілою Росією
він золото розсіює,
над селами печальними,
над птахами прощальними,

над світлими березами,
як сам він, нетверезими,
як сам він, теж у золоті
у місяця на сповіді.

За славою Єсеніна
ганялась тінь від Леніна –
з червоними колонами,
із табірними зонами,
із лавами поетів
з торбинами куплетів.
Але словесне золото
дзвенить не перемолото,
дзвенить і дрібно сіється,
в моїй душі ***росіється!***
11.11. 2003 р.

P.S.
Я згадую єсенінські
приокські береги,
де я у білій тенісці
колись топтав луги,
де солов'ї замріяні
співали про Сергієві
золоточубі дні
на красному коні.
Рязанською долиною
я йшов, як Україною!
18.12. 2007 р.

ЛЕВ

Природа – королева
родила справді лева:
і витримка сталева,
і творчість кришталева,
і слава прижиттєва –
і все в Толстого Лева.

А він, великий духом,
дружив з мужицьким плугом
і – справа не проста –
оспорював Христа,
а за своє завзяття
довічне мав прокляття
від сонного Синоду.
Але не від народу!

В одному граф був слаб:
любив селянок-баб,
старий, сивобородий
родзинку він знаходив
не в лощених дівицях,
а в гарних молодицях,
і ще за днів юнацьких
любив дівчат козацьких
і до одної з них
він сватавсь, як жених,
не сам, щоправда – ой! –
а тінь його – герой.
І не таїв письменник,

нотуючи в щоденник,
своїх любовних справ,
все-все зафіксував.

Збіднив би я Толстого,
не висвітливши в нього
оцей життєвий бік:
і геній - чоловік!
Завжди всього з горою
дає Творець герою.
Можливо, Він не прав,
що одному все дав,
та в діаманта – глянь! –
сіяє кожна грань!
17.11. 2003 р.

P.S.
У теплі дні весняні
я по Ясній Поляні
ходив-яснів колись.
Серед дерев на схилі
простій-простій могилі
я низько поклонивсь,
подумавши про те,
що вічне є просте.
18.12. 2007 р.

НА СМЕРТЬ ПОЕТА
«Кто там шагает правой?»
«Ваше слово, товарищ маузер».

Володимир Маяковський.

У непогодину похмуру,
коли творився комунізм,
коли убили вже Петлюру,
коли не сам в петлю поліз
Сергій Єсенін, і Котовський
не сам у пекло одійшов –
немов осліплий Маяковський
горлав з арени: *«ХОРОШО!»*

Шептались в ложах: «Він великий!»
Кагал гудів: «Це наш Гомер!».
Мовчав лиш Сталін темноликий,
немов ревнивий режисер,
мовчав і дим крізь вуса дмухав,
а що на думці – знала рать.
Поет для влади – просто муха,
убити легше, ніж впіймать.
Над ним готуючи розправу,
згадають все - гріхи і славу,
яка не влазила в оправу,
згадають ще й оте: *«Москаль,*
на Украину зубы не скаль!».

Та тільки вже не москалі
бенкетували у Кремлі –
прийшли нові конкістадори,
нові марксистські людомори…

Лиш крок убік ступив поет –
«в руке не дрогнул пистолет»*.
13.02. 2008 р.

**** Рядок із вірша Юрія Лермонтова.***

ІЗ БАЙРОНОМ

Я лорда Байрона читав,
я з ним романтику шукав.
Ми обходили пів-Європи,
в арабських землях били стопи,
у лавах грецьких партизан
ми гнали турків із Балкан
і на піратському фрегаті
долали бурі біснуваті.
Де не були, кругом – не рай,
гукав мене мій рідний край.
Простився з лордом я чемненько
та й повернувся до Шевченка
ділитись горем і добром
та гріти душу над Дніпром.
03.01. 2004 р.

ДО ПОЕТИЧНОЇ БРАТІЇ

Поети-браття, пасинки епохи,
у нас душа болить за отчий край!
А що ми вдієм, бідні скоморохи?

Така в нас доля: словом розважай!

Горлай, блазнюй на ринку, щоб почули,
щоб натовп знав, що правда все ще є,
що в когось ще не спить сумління чуле…
Постогнує ночами і моє.

Ми марили всесвітнім землетрусом,
і він струснув Карпати і Кавказ.
Із нас не кожний вигранився Стусом,
хоч в кожному відлунює Тарас.

Як рано відштормили всі майдани!
Як полиняли в душах прапори!
За булаву гризуться отамани –
не добереш: святі чи шулери.

Спливуть літа, спливуть царі-горохи
і наш народ розквітне між людьми,
і змінять нас молодші скоморохи,
хоч будуть теж печалитись, як ми.

Поет завжди і скрізь несвоєчасний,
карається, бунтує і згаса.
А світ живе потворний і прекрасний,
прекрасний, як поетова сльоза.
9.12.2001 р.

ДО РОКОВИН ПЕРЕПОХОВАННЯ

«Народе мій, до тебе я ще верну». Василь Стус.

Ми розминулися зі Стусом,
в Донецьку стрівшись молоді.
Я ще роками тліти мусив
у провінційній духоті.

І звідки бралися таланти,
коли довкола дим і шлак?
У ріднім краї емігранти –
ми все ж виходили на шлях.

Я оглядався невідв'язно
на бідну матір, бідний двір,
я оглядавсь на батька-в'язня,
що вже угноював Сибір.

А Стус пішов безкомпромісно,
кивнувши друзям і рідні.
Услід дивилася Вітчизна,
як танув він удалині.

Тепер гурти лауреатів
толочать грішний наш Парнас,
хоч з них малюй іконостас,
та я вклонюся тільки даті,
коли Василь вертав до нас.

… Людська ріка в мороз пливтиме,
пливтимуть три сумні труни,
а в них – суворі побратими

із віковічної війни.

Ніяким греблям не спинити
ріки тієї владну путь:
на Україні наші діти
ще в еміграції живуть.
29.10. 2005 р.

ДУХОВНИЙ ДРУГ

Пам'яті Андрія Хименка, автора трилогії про Івана Сірка.

І сад родив у нього рясно,
і не один водився друг,
і жнив діждав, та сили згасли –
і відлетів козацький дух.
О, скільки літ той дух гасили
тюремні мури там і тут,
а Бог живив джерельні сили,
живив його писемний труд.
Ще тільки засвіти свободи
над рідним краєм зайнялись,
ще не розбіглися забороди,
що з нього кров пили колись,
а він пішов у землю-неньку,
щоб слухать трави степові,
щоб розказати Симоненку
про все, про що мовчать живі.

А я пригадую розмови,
мені дорожчі всіх скарбниць,

коли злітали в нього брови
над карим полум'ям зіниць.
На крилах духу теж злітав я –
донецький хлопець-відчайдух.
Пішов, укрився різнотрав'ям
духовний вчитель мій і друг.
Такого друга не здобути
нічим у світі – це судьба!
Такої дружби не забути,
хіба що смерть мене зруба.

Вночі прислухаюся часом
і вчую попри далечінь,
як над могилою в Черкасах
копитом б'є самотній кінь.
1996 р.

ВАСИЛЕВІ СИМОНЕНКУ

Слава безтямному щастю!
Слава великому болю!
Розуме, серця не застуй –
хай забунтується вволю!

Серце ще здатне сміятись,
падати в трепетні руки,
здатне на більшу радість,
здатне на більші муки.

Скільки на світі блакиті!

Скільки пекельної туги!
Я помираю щомиті –
і воскресаю вдруге.

Крають нічні блискавиці
чорну безодню неба.
Друзі мої, подивіться,
як спалахати треба!

Серце ще здатне сміятись,
падати в трепетні руки.
Пий до кінця свою радість!
Пий до кінця свої муки!
11.11. 1970 р.

НЕУКЛІННА

Ліні Костенко

1

Мов крізь асфальт – трава, мов крізь бетон – бамбук,
пробився голос Ваш через вертепи мук.

Орли перевелись, общипані як слід,
і тільки Ви крилом прикрили рідний світ.

Прокляв би я добу – цей атомний шабаш,
якби не прозвучав живучий голос Ваш!
17.10.1980 р.

2

І серед безлічі чеснот,
які цінує наш народ,
один недолік має Ліна:
вдалася дуже неуклінна.
Стояла горда і пряма,
коли світила їй тюрма,
і при теперішній сваволі
вона стоїть, як меч тополі.
Ану зігніть її! Ага –
електровольтова дуга!
Така постава, як у Ліни,
я знаю, буде в України!
02.11.2003 р.

3
Якщо уже про Ліну йдеться,
вона для мене – як фортеця:
її не візьме влада згубна,
бо і для друзів неприступна.
Тому-то я не йду на приступ,
бо знаю щ о це – дружній підступ.
В мені також сидить фортеця,
яка самотністю зоветься.
14.01.2005 р.

ДО ГРИГОРА ТЮТЮННИКА

Колосково високий Григоре,
хто без тебе нам поле виоре –

та так глибоко, та так широко?
Степ сумує без слова щирого.

Пролітатимуть гуси із вирію,
твоє поле крильми переміряють,
три зозулі в гаю куватимуть,
звідусіль тебе виглядатимуть.

А тебе уже в землю закопано,
ти обнявся із нею закохано.
Шепотить вона стиглим колосом,
ніби голосом.
07.11.2003 р.

СТЕПОВИЙ КУРГАН

Полеміка з критиком

Здаля помітно Гончара,
серед рівнини він – гора.
Хоч вищих гір немало десь,
а ближчий нам таки Олесь.
Над нашим бідним ланом
піднявся він курганом,
сивіє у полях,
указуючи шлях.

Якщо цього вам мало,
беріть перо, як рало,
і геніальним текстом
ставайте Еверестом!

Тоді вся Україна
вам буде по коліна!
16.11.2003 р.

СЛАВНА СТАНЦІЯ

І знову рожевий світанок
зустрів я в вагоннім вікні,
і знов черговий полустанок
бажає удачі мені.

Яка там, братове, удача?!
Живу – і тому я вже рад!
Чекає під Києвом дача,
вдягнувши зелений наряд.

Давно мені шлях не чужинський:
діброви, котеджі, поля,
але полустанок Чубинський
щоразу думки звеселя.

Хоч людно і гамірно знову,
торговці вагоном снують,
я чую, як пісню Павлову
сталеві колеса гудуть.

І враз краєвид український
здається милішим стократ.
- Чубинський! Чубинський! Чубинський! –
вагони повторюють вряд.

Оце і найбільша удача
сьогодні, і завтра, й завжди.
Спасибі, самотнице-дачо!
Спасибі і вам, поїзди!
15.05. 2005 р.

ДО ІВАНА ДЗЮБИ

Є лицарі з відкритими забралами,
що бій ведуть не за глухими брамами.
Їх одиниці, проти них – орда,
над ними вічно матінка рида.

А ти, земляче, теж підняв забрало,
щоб у Вітчизни душу не забрали,
і кличеш, кличеш приспаний наш рід,
бо вже благословляється на світ.

Чому ж довкола тихо так і голо?
Час і мені підняти забороло!
1968 р.

ПРАВЕДНИЙ ГРІШНИК
Пам'яті Тараса Мельничука

Я пам'ятаю зустрічі хмільні,
коли печаль тонула у вині,
а в серці пломенів козацький дух

і страх тікав у вікна, як недуг.

Найперше я в Москві його зустрів,
коли Тарас вертався з таборів,
востаннє чаркували в Ірпені,
коли він почувався на коні.

Поет картав розпусницю-добу,
а так любив веселу боротьбу!
Мабуть, вмирав - а в сивій бороді
ховалися смішинки молоді.
Згасають так блаженні і святі…
якщо таке можливе у житті,
щоб так із чаркою любилися святі!
04.11. 2003 р.

ТУТ ЖИВ ПОЕТ

Згадуючи Володимира Затуливітра

В нас на Сирці* кругом старці
і в цім кінці, і в тім кінці,
хоча насправді всі жильці
у нас тепер напівстарці.

Тут жив поет Затуливітер,
глибокодумний як пресвітер,
що будував свій рай із літер,
помер він десь на хутірці,
не в змозі зводити кінці.
Такі-то справи на Сирці.

А ще у нас ведуть метро –
гасай з Дубків аж за Дніпро!
Воно воістину не кепсько
прогуркотіти під Печерським,
бо як-не-як це наш Олімп,
На жаль, оглух він і осліп,
давно забув про чесний хліб.

А ще задумали євреї
у нас у Бабинім Яру
побудувати не к добру
культурний центр, як на Бродвеї.
Знайшли, бач, місце для розваг,
забувши честь і Божий страх,
що тут і наших предків прах!
І скоро будуть бізнесмени
тут танцювали, як бушмени,
на кісточках святих Олени,
Теліги, звісно. Що це? Сказ?
Це так героїв люблять в нас,
це так поетів гублять в нас
у нашій нібито столиці,
де в центрі виросли крамниці,
як фараонові гробниці,
де мчать розкішні колісниці,
а в них сидять вельможні птиці
а тавром грабіжника на пиці.
Жирує погань у столиці..

А в нас тихіше на Сирці.

І тут в Яру, й на Берковці**
лежать смирнесенько мерці
і окацаплені жильці
снують безживні, як ченці –
ходячі ті ж таки мерці.
Ось тільки вид псують старці
не смітниках, як горобці,
та зник з очей Затуливітер,
бо час об нього ноги витер,
самотню душу з нього видер,
а ще в лице хурделить вітер
рої смертельно білих літер…
15.02.2003 р.
***Сирець – історичний район Києва.**
****Берковець – міське кладовище.**

ШАЛЕНСТВО
«Вскрыла вены: неостановимо,
невосстановимо хлещет жизнь.
Подставляйте миски и тарелки!» Марина Цвєтаєва.

Гордячку, істеричку,
з чужого саду птичку,
роками вже віддалену,
подіями завалену –
чого ми знов читаємо,
чого ми знов світаємо,
читаючи Цвєтаєву?

Пташа з гнізда Волошина –

грайлива, заворожена,
з пожадливими генами,
із голубими венами,
готовими до леза –
шалена Поетеса!
(Без крові – не життя,
все інше – то гниття).
Вона – вся Пастернакова,
вся Рількова, Булгакова,
на Пушкіна голодна,
з Єсеніним холодна…

Чого її душа
для мене не чужа?
За неповторний стиль?
Чуттєву заметіль?
За біль, мабуть, за біль.
І за натхнення Боже –
без нього все негоже!
19.12. 2007 р.

СУХЕ ЗНАЙОМСТВО

Р.М. Рільке. «Поезії». Переклав Микола Бажан.

Чув уже я стільки:
«Рільке! Рільке!! Рільке!!!»
Аж незручно стало,
що знайомий мало.

Якось на аркан

взяв мене Бажан,
щоб повчився трохи
в світоча епохи.
Не одну недільку
брався я за Рільку,
брався неборак
я і так, і сяк.
Та було читання
гірше нудьгування,
наче біс заніс
у засохлий ліс,
де блука естет,
схожий на скелет.

Може, це естетство –
теж якесь мистецтво.
Але звідки слава?
Незбагненна справа!
Чи не той аркан
сплів для нас Бажан?
Може, до аркана
треба ще й нагана?
05.01. 2004 р.

ВЕСЕЛИЙ ПРОРОК

Тріщали – рушилися царства,
лилася кров, не тихнув гам,
але, зневаживши митарства,
жив не сумуючи Хайям.

Він над усе любив науки,
свою Зухру*, свої пісні,
а ще любив похмілля муки
гасити вранці в чайхані.
Хоч і мечеть була під боком,
він вірив тільки в свій калам.**
І життєрадісним пророком,
як в небі зірка одинока,
через віки моргає нам.
1967 р.
**** Зухра – ім'я дружини поета.***
***** Калам – перо***

ПРО САМОЗРЕЧЕННЯ

Після читання «Саду Божественних пісень» Григорія Сковороди.

1
Що обрати: чи пісню, чи жінку?
Повагавшись, в дорогу беру
невибагливу флейту-сопілку
і пісенну свою журу.
Добре б мати й попутницю жінку,
і дитятко за руку вести.
та забуду тоді про сопілку,
в сад пісенний зламаю мости.
Знаю, знаю, якої мороки
завдадуть мені власні пісні:
проминуть молоді мої роки,
а крім флейти, не буде рідні.

1968 р.

2

Якби женився ти, Григорію,
не так би вдарився в теорію,
любив би, мучився, ревнував,
роки, можливо б, змарнував,
та сад зростив би не біблійний,
а свій земний, любовно-рвійний!

Завжди отак: коли б, коли б!
Ми з темних виросли колиб
і так тягнулися до Бога,
що вже проста людська дорога
здавалась блудом і гріхом,
як чорт на чортові верхом.

О мудрий Сковородо Грицю,
в раю хоч здибай молодицю,
або з кількох зніми спідницю!
І скинь нам з неба в зорепад
своїх пісень *гріховний* сад,
бо там солодший виноград.
І недарма з такого саду
все людство вийшло на естраду!
04.11. 2003 р.

ДОРОГОЦІННА КНИГА

Я вже про Біблію писав,

що так люблю в ній чудеса.
Які високі там ідеї!
Які побожні там євреї!
Як полюбив їх їхній бог
Єгова, він же Саваоф!
Не знаю, користі чи лиха
дала нам більше давня книга,
але євреям Заповіт
поміг купити цілий світ.
22.11. 2003 р.

ВІТАННЯ З ШОЛОМ – АЛЕЙХЕМОМ

Шалом алейхем **тобі, Алейхем!**
Читав, читав я тебе колись.
Тягнув ти звичну єврейську шлейку,
на українців і не дивився.
Що ж, кожен бачить свої митарства.
Ти усміхався, а меч кував.
Я розумію: єврейство – каста,
але ж ту касту хтось годував.
Ми в ріднім краї були ізгої,
ще й під євреєм томився гой.
Але і в гоїв ростуть герої,
як у в євреїв є ти – герой!
05.11. 2003 р.

КУДИ ІТИ?

«Шли вы раньше в запорожцы,

а теперь в бандиты». Едуард Багрицький. «Дума про Опанаса».

Стривай, колишній одесите,
нам треба дещо прояснити!
Чого це ми в своїй країні
кудись іти завжди повинні:
то в запорожці, то в махновці,
то в гайдамаки, то в котовці,
то до Петлюри чи Бандери?
Вождів було в нас до холери!
Держави тільки не було.
Тримало в світі нас село,
а долю вказувало місто,
зв'язавши села, як намисто.
В містах же множились гурти
таких розумників, як ти.
У них – всі фабрики і банки,
у нас – робота лиш і п'янки.
Вони – міністри і чекісти,
а ми для них – рецидивісти.

Не краще стало і тепер,
коли впокоївсь СССР,
а чужорідний мародер
усіх до нитки нас обдер.
Скажи, колего одесите,
куди дорогу нам місити:
тікати десь за рубежі,
чи знов освячувать ножі?!
29.12. 2003 р.

ПРИДВОРНИЙ ПОЕТ

«Поэт в России больше, чем поэт».
«Я – придворный поэт проходного двора». Є.Євтушенко.

Любив тебе я, Євтушенку,
за українське наше «енко»,
за поетичний дефіцит,
гостріший за апендицит,
любив твою словесну гонку,
як недоступну всім «тушонку»,
яка будила апетит.

А ти аж сяяв на естраді,
немов фанфара на параді,
під схвальним поглядом ЦК,
бо грав ти роль більшовика,
і бригадира із заводу,
і сурмача всього народу,
і навіть часто за кордон
ти виривавсь, як чемпіон.

Любив і я тебе, любив,
та десь любов ту розгубив,
коли здали в Росії нерви,
коли з'явилися консерви,
коли мордатий СССР,
попивши крові з нас, помер.
Амінь! Туди йому й дорога!

І ти, Євгене, скис, їй-богу,

ти наче був давно-давно,
немов із Чапліним кіно.
Ще десь у Курську чи в Одесі
тебе ще, може, *чтут* у пресі.
Або у Києві Гордон,
немов усміхнений пітон,
тебе ось вивів на аркані
поблазнювати на екрані,
немов туземця з Сомалі.
Сумне, панове, *се ля ві*!*
Невже сумніше у Москві?
14.12. 2007 р.
**** Се ля ві (французьке) – таке життя.***

АНТЕЙ

Ну, що й казати, Вознесенський –
поет, звичайно, обновленський.
Як дер на грудях він сорочку!
Як по Москві котив він бочку!
Як дивувати вмів юрбу:
він бачив Сталіна в гробу,
тримав планету на горбу,
з Пастернаком ходив під ручку
і славу пестив, наче сучку,
водив її немов на злучку,
і так набравсь од неї бліх,
що й сам паскудив скрізь, де міг.
Нагидив навіть там естет,
де височіє наш поет

в столиці нашій посеред.
Ну, що й казати, зух вселенський –
Антей Антеїч Вознесенський!
11.11.2003 р.

УРОКИ ДЖЕКА ЛОНДОНА

З дитячих літ учив нас Джек
ходити до бібліотек,
щоб побувати у Клондайку
і поділити з другом пайку,
щоб всім смертям наперекір
не переміг в людині звір.

І в молодечі наші роки
нам Джек давав свої уроки:
і що таке писемний труд,
і духу злет, і слави зуд,
і як до смертної межі
веде поета злам душі.

Ми вже старі. Та й досі Джек
нас кличе до бібліотек!
18.11.2004 р.

ЯРОСЛАВУ ГУШЕКУ ПРИВІТ!

Моя тісна сімейка
взяла солдата Швейка
до себе на квартиру,
щоб переждав до миру
ту світову війну.
І почалося, ну!

Наш повний холодильник
став як в степу могильник,
розритий вже давно,
де знайдеш лиш одно:
якийсь уламок кістки
та черепок від миски.
Де шинка? Де сосиски?
Де хрін і пук редиски?
Де ділись сиру диски?
І пиво, і вино
теж зникли заодно.

У нашенській окрузі
знайшлись у Швейка друзі:
двірник для нього – брат,
а сторож – кум і сват.
І жодної пивнички,
як жодної спіднички,
він тут не обминав.
Ну, справжній сатана!

Ще був у Швейка нахил:
удень він спав, як ангел,
вночі гітару брав

і аж до ранку грав.
Під ті пісенні марші
тряслись сусіди наші,
впадаючи у транс.
Я вже мовчу про нас!
І теща, і дружина,
і наш малий хлопчина
навушники вдягли
і спали, як могли.
Усі ходили сонні
і схудлі, як чехоні,
а Швейк сіяв, як сонях,
із бриликом на скронях.
Аж тут війні капут!
Зітхнув у світі люд,
але найбільше тут,
де мешкав баламут.

І виряджала Швейка
вже не одна сімейка,
а цілий наш район
ніс Швейка у вагон.
Лили ми сльози щирі,
а він в тіснім мундирі
світився, як мідний таз,
і в гості кликав нас
проїхатись до Праги,
попити пива й браги.
Еге, далекий світ!
Послали ми услід
лиш Гашеку привіт,

щоб він з нагоди миру
взяв Швейка на квартиру.*

Примітка

Не знали ми тоді,
що в ті часи круті
наш Гашек був не вдома
(тепер це всім відомо),
а в лавах комуністів
Сибір від «білих» чистив.
І хоч куди забрів,
а Швейка все ж зустрів
у Празі, в рідному граді.
А ми тому всі раді!
13.11. 2003 р.

ПРО БЕНДЕРА І БАНДЕРУ

Зрослися на віки
сіамські близнюки,
не розпізнаєш їх,
де той Петров, де Ільф.
А в їхнього синка
вже фізія така,
що шахрая Остапа
впізнає кожна баба.

У нас тепер єси
бендерівські часи.

Я помилився, ой,
вжив наголос не той.
Бандера – дехто інший,
воістину не гірший,
Степан – то пан наш герой,
а не якийсь ковбой!
З Бандерою Степаном
народ наш став би паном.
А так – він знову раб
в обіймах чорних лап
гендлярського наброду,
що мутить нашу воду.

Ці бендери-корейки
на буржуазні рейки
звернули нашу путь,
вже скоро Україну,
забиту в домовину,
за безцінь продадуть.

Тому й ждемо Бандеру,
щоб зупинив аферу
страшнішу за холеру,
за каторжну галеру.
А Ільфу та Петрову
він дасть новий сюжет:
як навели ми знову
в країні марафет.
22.11.2003 р.

У С У М І Ж Н И Х М У З

ВЕЛИКИЙ СКАЛЬД*

Яка то втіха слухать Гріга!
На серці зразу тане крига.
Його мелодію варязьку
я завжди слухаю, мов казку
про вже забутий милий край:
приморські скелі, бідний гай,
у горах стежка і хатина,
куди вертаюсь я в сивинах,
вертаюсь в юність, як Пер Ґюнт.**

У чому річ?! Норвезький ґрунт –
а наче пагорби дніпрові,
де бродять привиди казкові,
де і Аскольд лежить в діброві,
між іншим. Висновок один:
нехай ти турок чи мордвин,
хай бозна-звідки ти чужинець,
чи, може, брат наш українець –
люби свій край, як Едвард Гріг –
і світ тобі впаде до ніг!
07.01. 2005 р.

Скальд – давньоскандинавський поет-співець.

***Пер Гюнт – головний герой музичної драми «Пер Гюнт».*

АНАТОЛІЮ ПАШКЕВИЧУ
(В день поховання)

Ось і пішов ти, Анатолію,
лишивши копію в труні.
Але твою пісенну колію
час не сховає в бур'яні.

Життя любили ми, колишні,
і твій любили хороспів
про смуток маминої вишні,
про гомін згорблених степів.

Колись єднали нас у колі
веселі келихи вина.
З чиєї це лихої волі
скликає вже сумна труна?

Вона подібна до футляра –
хай там лежав би контрабас,
чи твій баян, або гітара…
А ти – у кожному із нас.

Ми всі складем зомлілі крила,
питання лиш: коли і як.
В Черкасах ще одна могила
для мене світить, як маяк.
11.01. 2005 р.

РОЗДВОЄНА ДУША

Миколі Глущенку – художнику і розвіднику.

Яких ще благ?! Живеш в Парижі –
малюй-твори собі у тиші
та завойовуй Монпарнас –
столицю муз – всесвітній клас!

І як попався ти, Миколо,
в тісні обійми ГПУ*?
Ти з них не вирвешся ніколи –
і як ти вліз у темну гру?

Шпигун – поет, шпигун – художник –
не з казки вимисел – ява!
В неволі скурвився не кожний,
а ти ж то – вільна голова!

В тій голові не лиш картини
незримий цензор погубив,
в тій голові від України
лиш клаптик неба голубів.
Але сльозиночка блакиті,
і дух відлиги, й саду цвіт
теж оживляли нас у світі…
Привіт, художнику! Привіт!
07.01. 2005 р.

**ГПУ (скор.) – Государственное Политическое Управление – радянська карально-розвідувальна служба, резидентом якої у Парижі був М.Глущенко.*

БАЛАДА ПРО ДВІ СКРИПКИ

Володимирові Івасюку

Ой, зробив хлопчина та й дві красні скрипки,
поділив надвоє снів своїх красу:
що перша скрипка – біла лебідка,
а друга скрипка – вечірній сум.

Закохались в нього дві сестри весною,
одна – мов та нічка,
друга – наче день,
перша просила грати сумної,
друга бажала веселих пісень.

Одна сміялась, плакала друга.
Гей, поєдналась радість і туга!
Гей, поєдналась в очах дівчини,
мов у двох скрипках, ночі і днини!

А як розійшлися ті пісні луною,
він замовклі скрипки сестрам двом віддав –
кожна дівчина стала вербою,
легінь між ними явором став.

Залишив на світі дві чарівні скрипки,
залишив на світі снів своїх красу:

що перша скрипка – біла лебідка,
а друга скрипка – вечірній сум.

Там, де став явір понад плаями,
знову я чую відлуння пісень:
одна верба співає ночами,
друга верба співає удень.

Одна сміється, і плаче друга.
Гей, поєдналась радість і туга!
Гей, поєдналась в очах дівчини,
мов у двох скрипках, ночі і днини!
Червень 1971 р., Чернівці

БУКОВИНСЬКА ЗІРКА

Софії Ротару, співачці.

Дав Бог мені дар чи покару:
наспівую, що б не роблю.
Я скрипку люблю, а до пари
і голос Ротару люблю.
Молдавське дівча з Буковини
зі скрипкою в грудях зросло.
Як радував спів солов'їний
і Київ, і кожне село!

Яка тоді юна плеяда
із гір задзвеніла струмком!
Цвіла українська естрада

усміхненим Івасюком.
Та рано забула Софія
відлуння карпатських трембіт.
Манила, манила Росія
співачку до власних орбіт.

Не раз ті московські візити
дивився блукалець Марсюк.
Чим більше там сипались квіти,
тим рідше їх слав Івасюк.
Ех, що вже ставати на дибки!?
Все в'яне, щоб квітло нове.
Ще пісня моя про дві скрипки
в Софіїних грудях живе.
08.01. 2005 р.

КАРМЕН

1
Життя без музики – не все,
життя без музики не гарне.
Тому-то нам явився Бізе
і разом з ним влетіла Кармен.

Під перегуки кастаньєт,
під водоспад шовків на стегнах
в нас прокидається поет
з хаосу пристрастей буденних.

Але мистецтво – ще не все,

не всі ще наші забаганки.
Найкращу з них нам дав Бізе –
кохання вільної циганки!

2
Стривай! А як же Меріме*,
що перший розповів про Кармен?
О, в нього стале реноме –
ім'я і досі популярне!

А дружба двох французьких Муз
спаяла мелос так зі словом,
що всіх чарує цей союз!
Ми також, бачте, не злословим.
06.11. 2005 р.

Проспер Меріме – автор новели «Кармен», сюжет якої ліг в основу лібретто опери Жоржа Бізе.

ЯВИЩЕ ПАБЛО ПІКАССО

Я у малярстві дилетант,
але впізнаю діамант
серед художницького краму,
що світову здобув рекламу,
як нині славу звуть по праву.

Експерименти Пікассо,
звичайно, *оч-чень харасо!*
Одна лиш «Дівчинка на кулі»

покаже скептику дві дулі,
«Герніка» теж ажіотаж
вчинила, кажуть , аж-аж-аж!

Але облишмо компліменти!
Реклама створює легенди
і ті шалені дивіденди,
які художник вміло стриг.
Я не кажу, що він із тих,
що славу виліпив з інтриг.

А слава *що*? Вона природна,
коли не більша за полотна,
а у поетів – більша книг.
Чужі для неї маскаради.
Недаром Пабло без бравади
із олімпійських верхотур
помітив Катрю Білокур,
селянку нашу з Божим даром.
Недаром заздрив їй, недаром!
07.01. 2005 р.

ДОРОГОЦІННА УСМІШКА
(З приводу всесвітньої дискусії)

Про таємницю Монни Лізи
і я додам своє слівце:
за вухом в Лізи блішка лізе,
і Ліза думає про це.

Одначе не її вина,
що в полотна крута ціна,
за ним стоять такі мільйони –
нехай Господь від них боронить!

Тут, звісно, винен сам да-Вінчі,
що дивний стан душі увічнив.
06.01. 2005 р.

ВІДЛУННЯ ГРОМУ

Якби не Людвіг Ван Бетховен,
для мене світ не був би повен,
я не пізнав би всього огрому
людського духу – відлуння грому,
і не почув би за все життя
такої гами почуття.

Велична музика, велична,
мов не земна вже, а космічна!
Лиш геніальний відчайдух,
утративши навіки слух,
творить міг звуки дивовижні,
немов змагався зі Всевишнім!

І хоч тепер аж до зірок
молотять ритми *поп і рок,*
хоч примітивні голосочки
нявчать котами з теле-бочки
і підвиває їм, як пес,

обездуховлений прогрес –
мене щораз від цих страховин
рятує думка: є Бетховен!
06.01. 2005 р.

ФРАНСІСКО ГОЙЯ

(Роздуми над серією картин «Настрої»)

1

Не знаю я, чи Гойя – гой,
але в малярстві він герой!
З яких душевних темних сховищ
на світ виводив він страховищ –
таких недоумків-чинуш,
такий букет пропащих душ!?
Аж дивно, що його чорти
з чортами Гоголя – брати,
дарма що різні паспорти.

Та ось малює Гойя маху* -
і нечисть всю змітає махом,
іспанка сяє, як алмаз!
Ну що сказати? Ас є ас!
Я часом в гості кличу Гойю
і біля нього душу гою.
06.01.2005 р.
****Маха – вільна жінка.***

2. «НЕМАЄ ДОПОМОГИ»

Що з тобою зробили, істино?
Одягли у блазенський ковпак,
рогачем твоє горло затиснули,
щоб живого словечка не писнула
серед тічки людино-собак.

Відіснились тобі кастаньєти –
у мотузці затерпла рука.
Вже не буде крилатого лету:
хоч супутники є і ракети,
ти ж посаджена на віслюка.
Жде багаття в кінці дороги.
Звідки ждати тепер допомоги?
В обивателя совість німа.
Світ від шляху до сонця – тюрма.
Допомоги нема.
25.02.1968 р.

3. «ЗЛА НІЧ»

Холод. Темінь. І жодної зірки.
Лиш мантилья біліє у жінки,
лиш біліють підломлені ноги…
Хто захоче її убогу?
Тільки вітер, як жадібний бахур,
піднімає без сорому лахи
і штовхає на міст, як на плаху,
білу маху, роздягнену маху.

Де ж блукає загублена зірка
у небі
й досі?
І гукає із темряви жінка,
як лебідь: « Досить!»
26.02.1968 р.

4. «ПРАВДА ПОМЕРЛА»

Правда померла… Амінь!
Нечисть зійшлася ховати.
Хрест заяложений кинь!
Нумо, берись до лопати!
Правда померла – не сон.
Тішся, святенницьких сонм!
Смійтеся, хтиві монахи,
над променистим прахом!
Свято вгодованих туш.
Свято словесного блуду.
Так загортайте чимдуж
совість, недолюдки-люди!
Вже й закопали? То чом же
труситесь, наче старці?
Слізно жалкуєте, може?
Тільки на це не схоже.
Б'ють з-під землі промінці,
промені правди… Овва!
Правда не вмерла – жива!
09.03.1968 р.

АНДРІЇВСЬКА ЦЕРКВА

Я не з церковних менестрелів
і не співець хрестів-розп’ять,
та церкві, створеній Растреллі,
я сходи ладен цілувать!

Тоді ще рухалися возом,
авто не знали і ракет –
злетіло чудо над узвозом
до невідкритих ще планет!

І недарма сюди, як в Мекку,
йдуть малярі з усіх округ.
Іду і я в мороз і спеку,
щоразу знявши капелюх.
08.01.2005 р.

НАРОДНИЙ ШЕДЕВР

Земля шедеврами багата,
і їх у світі множить люд,
та українська біла хата
найкраща всіх земних споруд.
Все до ладу в ній, все до речі:
світлиця, сіни, кожна річ.
Була раніше для малечі,
як рідна ненька, тепла піч.

А біля хати – хлів, комори
і свій колодязь-журавель.
Всі війни, всі голодомори
наш рід не вибили з осель.
Москаль і лях, монгол і турок
ломились в хату, як бики,
але тримав її підмурок,
бо закладався на віки.

Ні, не забув я про землянки,
про удовині курені
і про криївки – про повстанки
згадать не соромно мені.
Я не ганьблю чужі фортеці
у їх погорді кам'яній,
та біла хата в мене в серці,
і сам я серцем б'юся в ній!
14.01.2005 р.

МЕЛОДІЇ ДУШІ

Я знаю романси циганські
і грецькі пісні награю,
та наспіви наші купальські
я слухаю, наче в раю.
«Ой, на морі хвиля, при долині роса,
стороною дощик іде…»

Ціную я звуки болгарські,
люблю італійський спів,

а ось мені думи кобзарські –
як вольная воля степів!
«Ой, Морозе, Морозенку, ти славний козаче,
за тобою, Морозенку, вся Вкраїна плаче…»

Як час помирати настане –
немає розради на те –
хотів би я чути востаннє,
як *дощ стороною іде.*
25.10. 2006 р.

ЛІСОВА ДРАМА
(На зразок байки)

Гуляв я лісом – глядь, реклама
скликає всіх: «Сьогодні драма,
весела драма про кохання!
Місця захоплюйте заранння!»
Я довго думати не став,
бо небайдужий до вистав.
Знайшов театр, що на поляні,
а дуб над нею, наче тент.
Вовки, уже помітно п'яні,
атакували бар-буфет,
Зайці під ручку сновигали,
Куниці хутра виставляли,
читав програму дід Цапок,
табун Гусей прибув зі ставу…
І ось покликав на виставу
усіх дзвінок –

і зал замовк.

Ведмідь «грав» парубка Івана,
а юну дівчину Оксану –
Лисиця вже не молода,
і хоч Руда
наклала гриму із півпуда,
на сталось чуда,
бо вся любовна суєта
була знайома і проста:
В і н полюбив її за хвіст,
В о н а ж його за силу й зріст.
Суперник Лев, стара Тигриця
і кілька ще дрібних осіб
теж метушились, як годиться,
цим заробляючи на хліб.

А на гальорці спали Сови,
жували в затінку Корови,
старий Вовчисько напідпитку
Вівцю пощипував, сусідку,
а провінційні дві Сороки
перемовлялись на всі боки,
аж нервував сліпенький Кріт,
який черкне в газету звіт –
статтю похвальну про виставу…

Щоб не вловити часом ґаву,
я, позіхаючи тихцем
і задимивши тютюнцем,
з театру вийшов до перерви.

Ех, нерви, нерви!
Не так ті нерви, як вгорі
дзижчати стали комарі,
та вже й засидівся на пні –
пройтись корисніше мені.

Вернувся в місто – глядь, реклама
гукає теж: «Сьогодні драма!
Весела драма про любов!»
Еге, до драм я охолов!
1980 р., Черкаси

ТЕЛЕШОУ

Після вечері знову на десерт
московська зірка нам дає концерт.
І сміх, і гріх! Мавписте це опудало
давно ґешефт з мистецтвом переплутало,
забуло, що буває добрий тон,
що одяг – це не тільки балахон,
що спів – не лиш хрипіння в мікрофон,
що пугало, придатне для городу,
смішне для нас, співучого народу.

Дивує лиш, ну як такий товар
щодня збуває нам теле-гендляр?!
01.01.2004 р.

Б І Л Я У К Р А Ї Н С Ь К О Г О П А Р Н А С У

Шаржі, епіграми, гуморески, пародії

ДО КОЛЕГ

Ну, досить співать про агонію,
сумні українські співці!
Іде за безвладдям гармонія –
вже видно її промінці.

Не треба дивитися скоса
на волю, мовляв, не рідня.
Чи жаль вам радянського проса,
що вам підсипали щодня?

Можливо, московська казарма
теплішою дещо була.
Співали ми в ній не задарма
на грані добра і зла.

Так, важко тягти з-під руїни
скалічені душі, брати.
Ми вічність ішли до Вкраїни,
і треба ще трохи пройти!
1998 р.

ПАЛЕО – ЛІТ

Інститут літератури
в нас не знають тільки кури:
тут складали темники
славні академіки
Шамотинський, Дзеверінський,
Дзяволинський і Джулинський –
лиш на …ський був цілий кіш
(зараз, кажуть, навіть більш!),
хоч науки в них – на гріш.
Ну, цькували, правда, Ліну,
Стуса вигнали коліном,
і синці від тих колін
рахував не тільки він.

А що вчених докторів
паслось тут, як тих корів –
і безрогі, і рогаті –
помагали рідній владі,
а точніш, КПРС,
підправляти літпроцес
і по змучених поетах
так топтались у газетах,
в дисертаціях, в памфлетах –
тільки Бог один простить
паперову їхню гидь!
Ну, а вчених кандидатів
тут тримали за солдатів –
і рішучих, і дрімучих,
а частіше – просто злючих,

бо ЦК лиш крикне: «Фас!» -
кожний кидається враз
покусати вас чи нас,
як навчили з давнини
їх пейсаті стебуни,
різні санови, шамоти –
стільки всякої сволоти!
Ех,мене попутав біс –
у таке багно заліз!

Правда, в храм літератури
йшли не тільки дурні й дури –
потрапляв і чесний люд,
тільки був то марний труд,
бо в самій літературі
все тонуло у халтурі.
Хто під оком КДБ
щось правдиве нашкребе?
Всіх тримали на аркані
ці опричники погані
(Дзюба був зірвався раз –
та покаявся і згас).
Книг, томів – китайські мури!
Інститут макулатури.

P.S.
Кажуть, він змінився, як світ,
за останні …надцять літ –
що новим тут духом дишуть,
і не те сьогодні пишуть,
і вражин колишніх кришать…

Що ж, довідатися слід,
чим же дише н е о – л і т!
31.12. 2007 р.

УВІНЧАНИЙ
«Будем домолочувать,
ворога докінчувать,
за проводом Партії
всі гайки загвинчувать» (1934 рік).
Павло Тичина, кавалер 5 орденів Леніна.

Хто посмів би без причини
кепкувати із Тичини?
Не один пекельний рік
визрівав цей чоловік,
а вже визрів більшовик,
не простий, а штурмовик.

За свої блазенські трелі –
огого! – носив портфелі,
славив хижий зброд,
що морив народ.

«Арфами, арфами!»
(Трупи возять гарбами…)
«Золотими струнами!»
(Хати стали трунами.
Витоптаний гуннами
цвіт землі лежить…)

«Будем, будем бить!»

Кажуть, він зламався
з горя за народ –
це не розгинався
він од нагород.
І не треба гратись
в жмурки стільки літ:
добра була зав'язь –
та отруйний плід!
15.12. 2003 р.

ПАПЕРОВИЙ ЗМІЙ

«Мені й у соціалізмі добре».
Олександр Корнійчук, кавалер 5 орденів Леніна,
лауреат 5 Сталінських (державних) премій і т. д.

В казармі більшовицької доби
з'являлись і уславлені раби,
охочі до мистецтва і наук,
і серед них аж сяяв Корнійчук.

Він, звісно, був митець не безталанний,
але до влади надто вже захланний.
А владний раб – частіше шкуродер,
як наглядач з невільницьких галер.
Казенний пафос п'єс Корнійчука
був схожий на свистіння канчука
над головами зігнутих рабів –
словесний блуд людьми їх не робив.

Обласканий і славою, і владою,
нам Корнійчук ще багатьох нагадує:
вони за вітром теж тримали ніс,
і вітер їх від нас поніс, поніс…
Так падає з висот дитячий змій,
коли втрачає силу вітровій.
15.02. 2008 р.

КОНКОРДИСТ*

«Українську історію не можна читати без брому».
Володимир Винниченко – автор роману «Слово за тобою, Сталіне!»

Хоч далеко-далеченько
жив вигнанцем Винниченко,
нам ясніє крізь туман
не один його роман.
Все ж адюльтер з Карлом Марксом
обернувсь для нього фарсом,
бо патлатий комуніст
все водив його за ніс –
бідний, бідний романіст!

То він кланявся Петлюрі,
то червоній диктатурі,
він і Сталіна повчав,
щоб репресії кінчав,
й Лейбу Троцького, мабуть,
навертав на вірну путь.

Що тут скажеш? Без мікстури
не збагнеш ці шури-мури.
І не віриться, що бром
зніме враз такий синдром.
А тому, крім ложки брому,
ще я раджу склянку рому.
Може, так живив свій хист
і великий конкордист.
05.11. 2005 р.

Конкордизм – політика угодовства між непримиренними силами.

ПРО КНИЖКУ М. БАЖАНА «ДОРОБОК»

Якщо уб'ють десь читача
не з допомогою бича,
ножа чи пістолета,
а книгою поета –
виніть у тому Бажана
лише наполовину:
допомагав сам Сатана
зліпить таку цеглину!
01.05. 1980 р.

ВИКРУТАСИ

«Зупинився на горбочку

і задумався Тарас…
Чайка голосом Пегаса
марно квилить на льоду».
Петро Перебийніс.

Лише у вас, оригінала,
такий можливий викрутас,
щоб чайка огирем іржала
і квилив чайкою Пегас.
А ще ви вцілили у точку –
аж риба ахнула в Дніпрі:
стоїть Шевченко на горбочку,
а Перебийніс – на горі!
Подіяв тут відомий фактор,
бо ні для кого не секрет,
що Перебийніс – пан редактор!
Шевченко просто був поет.
11.03.2006 р.

РАСОВЕ МАРЕННЯ

«На жаль, на превеликий мій жаль, я не доживу до того часу, коли чорна людина з Нігерії поцілує мою сестру, доньку, онуку, щоб у мене в домі бігали, може, чорняві, може, коричневі мої онучата…»
Остап Вишня. «Думи мої, думи мої…» (18 грудня 1954 р.).

Не розумію я, Остапе,
чому ти мрієш про арапа.
Чим гірші турок чи поляк,

чи вузькоокий сибіряк?
Ага! Вони уже немало
у нас жінок поцілували.
А чорні люди саме враз –
ще малувато їх у нас.

Не вдався в батька ти, Остапе!
А він без помочі арапа
за двадцять п'ять подружніх літ
сімнадцятьох пустив у світ.
Ти закохався в іншу расу?
Стривай! Ми дожили до часу,
коли усіх жінок землі
запліднить можуть жовті Лі.

Я не расист: повагу маю
до всіх людей. Чужого краю
я не зневажу і вві сні,
але гадається мені:
якщо в живцях немає смальцю,
не варто кликати китайця –
можливо, кум твій чи сусід
тобі також примножить рід.
27.12.1977 р.

КРИТИК-СУМІСНИК

Я не скажу, що О. Килимник –
звичайний здирник і калимник.

Та чи займає хто задарма
в літературі пост жандарма!?
09.02. 1981 р.

ЛІТЕРАТУРНА БЕРЛОГА

В'ячеславу Медведю – автору роману «Кров по соломі».

У непролазну хащу слів
ти жертву не одну завів,
і наслідки відомі
по крові по соломі.
Я теж забрів у твій барліг,
та врятувала прудкість ніг.
06.11.2005 р.

У ТВОРЧІЙ НЕВАГОМОСТІ

З приводу книжки Василя Герасим'юка «Поет у повітрі».

Якісь чудні пішли поети.
Живи собі, строчи куплети,
складай свій скромний заповіт
і звеселяй хрещений світ!
Так ні! Той тоне у півлітрі,
а інший висне у повітрі.
Наш брат чого лиш не утне,
коли життя йому нудне?!
Ну, із горілкою все ясно,

якщо забулькаєшся сласно
і у такий впадаєш стан,
як у глибокий котлован.

А із повітрям інша спілка,
бо тут потрібна добра гілка,
а ще – надійний мотузок,
щоб погойдатись хоч разок
та уявити, що Пегас
тебе возносить на Парнас.
А там блаженствуй серед Муз,
аби лиш витримав мотуз!
11.11. 2005 р.

НЕ З ТОГО ГАЮ

«Я – син гаїв, я – Сингаївський!». Микола Сингаївський.

Звичайно, є такі гаї,
де ще співають солов'ї.
але найбільше тих гаїв,
що плодять тільки холуїв.
А ти з якого гаю?
Ти б уточнив, Сингаю!
Та не мовчи затято:
таких, як ти багато!
28.07.1988 р.

МЕМУАРИСТ

Невдаха колись з видатними дружив,
п'ючи з усіма, він усіх пережив,
і сам уже слави зажив видатного,
бо спогади пише про тих, з ким дружив.
12.07. 1988 р.

ПОВЕРНЕННЯ ВОЛОДИМИРА ДРОЗДА

За мотивом його нотатків «Книга про Бога».

Справа проста:
славим Дрозда
не за хвоста,
не за чупринку
і не за жінку,
хоч і родзинку.
Славим Дроздову
відданість слову!

Нині наш Дрізд
піджав десь хвіст
в приймальні Бога.
Його слова,
душа жива –
йому підмога.
І, може, Бог йому рече,
узявши дружньо за плече:
«За те, що любиш мову,
вертайтесь на землю знову,
та тільки не гріши –
про мене не пиши!»

08.11.2003 р.

ЯНУС

Справа глянеш – наче родич
Віталь Коротич,
а глянеш зліва –
ділок із Тель-Авіва.
У нього винятково
продажне кожне слово!
1991 р.

МІНОР ПО А. КАЦНЕЛЬСОНУ

Не бідував і в нас Абрам,
та доживав він віку там,
де є ситніша паша.
І упокоївся Абраша
в американській стороні
серед проворної рідні.
Дійшли аж з Каліфорнії
мелодії мінорнії,
оголосивши нам,
що вже продав свій крам
наш приятель Абрам.
17.11. 2003 р.

ТЕЛЯЧИЙ ОПТИМІЗМ

«Слава тобі, Господи! Наша перемога в Кучми в кишені… Україна житиме!» (1999 р.).

«Господи!!! Радість яка! Щастя!!! Ми – перемогли! Віктор Ющенко – Президент України» (2004 р.).

Василь Захарченко. «Щоденник…» (Із журнальних публікацій в 2005 році).

1

Для тебе цей і той – месія.
Що за євангельські дива?!
Месій в журналах ти насіяв,
неначе то якась трава.
А що на хуторі ми знаєм
про їхню святість і нутро?
Слід побувати в їхній зграї,
тоді вже братись за перо!
15.11. 2005 р.

2

За президента Ю горою
стояли-мерзли я і ти.
На жаль, і нашому герою
на шию всілися чорти!
І поганяють, мов шкапину,
його придворні гендлярі.
Жаль не його – жаль Україну,
що знову сушить сухарі!
24.08. 2005 р.

ПРО СЕБЕ

Світ таких не бачив злюк,
як на старості Марсюк:
то встругнув роман сердитий
про Донбас, вітрам відкритий,
де він лає земляків,
що в московський лізуть хлів.

А тепер у галереї
він шаржує корифеїв,
графоманів, фарисеїв –
без найменших привілеїв.
Всіх обгавкав бісів син,
стереже немов один
рідний дім – літературу.
Поберіг би власну шкуру!
Сам ще спробує дубця
від якогось молодця,
тільки з іншого кінця.

Справді, мабуть, за провини
я колись діждусь дубини,
та замовкнути тепер
означає: вже помер!
29.10. 2004 р.

ОДА НАВЧАННЮ

Я, мабуть, і дня не прожив без науки,
до неї тяглися і розум, і руки.
Іще з пелюшок ми виходимо в путь
вивчати планету, як мамину грудь.
А потім до знань припадав я у школі,
немов до колосся в колгоспному полі,
а ставши студентом, у колі дівчат
пізнав я любові оманливий чад.

І згодом вже вчився у першому шлюбі,
а це вам не танці в районному клубі,
і другий мій шлюб – не простий інститут:
і лекцій багато, і строгий статут,
і все тут здається до болю знайомим,
та пізно іти ще за третім дипломом.
Одне я збагнув, студіюючи шлюб:
«Не трать, куме, сили, коли ти не люб!»

Як часто гордуємо ми вчителями,
самі до науки не маючи тями!
Та я не ганьблю вас, мої вчителі:
ні вас, малороси, ні вас, москалі,
ні вас, хто не раз мені ставив підніжку,
ні вас, з ким науку проходив у ліжку,
У кожного вчителя власні слова,
бери і просіюй – на те й голова!
Своєю я вам похвалятись не буду,
бо важко і сам вибирався із бруду,
і маю, можливо, єдину з чеснот:

я зверхньо не пирхав на бідний народ.

Нехай я – недоук, нездара, крутій,
зате я не з класу духовних повій.
А їх розвелось, розплодилось – ой леле! –
не стільки на вулицях, скільки на теле –
на радіо – хвилях, у владних конторах,
в буржуйських газетах, в безбожних соборах.
Ну, де не поглянеш – зажерлива тля!
Коли вже очиститься наша земля?!

Однак я збиваюся, друзі, на прозу.
Тож змінимо тему, по-їхньому – позу!
Тим паче, в годину земних потрясінь
приємніше сонце згадати, ніж тінь.

З усіх вчителів найдорожча і вічна
це ти, моя вчителько – Музо лірична!
В найважчі години життєвих стихій
мене рятував твій духовний напій.
Коли я відбуду земні свої строки,
оставлю у світі лиш вірші-уроки,
розкажуть вони для нащадків моїх,
чого я у Музи навчитися зміг.

Нащадки–брати, не судіть мене строго,
весь вік я учився і прагнув нового!
І вмру я, напевно, якоїсь весни,
якщо не помічу кругом новизни!
30.10. 2000 р.

ДО МИКОЛИ НЕГОДИ

Колись дружили ми, служили,
та роз'єднали нас роки.
Ми у душі не рвали жили
за ті нещасні копійки.
Черстві літа. Чутки. Доноси.
А в згадках жевріє зола:
до нас, немов на медоноси,
летіла молодь із села.
І нас та хвиля молодила,
була і злету в нас пора,
і чарка в Нарбута Данила,
і толока у Гаптара.
Дарма обкомівські примари
плели між нами хитру сіть –
ходили ми Холодним Яром
і чули стогони століть.
Ех, знов майнути б у Черкаси
на схили скреслого Дніпра!
Нема на молодість образи,
немає долі без добра.
29.07. 1996 р.

ДО МАКСИМА ГАПТАРА

Я на свято до твоєї пристані
знову, друже мій, не попаду.
Радістю поділимось на відстані,

а гуртом зустрінемо біду.
Білу хату біля шляху битого
без привіту я не промину.
Пам'ятати буду, скільки житиму,
дружню руку, чесну і міцну.

Як забути гору орловецьку,
а над нею місяць, наче лук?
Ще вони почують молодецьку
нашу пісню «Гей, гук, мати, гук!»
Дідько взяв би ці холодні відстані,
де завії відьмами гудуть!
Ще приб'юсь я до твоєї пристані –
пригостити віршем не забудь!
21.01. 1979 р.

НЕПОРОЗУМІННЯ

Надії Кондаковій – московській поетесі, перекладачці моєї книжки.

Сказав я правду. Стиште галас!
В нас різні погляди на зло.
Якби нічого не траплялось,
самого світу б не було!
09.09. 1988 р.

ПОТОЙБІЧНА ПОРАДА

Я недавно був для всіх поганий,

сипалось на мене, як горох:
«Ти дурний! Ледачий! Знову п’яний?!
І нерідко чув я: «Щоб ти здох!»

Як же круто все змінилось нині!
Не життя – а Божа благодать:
я лежу в глибокій домовині,
де ніхто не може набридать.

Як було на похороні людно!
Сліз було, а квітів, а промов!
Не тужіть, живі, якщо вам трудно:
жде і вас попереду любов!
15.12. 1999 р.

ЧОРНОБИЛЬСЬКА СЕРЕНАДА
(Іронічна)

Ніч наступає, зустріч на часі.
Вийди, кохана, у протигазі!

Досить ховатись днями у хаті,
вийди, кохана, у спецхалаті!

Вийди, дівчино, вкутана светром,
я вже чекаю із дозиметром!

Підемо, мила, в луки зелені,
приймемо дозу в кілька рентгенів!

Слід скористатись, люба, моментом,
доки не став я ще імпотентом!
28.05. 1986 р.

СМЕРТЕЛЬНА НЕДУГА

Чим дятли їжу добувають –
воно у них не з воску,
та, як не дивно, помирають
від струсу мозку.
Поети славу здобувають
за юний шал душі,
від слави часто й помирають
на першім рубежі.
22.11. 2003 р.

ЧУЖА МАМАЛИГА

Івану Малковичу – власнику видавництва
«Абабагаламага».

Я вже давно послав вам казку,
аби дійшла до дітвори –
і наче булькнула у ряску,
мовчить ваш офіс, хоч помри!
Тепер із певністю скажу я,
вас, пане, взявши за взірець:
найголовніша для буржуя
одна чеснота – гаманець!
А той серійний Гаррі Поттер*,

що через вас до нас проліз
і вам чималий куш приніс –
такий собі картярський покер,
сьогодні виграв, завтра – ікс.
Тепер «Абабагаламага»
для мене щось – як мамалига!
27.12. 2006 р.
Гаррі Поттер – герой серії книжок Д. Роулінг.

ВАМПІРИЧНІ СТРАСТІ

Світлані Короненко – авторці роману «Мертва кров».

Я прочитав вас – і готов!
Подам до суду за насильство.
У вас кругом вампіри, кров
і сексуальне трупофільство.
Чи серед трупів живете?
Чи ви рятуєтесь від боргу?
Життя, звичайно, не святе,
але, здається, ширше моргу!
10.11. 2005 р.

ДО ЗНАЙОМОГО ЛІТРЕДАКТОРА

Ти вік просидів у журналі,
неначе євнух у сералі*,
і все Поезію стеріг
від авторів і їхніх бліх,
стеріг її дівоче ложе,

щоб не згрішила, не дай, Боже!

А Муза – жінка. Жалість май!
Не можеш сам – комусь віддай!
А ордени всі та медалі,
що заслужив ти у сералі –
одна-єдина із принад,
якими тішиться кастрат.
05.12. 2006 р.
***Сераль – те саме, що гарем.**

ДОМАШНІЙ ОРФЕЙ

«Тобі я дякую, дружино,
за те, за друге, за десяте…
за те, що я уже нікому
так не потрібний, як тобі».
Анатолій Бортняк.

Такий благий ви стали нині,
аж зачепити вас боюсь.
Ви сто скарбів знайшли в дружині,
як перейшла в розряд бабусь.
Так, так, для смутку є причина,
не той і ви вже молодець,
і вам одна лише дружина
лавровий міряє вінець.
Та ви хоч цю тримайте марку,
бо тільки станете не люб,
домашня Муза після сварки
всі ваші лаври кине в суп!

11.01. 2006 р.

АНТИЧНІ НАСПІВИ

«Антикварна Медуза ґорґона зі скла
із якої ти пив як приходив на тризну
А ріка Геракліта текла і текла
і забув я коня а тепер і Вітчизну».
Дмитро Кремінь.

Ми зовсім Кременя не лаємо,
що він блукає Миколаєвом,
слідів шукаючи Овідія,
і полюбляє їсти мідії,
і так жалкує за Елладою,
як більшовик старий за владою.
О, скільки творчої енергії
спалив поет на ці елегії!
Вже навіть сили не збере,
щоб ставить коми і тире.

Та ми Дмитра не дуже лаємо,
із ним пройшовшись Миколаєвом,
бо у тутешньому повіті
він теж у приймах, як Овідій,
і від доби комуністичної
тікає в сутінки античної, -
тому й ворушить древні тіні
у молодій ще Україні.
Хоч пам'ятає сивий Буг
і наших славних козарлюг!

13.11. 2005 р.

*** * ***

Богдану Ч.

Поет ти нікчемний. Одначе
і гірших тримає світ.
А ось як сусід по дачі –
ти справді паскудний сусід!
20.07. 1991 р.

ВІДГУК НА КНИЖКУ ЛАУРЕАТА

Твоя поезія – претензія.
Оце і вся моя рецензія!
2003 р.

ДО МОДЕРНІСТА
П.М.

Хто без натуги і зусиль
осилить твій заумний стиль?
Невже ці вірші-розмишлізми
на світ з'явилися без клізми?
Звичайно, Музи люблять труд,
та не такий словесний блуд!
25.02.2003 р.

ВИЗВОЛЕННЯ ЕРОТА

Петрові Федотюку – автору низки еротичних творів.

Ерота шанували давні греки,
і секс для них колись не був гріхом,
та християни з ним розбили глека –
і опинивсь Бог сексу під замком.
Тоді жінки з'явились плоскогруді,
і декольте змінилося на хрест,
чоловіки обабились по суті,
а джиґунів садили під арешт.
Не день, не два були такі порядки,
а кажучи точніше – неполадки.

Та ось Петро, джиґун із України,
знайшов ключі і випустив на світ
затворника Ерота. З-під свитини
аж торохтів кістками сивий дід.
Але на волі він попив горілки,
поїв сальця – і враз помолодів!
І жодної не стало в світі жінки
холодної, дівчат і поготів.

І слава Богу! Бо на Україні
вже недорід почався на малят.
Однак усе наладиться віднині,
Петрові завдяки. Віват йому! Віват!
03.10. 2004 р.

МОВНІ ВІДКРИТТЯ

«Благословляю і приємлю
чиїсь такі принадні небилиці…
І вірю: мову вигадали птиці».
Григорій Коваль.

Ми теж повірили у ваші небилиці,
і роздуми нас далі понесли:
якщо вже мову вигадали птиці,
то вірші, мабуть, винайшли осли.
20.09.1982 р.

НАТЩЕОКО

«Ти котишся у медопрірви…
як в мареві світлодощів…
шукають тихі сльозоконі…
бо натщеоко…ласкоповінь…ряснопʼєш».
Василь Рябий. Уривки із одного сонета, надрукованого
в газеті «Літературна Україна».

Я від твойого віршостилю
аж очманів, Рябовасилю.
Оце модерн! Оце масштаб!
Здоровобудь, Васильоряб!
А ще газеті «Укрліт»
ти передай палкопривіт!
08.03. 2006 р.

ДО ГРИЦЯ ГАЙОВОГО

Привіт, наш київський Езопе!
Привіт, веселий сівачу!
Ти можеш легко пів-Європи
довести сміхом до плачу.
І сміх – не гріх. Та гріх – не смішки,
бо за доляр купляє всіх.
Тримай, поете, міцно віжки
і туго сплетений батіг!

Пройдися ним по княжій спині,
що безхребетною стає,
і по ґешефтовій пухлині,
що нам дихнути не дає!
Пройдись по ребрах демократів,
що навіть сплять на прапорах,
а постіль стелять кожній владі,
немов повії в нумерах!

Не промини і депутатів
з усіх малих та більших Рад,
що, як грабіжники у хаті,
із неї тягнуть все підряд!
Шмагай, шмагай їх, пане-брате!
Шмагай простих і видатних!
Коли прийду тебе обняти,
всип і мені – одному з них!
04.02. 2007 р.

МЕТАМОРФОЗА

Леонідові Череватенку – екс-голові
Київської письменницької організації

1

Дітись ніде, Леоніде,
треба плуга нам тягти,
і від правди дітись ніде:
ми обоє вже діди.
Час орати, час полоти –
хліб дається недарма,
та громадської роботи
всі бояться, як ярма.

Той є членом академій,
той не злазить із трибун,
той згинається від премій,
той пиячить, як дикун.
Дітись ніде, Леоніде,
треба плуга нам тягти,
і від правди дітись ніде:
ще міцненькі ми діди!
26.02. 2002 р.

2

Ведучи письменницьку дружину,
взяв ти у соратники чортів,
котрі здавна били нам у спину
і вважають досі за скотів.

І фінал: стривожена громада
булаву другому віддала.
Це не зрада, друже мій, не зрада –
а твоїм порадникам хвала!
13.10. 2003 р.

ЗАКОЛОТ
Поема – памфлет

Літературний гетьман Явір
мав, як завжди, чудовий намір:
він владним помахом руки
хотів письменницькі полки
послати в бій на барикади,
щоб роздушити кодло влади,
бо ця фінансова орда
вже й небо наше розкрада.
І ханський двір якраз під боком
за частоколом невисоким,
тут донедавна був ЦеКа,
що й досі декого ляка.
Гірка історія, гірка!

Колись тут правив Каганович –
із банди сталінської овоч.
Це він, недоук-чоботар,
аж на! – кремлівський комісар,
на Україні мор затіяв,
всю землю трупами засіяв.

На щастя, виморив не всіх –
аж дивно навіть, він же міг,
бо за Талмудом – це не гріх,
а найприємніша з утіх!

Тепер взялись його нащадки
свої наводити порядки:
яка де шахта чи завод –
вони уже в руках заброд,
яка газета чи екран –
до рук прибрав злочинний клан,
а нам оставили манатки,
свого Єгову та колядки,
щоб ми хвалили ці порядки.
Отак витоптує наш цвіт
золотозубий геноцид!

Із України, як з полону,
тікають люди за кордони,
неначе в'язні, крадькома,
бо вдома виходу нема.
Нема й числа їм – їх мільйони!
Метуть Європою газони,
перуть Європі панталони
і набивають секс-притони,
усі долаючи заслони.
А може, це не геноцид –
а просто раб утратив стид
і тільки дбає про живіт?
Ні, гріх сміятись – вити слід!

Щось я застряв перед ЦеКою,
яка під ханською рукою
заякорилась над рікою.
Сюди, бува, й людська ріка
нахлине гнівно – і вкляка,
стоїть і мнеться, мов жебрачка
або схвильована прохачка
перед порогом у куми –
хай бачить хан, що ми є ми!
А хан сміється до юрми,
яка стоїть під ворітьми
і клянчить, клянчить зі слізьми,
здається, волі. Ну й уми!
І тільки чути за три милі
словесні хвилі, хвилі, хвилі…

Хвилюйтесь далі, друзі милі,
я ждать не можу! Треба вірш
гострити-правити, як ніж.
Колись поет гострив сокиру,
та ми скромніші, знаєм міру.
Хоч не завжди. Ось навіть вступ
пересолив я, наче суп.

Хотів добра наш гетьман Явір,
та, як завжди, геройський намір
зчинив у ханстві дикий гамір,
немов ожив старий Євбаз*,
тепер освячений у нас:
вся Україна незабаром
свавільно стане тим базаром.

І як завжди, наш давній хрест,
певніш таки – таємний перст –
розворохобив наші лави.
Забувши все заради слави –
охлялий люд, і темні справи,
і нестійке судно держави –
літературні сіряки,
немов голодні пацюки,
давай трощить-ділити Спілку,
за отамана взявши дівку,
пардон, бабусю Жанну д'Арк,
аби вона взяла за карк
меткого Явора. Ой, леле!
Яке життя тепер веселе
в літературному котлі!
Киплять у гніві, як в смолі,
свого безсмертя ковалі –
і модерністи, й хуторяни,
і новачки, і ветерани,
і добрі генії, і злі –
киплять без хліба на столі…

А грошенята немалі
згори Хтось сипле і на дрова,
і на смолу і на підкови
чортам з диявольських газет,
яких у Києві – букет,
букет гадючий. Мов концерти,
Жан-д'Арка грізна (можна вмерти!)
дає їм грізні інтерв'ю,

а всім же чути: «*Ай лав ю,*
скандали, гроші! Та й квартиру
в столиці *Хтось* пообіцяв…»
Ну, досить! Натомив я ліру
від неліричних цих вистав.

Гай-гай! У творчу нашу хату,
завжди талантами багату,
де нас живив козацький дух,
де ми ховались від наруг,
тепер нахабно лізе шайка,
яку очолила шахрайка
з бездумним поглядом сови.
Бач, закортіло булави!
Раніше іншого кортіло,
коли було молодше тіло.
Хоч тіло зношене здає,
якась кортячка завжди є.

Почав про Явора я оду,
а покотив свій вірш-колоду
на грішну жінку. Хай собі
возила б чорта на горбі –
напівхохла – напівсусіда,
напівпопа – напівхасида,
чи, може, цілого *Когось*
(і знову, знов той темний *Хтось!)*.

На волосині кожна гнида
перед другою задки кида,
а поготів, коли несита,

або хоч трохи іменита,
а ще ділягами пригріта –
тут простір є для слідопита,
бо справа ніби шита-крита,
та проглядаються копита
і куций хвіст космополіта –
могла б ще й інша назва вжита!

Читач тут висловить протест,
що грубуватий в мене текст,
я ж заперечу: а хіба
махновський розбрат – не ганьба?
Однак пом'якшу слово «гнида»,
наприклад, римою «еліта»,
або словами «мало бита».

Той хитрий *Хтось* підкинув кість:
голодний хлоп і брата з'їсть,
а вчені пастирі народу
нехай гризуться до приходу
свого спасителя зі Сходу,
або із Заходу. Тепер
Земля міняє інтер'єр,
точніше кажучи, пейзаж –
такий на ній розгардіяш.
Хто доїть світ? – Американці!
А в Штати сунуть мексиканці,
як у Європу – африканці,
і азіати там не бранці.
Бал-маскарад! Всесвітні танці!

І ми тут задніх не пасем,
аж до Іспанії повзем,
на свій начхавши чорнозем.
Так із полів, буває, миші
тікають в села, в теплі хижі,
коли холодна йде зима,
а корму доброго нема.

Чого ж тоді в чужій десь хаті,
де можна жить у благодаті,
нас будить грім? Це із-за хмар
рокоче струнами Кобзар:
«Я так її, я так люблю
мою Україну убогу,
що проклену святого Бога!..»
І Лесі голос грозовий
іде луною, як живий,
і стогнуть у степах могили,
які ми ще не освятили,
і магма глухо б'є в імлі
об кристалічний щит землі…

Аж заколотний тихне гамір,
і оживляється наш табір,
і знов задумує щось Явір –
чи клич новий, чи анекдот,
аби потішити народ,
і щось задумує громада,
і щось мудрує вража влада…
Оце і вся моя балада!

Дай, Боже, нам до булави
іще міцної голови!
10.11. 2003 р.

Євбаз (скорочення) – єврейський базар (у Києві).

ДЕЩО ПРО ДНІПРО

Коли з гуморком розмова,
я дещо додам у зміст:
якщо Чорне море – корова,
Дніпро – її довгий хвіст.
Метляє він ним одвіку,
ганяючи ґедзів і мух –
то крила зітне печенігу,
то з половців виб'є дух.

Тепер він біжить ледаченько,
від гребель поширшав, розпух,
і навіть на кручі Шевченко –
не той уже пильний пастух.
Кругом обезлюдніли села –
а як же цвіли край ріки!
Картина якась невесела…
Нічого – підправлять віки!
03.01. 2008 р.

ДО НАШИХ АРХІМОДЕРНІСТІВ

«Якби ви знали, паничі…»

Тарас Шевченко.

І не пани, й не паничі,
ішли б ви, хлопці, в циркачі,
щоб почуватися при ділі
серед мистецької артілі!
А ви рядки незрозумілі
в журналах строчите. Кому?!
Відомо Богу одному
та, може, дядьку із Нью-Йорка,
в одній руці якого – шворка,
а в другій – грошовий мішок –
ловити душі, як пташок.

Ну, й рясно наші віршотворці
висять на тій всесвітній шворці,
висять голівками униз,
а ноги зв'язані, як хмиз!
Ото весь їхній модернізм!
На крихти клюнули, на моду,
жонглюють словом. А народу
слова потрібні, як мечі.
Ішли б ви, хлопці, в циркачі!
10.10.2003 р.

АВТОБІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

Народився я, Марсюк Василь Андрійович, 21 березня 1938 року в сім'ї шахтарів у місті Мар'їнці, яке майже зрослося з Донецьком.

У дворічному віці я втратив батька Андрія Йоновича, який загинув на алтайській каторзі, будучи засудженим за політичним звинуваченням.

А родини обох моїх дідів-волиняків ще на початку 1930-х років були радянською владою репресовані як так звані куркулі і розкидані по світу.

Моя мати Феодосія Лук'янівна (у дівоцтві – Буджерак) неймовірними трудовими зусиллями самотужки поставила на ноги і вивела в люди четвірку неповнолітніх дітей.

У робітничій Мар'їнці закінчив я сім класів школи і педагогічне училище і,виконавши 3-річний *«священний»* військовий обов'язок, короткостроково працював то інструктором, то лектором, то оперуповноваженим обласного управління міліції, одночасно навчаючись заочно у Київському держуніверситеті ім. Т. Шевченка. По його закінченні доля привела мене, вже одруженого, до міста Черкас, де я спершу викладав філософію у педагогічному інституті, а потім через політичні утиски збоку КДБ перейшов викладати історію у сільськогосподарському технікумі.

Тут я активніше зайнявся поетичною творчістю і 1973 року видав свою першу поетичну книжчину. Далі – дворічне навчання на Вищих курсах при Московському літературному інституті. Опісля очолював Черкаське обласне літературне об'єднання і керував творчою студією при ньому аж до переїзду до Києва у 1985 році. Тривалий час працював редактором, заступником головного редактора у видавництві літератури для дітей «Веселка». Деякий час жив у кримській Алушті і біля трьох років – в Одесі, поетично освоюючи ці малоукраїнські міста, про що свідчать наявні у книжці вірші.

У різних видавництвах побачили світ мої поетичні збірки «Сурмлять тополі», «Обрії», «Життєдайність», «Сонячні терези», «Три криниці», «Минулому я руку подаю», «Красная книга любви» (у перекладах російською мовою), роман у віршах «Донецька прелюдія», а також кілька книжок для дітей, зокрема, «Тигр утік із зоопарку».

На деяких моїх віршах, виданих до 1990 року, можна помітити вплив тодішньої цензури і певного мого компромісу із пильними редакторами – видавцями.

Частина моїх творів, написаних десятиліття тому, вперше побачать світ тільки у цій книжці, бо за радянських часів їм на заваді стояла цензура, а в роки формальної української державності – нестатки і занепад національного книговидання. Включив я до неї також частину своїх віршів, написаних російською мовою в часи мого бурлакування у Донбасі.

ЗМІСТ ***(нумерація дана за книжковим виданням)***

Прометеєва естафета ***(авантитул)***
Київські фрески – 4
На арені історії – 45
На донецьких вітрах – 81
Вироблений пласт – 110
Кримський берег – 131
Одеські настрої – 145
Літературна галерея – 163
У суміжних Муз – 213
Біля українського Парнасу – 228
Автобіографічна довідка – 262